

Nóra Ugron (ed.)

MANUAL DE TACTICI DE REZISTENȚĂ ÎMPOTRIVA EVACUĂRIILOR

Culegere de tactici ale mișcărilor locative și anti-rasiste din
România, Ungaria, Serbia, Germania, Portugalia și Spania

Nóra Ugron (ed.)

MANUAL DE TACTICI DE REZISTENȚĂ ÎMPOTRIVA EVACUĂRILOR

Culegere de tactici ale mișcărilor locale și anti-rasiste din
România, Ungaria, Serbia, Germania, Portugalia și Spania

Editura Fundației Desire

Cluj-Napoca

2022

Editura Fundației Desire / A Desire Alapítvány Kiadója / Desire Press

Cluj, România

Colecția Studii Urbane Critice / Kritikai Városkutatás Sorozat / Critical Urban Studies Series

9

Colecția publică scrieri despre dezvoltarea urbană contemporană, concepute în spiritul geografiei critice, teoriilor urbane critice și sociologiei publice. / A sorozat olyan, a jelenkori városfejlesztést elemző munkákat ad ki, amelyek a kritikai földrajz, a kritikai városkutatás és a közéleti szociológia szellemében születnek. / The series publishes writings about contemporary urban development conceived in the spirit of critical geography, critical urban theories and public sociology.

Editat de Nóra Ugron

Autoare: Enikő Vincze și Linda Greta Zsiga, Veda Popovici, Tania Strizu, Anca Georgiana Nica și Magdalena Roxana Oprea, Eugen Ghiță și Corina Preda, Bálint Missetics, Ivana Anđelković și Ivan Velisavljević, Carlotta Monini, Bündnis Zwangsräumung Verhindern Berlin, Sindicat d'Habitatge de Vallcarca

Traducere din engleză: Manuel Mireanu

Corectură: Paula Hulpoi

Tehnoredactare și copertă: Alina Bradu Pintea

Fotografii copertă: George Iulian Zamfir

ISBN: 978-606-95362-5-4

Cuprins

Introducere <i>de Nóra Ugron (Căși Sociale ACUM!, Cluj-Napoca)</i>	7
Activism anti-evacuare: Căși sociale ACUM! de la politică la tactici și înapoi <i>de Enikő Vincze și Linda Greta Zsiga (Căși Sociale ACUM!, Cluj-Napoca)</i>	11
Etica solidarității și reprezentarea evacuărilor. Ghid pentru realizarea etică a reprezentării evacuărilor <i>de Veda Popovici (Frontul Comun pentru Dreptul la Locuire - FCDL, București)</i>	27
Lupte de zi cu zi pentru dreptul la oraș <i>de Tania Strizu (Dreptul la Oraș, Timișoara)</i>	35
Locuire și evacuări din perspectivă intersecțională <i>de Anca Georgiana Nica și Magdalena Roxana Oprea (E-Romnja)</i>	39
Perspective juridice anti-rasiste asupra activismului pentru dreptate locativă - strategiile asociației RomaJust <i>de Eugen Ghiță (RomaJust) și Corina Preda</i>	47
Despre rezistența împotriva evacuărilor: serviciul de urgență anti-evacuare și utilizarea nesupunerii civile <i>de Bálint Missetics (A Város Mindenkié, Budapesta, Ungaria)</i>	53
Importanța tacticilor, cunoașterii și a parteneriatelor în prevenirea evacuărilor <i>de Ivana Anđelković și Ivan Velisavljević (Združena akcija Krov nad glavom, Belgrad, Serbia)</i>	61
Originile mișcării locative din Portugalia – lupta împotriva demolării cartierelor improvizate <i>de Carlotta Monini (Habita 65, Lisabona, Portugalia)</i>	67
Fiecare evacuare este cu una prea mult! <i>de Bündnis Zwangsraumung Verhindern Berlin (Berlin, Germania)</i>	79
Nu intrați în panică, organizați-vă! Lupta pentru dreptul la locuire în Barcelona <i>de Sindicat d'Habitatge de Vallcarca (Barcelona, Spania)</i>	85

INTRODUCERE: PENTRU REȚELE ANTI-EVACUARE PUTERNICE

Nóra Ugron (Căși Sociale ACUM!, Cluj-Napoca)

Practica evacuărilor forțate ar trebui interzisă peste tot în lume. Totuși, evacuările care lasă atât adulții, cât și copiii pe stradă sau în adăposturi temporare, fără locuințe alternative adecvate, este o realitate nedreaptă cu care ne confruntăm în fiecare an. Pentru mișcarea locativă rămâne o întrebare vitală: **prin ce tactici să arătăm rezistență față de evacuări și solidaritate cu persoanele afectate?**

În ideea de a găsi noi răspunsuri și de a împărtăși cunoașterea grupurilor cu experiență în domeniu, în perioada februarie-septembrie 2022, Căși Sociale ACUM! a organizat o serie de 11 ateliere anti-evacuare. Dintre acestea, două au fost susținute de membrele și membrii mișcării Căși Sociale ACUM! și opt de activiste și activiști din alte organizații locale și transnaționale de justiție locativă și antirasistă.

Atelierele au fost oferite unui grup de 10-15 localnici care au dorit să afle mai multe despre tactici de rezistență și solidaritate anti-evacuare. Scopul nostru era și este în continuare prin această publicație de a construi o rețea anti-evacuare mai puternică la nivel local și transnațional, precum și de a forma grupuri de acțiune mai sustenabile pentru justiție locativă în Cluj-Napoca. De asemenea dorim și să facilităm schimbul de cunoștințe între activiste și activiști la nivel transfrontalier.

Cum definim evacuările forțate?

„Conform Biroului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului (”Fact sheet 25 - Forced Evictions,” 2014), elementele care, individual sau combinat, definesc o evacuare forțată sunt următoarele:

1. Scoaterea temporară sau permanentă a persoanelor din locuință sau de pe teren sau ambele;
2. Scoaterea lor din locuințe sau de pe teren este realizată împotriva voinței ocupanților, cu sau fără utilizarea forței;
3. Scoaterea din domiciliu a persoanei se face fără furnizarea unei alternative de locuire și relocare adecvată, fără acordarea unei compensații adecvate și/sau acces la teren, după caz;
4. Se derulează fără posibilitatea de contestare a deciziei de evacuare, cât și a procesului de evacuare, fără tratament juridic echitabil și desconsiderarea obligațiilor naționale sau internaționale ale statului.”

Din Raport asupra evacuărilor forțate din România petrecute în perioada 2008 - 2017, Blocul pentru Locuire.

Articolele din acest volum au fost scrise în urma seriei de ateliere anti-evacuare de către persoanele care au facilitat câte un atelier. Grupurile invitate să ne împărtășească cunoștințele au fost în primul rând grupurile cu care deja am colaborat împreună de-a lungul anilor, în cadrul rețelei naționale pentru justiție locativă numită **Blocul pentru Locuire**.

Aceasta este formată din mișcările locative **Căși Sociale ACUM!** din Cluj-Napoca, **Frontul Comun pentru Dreptul la Locuire - FCDL** din București, **Dreptul la Oraș - DO** din Timișoara, și grupul de feministe rome **E-Romnja**, precum și **Asociația Juriștilor Romi din România - RomaJust**.

Cu toate că ne cunoaștem cu tovarășele și tovarășii noștri din rețeaua locală și ne mobilizăm laolaltă pentru justiția locativă dintr-o perspectivă anti-rasistă, avem prea puține ocazii să discutăm tactici particulare în detaliu împreună și, nu în ultimul rând, împreună cu persoane noi solidare cu activitățile noastre.

Seria de ateliere ne-a dat o șansă să croim mai strâns legăturile noastre, să ne cunoaștem mai bine. Din perspectiva mea, **s-a dovedit foarte important că prin invitarea grupurilor, am putut să contextualizăm evacuările forțate ca o formă de violență capitalistă care este prezentă la nivel național și global, iar care la nivel local ne afectează variabil în funcție de clasă socială, rasializare, cetățenie, tip de așezare ș.a.m.d.p.**

Începând din iulie **2017**, în **Blocul pentru Locuire** luptăm împotriva evacuărilor forțate și mai pe larg, pentru justiție locativă pentru a avea fiecare acces la locuințe adecvate, indiferent de unde venim.

Pe lângă campanii și acțiune directă prin care am opus rezistență împotriva cazurilor particulare de evacuare și sprijinul oferit persoanelor care

au trecut prin evacuare, în acești ani am reușit să tematizăm problema evacuărilor în mai multe publicații cu caracter informativ și educativ.

Cine vrea să înțeleagă dimensiunea amplă a evacuărilor forțate poate răsfoi Raportul asupra evacuărilor forțate din România petrecute în perioada **2008 - 2017**. Vorbim despre un fenomen atât de invizibilizat, încât majoritatea oamenilor nu aude aproape nimic despre cazuri concrete. Din experiența mea, mulți nu înțeleg nici măcar termenul, dar **evacuările forțate este posibil să fi afectat aproximativ 1 330 000 de persoane după 1989 în România.**¹

Când am avut ideea atelierelor și a acestei publicații, o motivație importantă a fost **să avem și o privire regională asupra problemei evacuărilor.**²

O mare majoritate a evacuărilor împotriva cărora ne-am mobilizat în România au fost din spații în proprietate publică sau proprietăți retrocedate, fenomen specific al spațiilor postsocialiste.

Așa că am invitat și două grupuri puternice din regiunea Europei Centrale și de Est, **A Város Mindenkié - AVM** (Orașul e al tuturor) din Budapesta și **Združena akcija 'Krov nad glavom'** (Acțiunea Comună pentru Acoperișul Deasupra Capului, adică pe scurt Acoperișul) din Belgrad.

Mai departe am invitat pe **Habita 65** din Lisabona, grup activist care s-a consolidat în jurul **luptelor împotriva evacuărilor de masă** a unor cartiere sărace, populate de persoane rasializate.

În România avem mai multe cazuri de evacuări în masă ale unor persoane în majoritate rome. De exemplu, în Baia Mare în 2012, aproximativ 500 persoane au fost evacuate din **zonele Craica și Pirta**, iar în Cluj-Napoca primăria a evacuat 350

¹Număr estimat în raport, bazat pe cazuri documentate și estimări făcute în funcție de frecvența și caracterul evacuărilor documentate. Citiți aici raportul: <https://bloculpentrulocuire.ro/wp-content/uploads/2019/04/Raport-Cercetare-Evacuari-2008-2017.pdf>.

²Vezi seria de articole despre mișcări locative dintr-o perspectivă regională a Europei de Est și Centrale, *Rezistența Mișcărilor pentru locuire din Europa Centrală și de Est în fața transformărilor urbane neoliberale – o serie ELMO*: <https://platforma.md/archive/391245>.

de persoane de pe **strada Coastei** și le-au mutat forțat lângă rampele de gunoi din Pata Rât.

Evacuarea de pe Coastei a fost un eveniment formator pentru mișcarea Căși Sociale ACUM!, mai multe membre fiind persoane care au trecut prin această evacuare. În fiecare an comemorăm ziua evacuării cu marșuri, proteste și discuții organizate pe 17 decembrie, iar în același timp, reamintim autorităților și locuitorilor orașului de această realitate crudă a Clujului: orașul promovat ca fiind un paradis al investițiilor imobiliare este de fapt construit pe segregare rasială și segregare de clasă.

Imaginea orașului smart, înfloritor, înaintat și aranjat este clădită peste gunoi și peste munca și existența invizibilizată a aproximativ 1500 de oameni aruncați acolo. Despre rezistența oamenilor din Pata se poate citi mai mult în primul articol a volumului.

Am avut ca invitate și grupurile **Sindicat d'Habitatge de Vallcarca** (Sindicatul Locativ din Vallcarca) din Barcelona și **Bündnis Zwangsraumung Verhindern** Berlin (Coaliția Împotriva Evacuărilor din Berlin), care se organizează mult cu chiriași/chiriașe din sectorul privat.

Nu prea avem în momentul actual în țară **mobilizări ale chiriașilor și a chiriașelor**, cu toate că în Cluj-Napoca a existat o încercare în această direcție, cunoscută sub numele Asociația Chiriașilor din Cluj, care a existat între anii 2017-2020.

Împreună cu multe din grupurile invitate facem parte din rețeaua **Coaliția Europeană de Acțiune pentru Dreptul la Locuință și la Oraș** (European Action Coalition for the Right to Housing and to the City - EAC) care, împreună cu fundația **Rosa Luxemburg Stiftung**, a susținut realizarea atelierelor și a publicației.

Prin organizarea colectivă și schimbul de cunoștințe în Coaliție, care e formată din mai mult de **35 de grupuri din 20 de țări**, construim o mișcare transnațională puternică pentru justiție locativă. După ateliere, toate grupurile au fost invitate să scrie câte un articol.

Scopul publicației este să fie ca un manual, un așa-zis *toolbook* care aduce laolaltă tactici, metode, studii de caz și reflecții diferite ale acestor grupuri care se organizează împotriva evacuărilor în contexte diferite.

Articolele diferă destul de mult în format, stil și lungime, ceea ce reflectă faptul că fiecare evacuare are un caracter specific, ancorat în contextul local actual și de aceea necesită tactici variate și bine gândite, conform situației respective.

Totuși există tendințe care se repetă atât în metodele aplicate de autorități și de evacuatori, cât și în metodele posibile de a opune rezistență. Prin această publicație, vrem să înțelegem mai adânc aceste tendințe și particularități.

În 2019 Blocul pentru Locuire a realizat un *Ghid pentru prevenirea evacuărilor forțate și responsabilizarea autorităților publice în vederea alocării unei locuințe adecvate persoanelor evacuate*³, pe care o văd ca fiind o publicație soră a acestui volum. Sper că el va fi de folos multor persoane care vor să opună rezistență împotriva evacuărilor, sau care vor să se organizeze pentru justiție locativă.

Împreună suntem mai puternice și în forța noastră comunitară se poate materializa o lume fără opresiune, unde cu toții/toate/toatx avem cămin.

³Online: <https://bloculpentrulocuire.ro/wp-content/uploads/2019/04/Ghid-Evacuare-2019.pdf>. Vezi și broșura *Ce să faci la o evacuare*: <https://bloculpentrulocuire.ro/wp-content/uploads/2018/07/ce-sc483-faci-la-o-evacuare.pdf>.

Evacuare de pe strada Anton Pann în 2018 dintr-o zonă în plină gentrificare. Foto: George Iulian Zamfir

ACTIVISM ANTI-EVACUARE: CĂȘI SOCIALE ACUM! DE LA POLITICĂ LA TACTICI ȘI ÎNAPOI

Enikő Vincze și Linda Greta Zsiga (Căși Sociale ACUM!, Cluj-Napoca)

- INTRODUCERE

Căși sociale ACUM!, de când mișcarea pentru dreptate locativă din Cluj există sub acest nume (2016), respectiv Fundația Desire (din 2010 încoace), au încercat – printr-un proces de învățare continuă ca reacție la evacuările despre care au aflat – mai multe posibile intervenții pentru stoparea acestora.

Tacticile noastre au fost gândite în funcție de:

- (1) dorința locatarilor privind eventuala împotrivire față de evacuare,**
- (2) etapa în care se afla procesul evacuării atunci când noi am aflat despre ea,**
- (3) locațiile de unde se pregătea să se facă evacuarea,**
- (4) cunoștințele și experiențele noastre despre posibile intervenții.**

În general, toate evacuările pe care am încercat să le oprim/ suspendăm, sau când am încercat să obținem alternative locative pentru victimele evacuărilor, au fost evacuări din imobile (de pe terenuri sau din clădiri) aflate în proprietatea statului și/sau autorităților publice locale. Excepția la această regulă a fost un singur caz, care a fost o evacuare dintr-o clădire retrocedată unei biserici.

Desigur, **tacticile prin care am urmărit mai multe scopuri concrete**, combinate în feluri diferite în funcție de ceea ce ne-am putut gândi în fiecare caz că ne putem propune prin acțiunile

noastre activiste (oprire, amânare, obținerea unor măsuri adecvate din partea autorităților), **au fost informate întotdeauna de obiectivele noastre politice fundamentale precum:**

- ▶ responsabilizarea statului în ceea ce privește crearea unor situații în care instituțiile sale de la nivel local decid asupra evacuării, dar și cu privire la oferirea unor soluții pentru a preveni ca evacuările efectuate să nu se transforme în evacuări forțate, adică în evacuări care lasă persoanele fără alternativă locativă;
- ▶ cunoașterea cauzelor care duc la evacuări, printre ele cauze inerente condițiilor economice ale celor care sunt evacuați și cauzele înrădăcinate în politica locuirii și în politicile/ măsurile statului cu privire la persoanele fără adăpost în sensul larg al cuvântului (persoane fără acoperiș deasupra capului, persoane care locuiesc pe stradă sau se refugiază temporar în centre de adăpost, persoane ale căror locuințe sunt caracterizate de condiții inadecvate care pun în pericol sănătatea acestora și/sau sunt nesigure pentru că nu sunt recunoscute legal);
- ▶ conștientizarea în rândurile unui public mai larg a cauzelor structurale ale evacuărilor forțate, dar și a recunoașterii existenței drepturilor locative, inclusiv a dreptului de a fi protejat față de evacuări forțate;

► cele trei obiective de mai sus urmăresc împreună formarea unei conștiințe politice despre nedreptatea locativă și crearea unei solidarități politice în jurul cauzei dreptății în locuire; cea din urmă include atât îmbunătățirea

sistemului juridic care reglementează drepturile locative, cât și întregul sistem de politici, precum și condiții economice care garantează că tuturor oamenilor li se asigură în fapt posibilitatea de a face uz de drepturile lor definite în legislație.

Figura 1. Tipurile de evacuări identificate în Cluj între 2010-2021 în care ne-am implicat într-un mod sau altul.

<p>(1) Evacuare din locuințe din vechiul fond de stat, retrocedate (Bulevardul Eroilor, str. Croitorilor, str. Vlad Țepeș)</p>	<p>(2) Evacuare din locuințe construite fără autorizație de construcție în jurul unor clădiri închiriate ca “locuințe sociale” (str. Coastei, str. Meșterul Manole)</p>
<p>(3) Evacuare din locuințe construite fără autorizație de construcție în jurul unor clădiri cu apartamente pe care locatarii au acte de proprietate (str. Stephenson)</p>	<p>(4) Evacuări prin desființarea așezărilor informale nelegalizabile pe teren public și/ sau privat (str. Kővári, risc pe str. Cantonului, str. Meșterul Manole)</p>
<p>(5) Evacuare din blocuri degradate din proprietatea primăriei cu motivul de intrare în renovare a clădirilor (blocul NATO din cartierul Gheorgheni/ str. Albac)</p>	<p>(6) Evacuare din locuință proprietate publică cu motivul scoaterii locuinței respective din circuitul locativ (Calea Turzii, str. Oituz)</p>
<p>(7) Evacuare din locuință proprietate publică din cauza datoriilor la chirie și/ sau utilități (str. Meșterul Manole)</p>	<p>(8) Evacuare din locuință/ clădire proprietate publică în cazul ocupării fără acte sau ocupării abuzive (str. Avram Iancu/ Casa Călăului, str. Platanilor/ case modulare, str. Meșterul Manole)</p>
<p>(9) Evacuare din spații cu altă destinație decât cea de locuit în proprietatea primăriei (str. Anton Pann)</p>	<p>(10) Evacuări dintr-o veche locuință de stat prin darea în compensare a locuinței unor privați (str. Câmpului)</p>

În cele ce urmează, făcând referire la factorii care au dus la evacuările pe care le trecem aici în revistă și la modul în care ele s-au desfășurat sau, din contra, s-au oprit, vom accentua în fiecare caz ce anume au făcut activiștii și activistele pentru dreptate locativă din Cluj.

Dincolo de fiecare caz particular și intervențiile noastre specifice, este important să menționăm de la bun început că **întregul activism clujean pentru dreptate locativă a crescut și prin acțiunile anti-evacuare pe care le-am gândit și pus în practică începând cu 2010. Și invers, cele din urmă au fost inspirate și de convingerile politice și strategiile mișcării pentru dreptate locativă în general, așa cum au evoluat ele de-a**

lungul anilor și prin tematizarea altor probleme locative și a crizei locuirii în general.¹

Pentru a facilita formularea unor concluzii cu privire la tacticile anti-evacuare pe care le-am folosit în Cluj de-a lungul anilor și rezultatele atinse prin ele, voi grupa cazurile de evacuare pe care le-am întâlnit în oraș în trei mari categorii.

Primele două sunt legate de două zone din **Pata Rât**, iar a treia se leagă din evacuări mai recente din alte zone ale orașului. Chiar dacă personal am făcut parte din fiecare acțiune descrisă aici, încercăm să le prezentăm nu doar prin fapte și printr-un discurs critic față de autoritățile evacuatoare și sistemul care le face să acționeze ca atare, ci și dintr-un unghi autocritic.

1. EVACUĂRI DIN CLUJ ÎNCEPÂND CU A DOUA PARTE A ANILOR 1990, DREȚIONAREA CELOR EVACUAȚI SPRE STR. CANTONULUI ȘI RISCURI DE EVACUĂRI DE PE STR. CANTONULUI ÎN 2011, 2015 ȘI 2020

Despre evacuările petrecute în Cluj în anii **1990** am aflat mult mai târziu, după 2008, când unele dintre noi am avut primele întâlniri cu familiile care locuiau deja în acea vreme în casele de termopan și de lemn amplasate de către **Asociația Ecce Homo** și **Fundația Pro Roma** pe str. Cantonului pentru a îmbunătăți condițiile de locuire ale oamenilor.

Ce puteam să facem retroactiv în relație cu aceste evacuări?

În 2016 am creat o posibilitate pentru oamenii de pe str. Cantonului să vorbească despre evacuările lor repetate și despre cum anume au ajuns pe str. Cantonului. Cu acest scop am

realizat filmul documentar **“Dislocări. Rutele evacuărilor spre str. Cantonului (1996-2016).”**²

Făcând vizibilă problema, am răspuns la nevoia oamenilor despre care ne-au vorbit, și anume de a se afla și despre dramele lor (asta mai ales în contextul în care discuția publică despre evacuări în Cluj s-a axat preponderent pe cazul evacuării din 2010 de pe str. Coastei).³

În paralel cu acest demers, ne-am apropiat mult de locuitorii de pe str. Cantonului și am ajuns la un consens cu privire la nevoia de a depune cereri de locuință socială la primărie, tocmai

¹ Informații despre evoluțiile mișcării Căși sociale ACUM! se pot citi în Broșura „Un deceniu de luptă pentru dreptate locativă”, 2020, <https://casisocialeacum.ro/archives/5505/un-deceniu-de-lupta-pentru-dreptatea-locativa/>; în albumul „2010-2020. Ultimii 10 ani în Pata Rât”, 2022.

<https://casisocialeacum.ro/archives/7039/2010-2020-ultimii-10-ani-in-pata-rat-album/>; precum și în albumul „Comunități rome din Pata Rât și activismul antirasist pentru dreptate locativă”, 2022, <https://casisocialeacum.ro/archives/7082/comunitati-rome-din-pata-rat-si-activismul-antirasist-pentru-dreptate-locativa-2/>.

² Informații despre filmul documentar puteți citi aici, unde aveți și linkul către vizionare: <https://www.desire-ro.eu/?p=2951>. Echipa de producție și post-producție include protagonistele și protagoniștii filmului: Babi, Gelu, Ionică, Katalin, Leontina, Ligia, Sândel, precum și pe Simona Ciotlăuș, Szilárd Miklós și Enikő Vincze. Materialul filmului documentar este accesibil și sub forma unei hărți interactive - <https://www.desire-ro.eu/?p=2621>.

pentru a reaminti primăriei despre existența lor, despre formarea și perpetuarea coloniei Cantonului cu acordul și colaborarea primăriei, precum și despre nevoia de locuințe sociale.

Dar înainte de asta s-a mai întâmplat ceva. În mai 2011, persoanele care locuiesc pe strada Cantonului au primit o **citație** din Dosar Nr. 13912/211/2011 prin care au fost chemați în judecată în calitate de pârât de către Compania Națională de Căi Ferate SA București, Regionala CF Cluj fiind reclamant de fond.

Reclamantul a solicitat emiterea unei ordonanțe prezidențiale fără somație sau trecerea unui termen pentru ridicarea construcțiilor improvizate pe terenul CFR al Stației Cluj-Napoca Est și plata cheltuielilor de judecată. Față de această provocare **am mediat angajarea unui avocat de către Romani Criss**, iar procesul intentat de către CFR împotriva oamenilor a fost pierdut de CFR și nu a mai fost (re)deschis de atunci.

În iunie 2011, la **festivalul internațional IRAF organizat atunci în oraș, am prezentat de pe scenă cazul Cantonului și faptul că strângem semnături împotriva evacuării forțate a romilor de pe acea stradă**. Deja de atunci s-a formulat mesajul pe care îl promovăm și azi: romii de pe str. Cantonului, desigur, nu sunt mulțumiți de condițiile în care locuiesc de nevoie în acea zonă, dar ei nu pot accepta să fie alungați de acolo și ca barăcile lor să fie demolate dacă și până nu li se asigură locuințe alternative adecvate în alte părți ale orașului.

Mai departe, în 2015, chiar dacă nu a intentat proces în instanță, CFR a reluat încercările sale de a demola cel puțin o parte: barăcile pe partea de lângă calea ferată dezafectată pe str. Cantonului. Încercarea a fost zădărnicită în mare parte pentru că oamenii au refuzat să demoleze

și în condițiile în care în 2011 au câștigat procesul în instanță, dar și pentru că am existat și noi ca sprijin în spatele lor.

Toate acestea s-au întâmplat într-un moment în care **Grupul de Lucru al Organizațiilor Civice** constituit în 2011 după evacuarea de pe str. Coastei a reușit să internaționalizeze cazul acelei evacuări și măcar să intimideze pe oricine încerca să mai facă evacuări similare de mare amploare în Cluj.

Atunci a fost momentul în care **am elaborat un document amplu despre situația locativă din zonă**,⁴ depunând acel document și în atenția primăriei Cluj-Napoca împreună cu solicitarea de a găsi o soluție adecvată la permanența locuirii sub risc de evacuare și în condiții inadecvate pe str. Cantonului.

De asemenea, atunci a fost momentul în care persoanele aflate sub un nou risc de evacuare au decis că **solicitările de locuințe sociale** sunt pentru ele un mod de a sesiza autoritățile publice locale despre problemele lor locative.

De atunci echipa Căși sociale ACUM! susține anual peste 70 de gospodării cu domiciliul efectiv pe str. Cantonului în efortul lor de a depune dosare de locuințe sociale.

Demersul din 2015 a fundamentat și acționarea în instanță a primăriei de către **Fundația Desire** și de către cele peste 70 de familii de pe str. Cantonului cu privire la **nelegalitatea criteriilor de atribuire de locuințe sociale**, precum și petiția către CNCD cu privire la **caracterul discriminatoriu al multora dintre aceste criterii**.

Ambele demersuri s-au terminat cu victoria noastră. Chiar dacă ele nu au schimbat efectiv situația locativă pe str. Cantonului, au avut un rol

³Detalii despre această evacuare se pot citi în secțiunea 2 a articolului.

⁴Documentul este accesibil aici - https://www.desire-ro.eu/?attachment_id=3366.

important în lungul proces de pe urma căruia în 2021 primăria a recunoscut că în oraș este nevoie de creșterea numărului de locuințe sociale.

În 2020, în contextul realizării unor planuri de infrastructură mare legate de restructurarea zonei dintre Aeroportul Internațional și Gara Someșeni, locuitorii de pe str. Cantonului au fost din nou provocați cu riscul evacuării. „Studiul pentru dezvoltarea infrastructurii de transport intermodal la Aeroportul Cluj-Napoca (2012-2014-2016)”⁵ a prevăzut mai multe destinații fâșiei de teren deținute în comun de CFR și Primăria Cluj-Napoca, unde sunt amplasate și azi căsuțele romilor de pe str. Cantonului.

De exemplu, un Park&Ride sau spații ce ar urma să conecteze aeroportul și gara. Locuitorii nu au fost informați de nimeni despre aceste planuri, așa că am început noi să facem demersuri către actorii implicați în ele, în care le-am informat despre existența în acea zonă a peste 170 de gospodării, solicitând ca ele să fie informate și consultate în măsura în care locuirea lor acolo va fi afectată de acest proiect, sau de proiecte similare în zonă. Ni s-a comunicat că realizarea respectivului proiect a fost suspendată.

Totuși, în 20.07.2020, cineva a somat verbal 16 familii din zona de jos a străzii Cantonului din apropierea hălei CFR, fără a se fi prezentat și fără a fi prezentat vreun document în acest sens. Somația cerea ca ele să își demoleze locuințele informale construite pe acest teren și să părăsească zona până la finalul lunii iulie 2020.

Oamenii ne-au informat despre acest lucru, iar noi am pornit o campanie de strângere de semnături în sprijinul celor ce urmau să fie afectați, obținând sprijinul a 16 instituții la scrisoarea trimisă în atenția Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, Direcției de Asistență Socială și Medicală

Cluj-Napoca, Comitetului Județean pentru Situații de Urgență Cluj, Instituției Prefectului, Avocatului Poporului, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației Publice, Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adoptii, și Agenției Naționale pentru Romi⁶. Am cerut Companiei Regionale CF Cluj și Primăriei Municipiului Cluj-Napoca să identifice persoanele/ compania/ instituția care a somat verbal cele 16 familii.

Nimeni nu și-a asumat că ar fi în spatele acestui demers. Am făcut apel și la nevoia de a nu face nicio evacuare în timp de pandemie, respectiv stare de alertă. Evident, oamenii nu au demolat de bună voie. De atunci și până în momentul de față nimeni nu i-a mai abordat cu acest scop.

>> Cazul Cantonului, cu toate momentele sale descrise mai sus (evacuări și riscuri de evacuări, precum și tactici de mobilizare), reflectă că succesele pe care activismul anti-evacuare le poate spera depind în mare măsură de relațiile de încredere pe care activistele reușesc să le construiască în relația lor cu persoanele direct afectate de respectivele evacuări.

Pe fondul încrederii reciproce oamenii pot anunța în timp util activiștii, care apoi se pot mobiliza să afle ce este în spatele riscurilor actualizate, să strângă semnături de susținere și să anunțe mai multe instituții de la diversele nivele ale autorităților statului despre ce urmează să se întâmple, solicitând implicarea pentru oprirea evacuărilor forțate.

Dar succesele punctuale depind și de persistența în timp îndelungat a acțiunilor anti-evacuare, care, precum vedem în acest caz, chiar dacă nu au îmbunătățit condițiile de locuire pe str. Cantonului, măcar au arătat că

⁵ <https://cjcluj.ro/studiu-transport-intermodal-aeroport/>

⁶ <https://casisocialeacum.ro/archives/5042/cerere-sprrijin-pentru-16-familii-de-pe-strada-cantonului-f-n-calea-dezmirului-din-cluj-napoca-amenintate-cu-evacuarea-fortata/>

oamenii refuză să le fie luate locuințele în care și azi locuiesc acolo fără să primească ceva mai bun în schimb.

Activiștii oferă în acest demers solidaritate, încurajare și argumente prezentate instituțiilor în limbajul sistemului internațional al drepturilor omului. Astfel, împreună, se formează de-a lungul anilor ca actori importanți ai mișcării pentru dreptate locativă din oraș. Este important ca din când în când, și nu doar

cu ocazia riscurilor de evacuare, ci și prin alte acțiuni derulate împreună, să se reafirme la nivel colectiv valoarea solidarității politice între oameni de diverse etnii și cu statut social diferit, precum și încrederea în puterea mișcării.

Totuși suntem conștiente că oprirea evacuărilor de pe str. Cantonului se datorează și faptului că nu a sosit încă momentul de extremă urgență al marilor proiecte de infrastructură ce ar impune dislocarea familiilor de acolo.

2. EVACUAREA DE PE STR. COASTEI DIN DECEMBRIE 2010, RELOCAREA ÎN CASELE MODULARE DIN PATA RÂT, ȘI RISCURILE DE EVACUĂRI DE ACOLO ÎN VARA ANULUI 2021

Din punctul de vedere al acțiunii noastre activiste, cazul evacuării din decembrie 2010 de pe str. Coastei este marcat printr-o contradicție: cei și cele care am aflat despre riscul acestei evacuări în martie 2010 (Fundatia Desire și Asociația Amare Phrala) nu am fost prezenți în ziua evacuării la fața locului.

Această contradicție se poate explica prin faptul că nu am aflat care dintre cele trei comunități menționate în declarațiile primăriei (Cantonului, Pata Rât/Dallas, sau Coastei) se vor evacua și reloca forțat în casele modulare construite de primărie în proximitatea rampelor de deșeuri din

Pata Rât și nu am avut cunoștință prealabilă nici despre ziua evacuării.⁷

Cele două aspecte pot părea ciudate⁸ deoarece între martie-decembrie 2010 am avut mai multe acțiuni împotriva relocării în menționatele case modulare, tocmai pe baza colaborării cu comunitățile vizate de planurile primăriei.⁹

Acțiunile anti-evacuare din 2010 nu au fost în măsură să oprească evacuarea și relocarea forțată a romilor de pe str. Coastei în casele modulare construite de primărie lângă rampele de deșeuri de atunci din Pata Rât (rampa

⁷ Am reconstituit de mai multe ori procesul de planificare de către primăria Clujului a mutării în Pata Rât a romilor. De exemplu în volumul "Pata" (Cluj : EFES, 2016), accesibil în variantă electronică aici - <https://www.desire-ro.eu/?p=3637>. Dar și în 2020 într-o versiune mai accesibilă pentru un public larg, prin postările pe facebook a momentelor importante întâmplante între martie-decembrie 2010: <https://casisocialeacum.ro/archives/4947/10-ani-pata-rat-10-ani-de-lupta/>.

⁸ „Ciudățenia” cazului din punctul de vedere al activismului local se explică până la urmă prin faptul că această colaborare a fost realizată mai ales cu comunitatea romă de pe str. Cantonului care locuia deja în Pata Rât și își exprima dorința de a vedea soluționată problemele sale locative printr-un alt mod, nu prin mutarea mai aproape de rampele de deșeuri. Familiile de pe str. Coastei cu care Asociația Amare Phrala avea legături de dinainte ne-au comunicat că se bazează pe Partida Romilor, fapt pentru care nu au participat la acțiunile amintite mai sus, organizate de către Fundația Desire și Asociația Amare Phrala în colaborare cu organizația rome din București (Romani Criss și Alianța Civică a Romilor din România).

⁹ Petiție împotriva ghețozării romilor; Cauza online împotriva ghețozării romilor; Solicitare de informații publice privind pregătirea mutării romilor în Pata Rât; Propunere către primărie pentru organizarea mesei rotunde “Comunitatea de romi din Pata Rât și dreptul la locuire” în contextul planurilor de relocare în Pata Rât a romilor; Invitația adresată primăriei la masa rotundă “Comunitatea de romi din Pata Rât și dreptul la locuire”; Documente predate reprezentanților primăriei privind situația romilor de pe str. Cantonului, din Dallas și de pe str. Coastei; Proces verbal de la masa rotundă “”;

Comunicat de presă privind masa rotundă “Comunitatea de romi din Pata Rât și dreptul la locuire”; Propunere către primărie cu privire la încheierea unui protocol de colaborare pe tema situației locuirii romilor în Cluj în contextul planurilor de relocare în Pata Rât; Solicitățile reprezentanților romilor de pe str. Cantonului și din Pata Rât cu privire la planurile primăriei declarate în martie 2010.

non-ecologică de deșeuri menajere, și rampa închisă cu deșeuri medicale).

Probabil că cei care ne-am organizat atunci nu am constituit niciun fel de pericol față de primărie. Sau cel puțin nu prin instrumentele de petiționare și consultare pe care le-am folosit. Iar discursul anti-segregare sau considerentele justiției de mediu la care făceam referire nu au avut niciun efect asupra decidenților, acesta rămânând în cu totul alt registru față de prioritatea primăriei de a curăța zona prin decizii administrative și intimidarea locuitorilor evacuați, chiar și în absența unui proces în instanță.

Poate și mai important, str. Coastei din cartierul Mărăști, devenise în acel moment o zonă importantă din punct de vedere imobiliar. Și, în plus, reprezentanții primăriei nu s-au gândit că după evacuare cazul va dobândi atâta vizibilitate tocmai datorită activismului local pe care nu l-au luat deloc în considerare în 2010.

După evacuare, chiar în ianuarie 2011, am contribuit și noi la **strângerea de confesiuni** din partea victimelor evacuării, material care a ajuns în dosarul cauzei din instanță. Apoi în aprilie 2011 **am depus o plângere la CNCD**, care în luna noiembrie a aceluiași an a hotărât asupra discriminării la care au fost supuși romii evacuați de pe str. Coastei.

În decembrie 2011 și instanța s-a pronunțat în favoarea oamenilor, atât în ceea ce privește evacuarea lor pe timp de iarnă, cât și relocarea în apropierea vechii rampe de deșeuri non-ecologice a orașului. Procesul a fost însă pierdut la apelurile ulterioare ale primăriei, iar acum se află la CEDO.

În 2018 Fundația Desire împreună cu peste 50

de persoane domiciliat în casele modulare din Pata Rât **au dat în judecată primăria**, consiliul județean, agențiile de mediu și firmele care administrează rampele RADP și SALPREST autorizate și deschise în 2015 la o distanță de sub 1000 de metri de la casele modulare construite de primărie în 2010. Procesul este în continuă derulare, chiar tergiversat, am putea spune, având o mare miză pentru toți părții.

Dincolo de acțiunile punctuale de mai sus care au făcut uz de instrumentarul activismului juridic, încă din 2011 **am pornit o vastă campanie internațională** prin care am făcut vizibilă această dislocare, și am atras în Cluj potențialul unor organizații precum **Amnesty International, European Roma Rights Centre, DG Regio al Comisiei Europene și Open Society Institute.**

Pe lângă asta, de atunci în fiecare an în luna decembrie organizăm manifestări stradale pentru a comemora evacuarea din 2010 prin mesaje politice antirasiste împotriva evacuarilor, dar și cu conținuturi ce merg dincolo de ele - înspre criza generalizată a locuirii și a construirii solidarității între persoane evacuate, chiriășe și toți și toate cele care nu își mai permit să locuiască în Cluj, cel mai scump oraș din România din punct de vedere imobiliar.

Deci, în mod paradoxal, chiar inabilitatea de a opri evacuarea de pe str. Coastei în 2010 a deschis calea auto-organizării și mobilizării ulterioare împotriva evacuarilor. Și mai mult, evacuarea respectivă, furia în fața in Justițiilor și energiile activiste (chiar dacă eșuate, dar adunate în jurul său) au constituit scânteia de unde a pornit toată mișcarea pentru dreptate locativă din Cluj.

Totuși, în 2021, într-un moment încă controlat prin starea de alertă legată de pandemia Covid-19,

primăria clujeană a mai făcut câteva încercări de evacuare direcționate de data aceasta împotriva unor tinere familii din casele modulare de la Pata Rât ale căror adulți erau copiii când au fost evacuați cu părinții lor de pe str. Coastei în 2010.

Ce s-a întâmplat, în fapt? După ce prin 2017 s-au eliberat câteva camere din casele modulare, acești tineri care între timp au devenit adulți și părinți s-au mutat în ele. Și asta nu doar pentru că ele s-au eliberat, ci și pentru că a devenit absolut inevitabil să se mute din camerele primite de părinții lor (fiecare având 16 m2) în 2010 și în care de atunci au început să se aglomereze mai multe generații.

Primăria a considerat că aceste mutări sunt ocupări abuzive ale unor spații din proprietatea sa și, în consecință, a acționat în instanță trei familii cerând părăsirea de bună voie a acestor camere. Sau, în extremă, evacuarea prin executare judecătorească.

Aflând despre aceste procese care din păcate toate deja erau pe rol, **am ales să formulăm un apel către autoritățile statului român de la nivel central, ambasade ale mai multor țări în România și instituții internaționale care au de-a face cu dreptul la locuire, cerând ca ele să intervină la primăria Clujului și să ceară ca aceasta să nu efectueze evacuările urmărite prin instanțele judecătorești.**

Înainte de a trimite acest apel destinatarilor am adunat semnături de sprijin de la 100 de organizații din România și din străinătate, precum și de la 415 de persoane fizice.¹⁰

Mai mult decât atât, apelul nostru a fost tradus (pe lângă engleză) și în maghiară și sârbo-croată și a apărut în preșele locale de stânga în Ungaria, Serbia și Croația prin solidarizarea Rețelei mediilor de stânga din Europa de Est – ELMO.

>> Una dintre familiile vizate de evacuare a cărui caz a fost mai avansat în instanță a primit în august 2021 o somație de la executor judecătorec în acest sens. În cazul acesteia **am transmis cazul la CEDO prin ERRC, cerând acționarea CEDO în favoarea familiei cu trei copii pe baza instrumentului juridic numit Rule 39, prin care curtea ar putea să intervină și să oprească evacuarea.**

Ca parte a procedurii sale, CEDO a transmis o cerere de informare către Ministerul Afacerilor Externe, care la rândul său a cerut poziția Primăriei Municipiului Cluj-Napoca față de acest caz.

În răspunsul său, **de pe urma presiunilor primite din mai multe părți (despre care noi probabil nici nu știm pe ce căi și cum au funcționat), primăria a promis suspendarea evacuării, chiar negând în presa locală că ar fi intenționat să facă vreo evacuare.**

>> În cazul unei alte familii o fetiță de 3 ani a ajuns să fie dată în judecată direct, fără intermediul unui tutore sau părinte, chiar dacă tatăl ei (împreună cu ea) părăsise într-un timp foarte scurt de la prima notificare camera ocupată. Față-n față cu acest caz, am contestat în instanță prin intermediul unei avocate această procedură, procesul în cauză nefiind încă soluționat definitiv.

În plus, am derulat și **o foarte largă campanie de conștientizare în media socială, apoi printr-o acțiune stradală - un flashmob din fața primăriei - și prin comunicate de presă trimise în țară și în străinătate.**

Campania viza politicile primăriei clujene în domeniul locuirii prin care aceasta încalcă în mod sistematic drepturile celor îndreptățiți la locuințe sociale adecvate, dreptul de a

¹⁰ <https://casisocialeacum.ro/archives/6321/apel-catre-autoritatile-statului-roman-si-organizatii-internationale-risc-major-de-evacuare-in-pata-rat-din-cluj-napoca/>

fi protejat față de evacuările forțate, dar și drepturile particulare ale unor grupuri vulnerabile, precum romi și alte persoane

marginalizate, persoane cu dizabilități și suferinde de boli cronice și dreptul copiilor.¹¹

3. EVACUĂRI DIN ALTE ZONE ALE ORAȘULUI CLUJ ÎNTRE 2018-2021

Din punctul de vedere al acțiunilor anti-evacuare pe care le-am întreprins între 2018-2021 în cazul unor evacuări sau riscuri de evacuări care s-au ivit în alte zone ale orașului decât cele legate de Pata Rât, acestea pot fi grupate în trei sub-categorii conform deznodămintelor lor:

3.1 Cazul unui risc de evacuare permanentizat dar menținut într-o stare de suspendare dintr-o așezare informală

Am avut ocazia să cunoaștem situația locativă de pe **str. Stephenson nr. 15** în 2014 printr-o întâmplare care ne-a făcut să ne întâlnim cu o familie care locuia într-una din barăcile construite în jurul casei vechi de la acest număr. Casa veche are cinci apartamente, dintre care trei sunt în proprietatea personală a locuitorilor, două fiind rămase în proprietatea SC Transilvania Construcții. Am aflat atunci că două barăci construite fără acte din totalul de 10 existente în 2012 au fost amendate de Poliția locală (Serviciul Control Disciplina în Construcție) din cauza construcțiilor făcute fără autorizație pe terenul situat în proprietatea statului român.

Amenda a venit împreună cu o notificare de desființare de bună voie, apoi pe cale administrativă, dar primăria a deschis în paralel și un dosar în instanță cu acest scop.

Când noi am ajuns să cunoaștem situația la fața locului, familia și fii săi (cu familiile lor) aveau deja o sentință judecătorească emisă în 2014 pentru demolare.

Oamenii nu au vrut să își demoleze locuințele de bună voie, pentru că chiar dacă ele sunt foarte mici și inconfortabile, fără apă și toaletă în casă, erau singurul lor spațiu locativ accesibil. Nici sentința judecătorească și nici notificările primăriei nu au ținut cont niciodată de acest fapt. Sau de faptul că aceste barăci nu sunt pur și simplu niște improvizații goale, ci sunt spații de locuire - căminele ale unor familii cu venituri mici care continuă să locuiască acolo în lipsa unei alternative, respectiv în lipsa unei locuințe sociale pe care, de altfel, au solicitat-o de mai multe ori de la primărie.

Am folosit momentul întâlnirii noastre cu familiile de pe str. Stephenson nr.15 pentru **documentarea procesului prin care s-a format această așezare informală, astfel încât am elaborat și depus în atenția primăriei un document zonal cu aceste informații.**¹²

Pe lângă descrierea situației socio-economice și locative ale familiilor de acolo, am solicitat autorităților publice locale să țină cont de aceasta și să găsească soluții care să pună capăt riscului transformării persoanelor de acolo în persoane fără adăpost în cazul în care s-ar pune în aplicare executarea silită a sentinței judecătorești de demolare. Am notificat și prefectura despre această situație critică.

În timp ce în 2016 primăria ne-a răspuns că va începe demersurile pentru găsirea unei soluții integrate, tot în acel an am depus la un BEJ un

¹¹ <https://casisocialeacum.ro/archives/6553/dreptate-pentru-lara-comunicat-de-presa-2/>, <https://casisocialeacum.ro/archives/6379/dreptate-pentru-lara-comunicat-de-presa/>

¹² https://www.desire-ro.eu/wp-content/uploads/Situatia_locativa_Stephenson15_aprilie20153.pdf

dosar execuțional.

Printr-un avocat susținut de ERRC notificat de către noi s-a contestat executarea, dar, precum era de așteptat, contestația a fost pierdută.

În continuare cazul nu a ajuns să fie discutat în instanță în termenii problematicii sociale, ci doar în cei ai ilegalității construcțiilor.

Astfel, în 2017 primăria a renotificat BEJ pentru a continua execuția silită a demolării, însă nu s-a mai întâmplat nimic până în 30 august 2021, când BEJ a comunicat familiilor să demoleze în două zile cele două barăci de bună voie. În caz contrar, sentința de demolare urma să fie executată silit.

În acel moment **am pus în mișcare tactica deja folosită și în cazul recentului risc de evacuare din casele modulare din Pata Rât. Însă, având doar două zile la dispoziție, nu am mai strâns semnături de sprijin, ci am transmis direct Apelul Căși sociale ACUM! către instituții centrale ale statului român, ambasadelor și unor organizații internaționale** în care prezentam situația și ceream să intervină la primărie pentru a opri evacuarea până la oferirea unor locuințe alternative celor evacuați.¹³

Apelul a fost trimis și către presa locală și internațională.

► Ceream primăriei să demareze o anchetă socială cu privire la situația demografică, socio-economică și medicală a familiilor în cauză înainte de a se apuca de orice intervenție care ar lăsa membrii acestora fără adăpost.

● Spuneam că legea îi permite primăriei să amâne implementarea hotărârilor judecătorești de evacuare.

► În paralel, tot prin ERRC, **cele două familii au depus cu sprijinul nostru aplicații la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru**

aplicarea Rule 39.

Și în acest caz s-a întâmplat ceva similar cu ceea ce s-a întâmplat cu cazul din Pata Rât: în 30 septembrie 2021 primăria răspundea la CEDO prin Ministerul Afacerilor Externe că „*va efectua prin DASM o analiză atentă a situației astfel încât să fie respectate drepturile cetățenilor, iar punerea în executare a sentinței nu va avea loc până la soluționarea situației sociale a acestor persoane.*”

Între timp, în mod ciudat chiar la propunerea executorului judecătoresc, plătind o cauțiune de 1000 de lei, am depus la Tribunalul Cluj o cerere de suspendare provizorie a executării silite a demolării, dar și o cerere de suspendare a evacuării.

Cererea de suspendare provizorie s-a aprobat instant, însă cererea de suspendare totală a fost până la urmă respinsă, iar acum suntem în faza de apel al deciziei curții.

Dacă cazul se va pierde (din nou), practic readucerea lui în instanță prelungind doar cu încă un an și câteva luni punerea în aplicare a sentinței de demolare și dacă executorul judecătoresc va reîncepe acțiunea sa, vom depune din nou aplicațiile familiilor la CEDO pentru a opri evacuarea până nu primesc o locuință alternativă.

În tactica prelungirii perioadei în care se solicită evacuarea de către primărie – prin căile existente la instanțele judecătorești, sau prin presiuni puse pe alte căi asupra administrației publice locale – ne-am bazat pe o documentare solidă a situației și pe solicitările formulate de familii cu sprijinul activiștilor.

În cazul **Stephenson 15** această tactică a rezultat în nepunerea în practică a deciziei de

¹³ <https://casisocialeacum.ro/archives/6384/o-evacuare-in-grup-iminenta-in-cluj-napoca/>

demolare și evacuare timp de 8 ani.

Chiar dacă familiile nu au primit între timp locuințe sociale în oraș în pofida repetatelor cereri în acest sens, măcar nu au rămas pe drumuri datorită unei evacuări care, din păcate, în România nu obligă prin lege autoritățile locale să ofere alternative locative victimelor.

Chiar dacă a fost și încă este prelungită, această demolare care reprezintă o evacuare de fapt, nu va putea fi oprită pentru totdeauna, mai ales datorită faptului că zona din jur (fostă zonă industrială) trece printr-o dezvoltare imobiliară masivă cu obiective rezidențiale, clădiri comerciale și birouri.

3.2. Cazuri ale unor evacuări efectuate din proprietăți publice sau private

Evacuările de pe **str. Anton Pann nr. 22 (2018)** și **str. Meșterul Manole nr. 2 (2018, 2021)** au fost evacuări din spații aflate în proprietatea primăriei, iar cea de pe **str. Vlad Țepeș (2019)** dintr-o clădire retrocedată bisericii reformate.

Am participat cu un grup de circa 15-20 persoane la toate cele patru evacuări, sperând că putem obține la fața locului o soluție din partea primăriei.

Știind însă despre cât este de strictă legislația românească nu am putut spera în nici unul din cazuri că evacuarea se va suspenda datorită prezenței noastre și a presiunii mediatice pe care am creat-o.

>> Prima situație care ne-a făcut să avem o implicare de acest fel a fost cea de pe **str. Anton Pann, în iunie 2018**. Familia care locuia acolo într-un beci de 21 de ani, de la începutul acțiunii în judecată plătind chirie abuzivă, nu dorea să opună rezistență față de evacuare, dar era

decisă să nu accepte propunerea primăriei de a-i plasa separat în centre de adăpost pentru bărbați, respectiv pentru femei și copii.

Evacuarea dintr-un astfel de spațiu în proprietatea primăriei dintr-o clădire veche de un singur nivel nu surprinde pe nimeni care se uită la dezvoltarea imobiliară foarte ambițioasă din zonă, la ce înseamnă apariția mai multor blocuri (de 4, 10 și 26 de etaje) și la revigorarea parcului din apropiere pe măsura noilor proprietari.

Executorul judecătoresc a venit cu o echipă de polițiști și jandarmi care au rolul de a asigura că evacuarea se va desfășura “în ordine”, însă a anunțat și Direcția de Asistență Socială și Medicală.

La fața locului ne-am propus să ne adresăm celei din urmă, făcând apel la faptul că familia avea în compoziția sa un tânăr cu dizabilități, precum și doi copii minori. La finalul zilei, după discuțiile insistente cu directorul DASM și asistentele sociale trimise acolo pe teren, familiei i s-a propus o cameră într-un centru local privat pentru persoane fără adăpost susținut (și) din fondurile primăriei.

Familia a locuit acolo câteva luni, dar având de mers la lucru și la școală, nu se putea adapta programului strict al centrului și nici nu suporta ideea să fie clasificată ca fiind fără adăpost, similar celorlalte cazuri de acolo. Până la urmă și-a găsit o chirie privată în comuna Florești, făcând eforturi să o plătească și să continue să muncească în orașul Cluj.

Evacuarea **din 2018 de pe str. Meșterul Manole** s-a decurs oarecum similar cu cea de mai sus, cu deosebirea că la un moment dat discuția noastră cu DASM a fost pasată către primar. Astfel, **familia care avea datorii la chirie și**

utilități, cu copilul cu dizabilități în scaun cu roțile, împreună cu câteva persoane din echipa noastră și un deputat de Cluj, a fost primită în audiență de urgență de către primar care a ordonat găsirea unei soluții locative pentru familie.

Soluția a fost o locuință cu două camere și baia de tip container, amplasată în curtea Centrului de incluziune socială al DASM. Familia stă și acum acolo, chiar dacă soluția a fost definită ca fiind una temporară.

Evacuarea de pe **str. Vlad Țepeș din 2019** a vechilor chiriași de stat a fost una dintr-o clădire retrocedată bisericii reformate.

Executorul judecătoresc a fost dispus să intre în discuție cu noi și să aștepte pentru că noi insistam în susținerea unei familii cu o femeie în vârstă, doi copii și un nepot al ei. Am insistat să aștepte și să nu forțeze ieșirea familiei din apartament până la deplasarea unui reprezentant al primăriei la fața locului.

Dar atât primăria, cât și DASM au refuzat orice dialog sau oferire de soluție. La un moment dat, proprietarii clădirii sprijiniți de jandarmi au început să spargă geamurile și părți din pereți, astfel că familia a părăsit împreună cu noi apartamentul în care locuia.

În lunile mai călduroase, bătrâna a locuit în stradă, alteori se adăpostea la cunoștințe, depunând cereri de locuință socială, însă fără succes. Ea a decedat la începutul acestui an.

Nici evacuarea dintr-un alt apartament al clădirii din fondul vechi de stat¹⁴ de pe **str. Meșterul Manole nr. 2** ocupat fără acte de către o femeie împreună cu doi copii ai săi (camera fiind închiriată în trecut pe numele fostului soț) nu s-a

finalizat cu o soluție acceptabilă.

Din contra, **a fost o evacuare foarte violentă, sfârșită prin intoxicarea cu gaz lacrimogen de către jandarmi a familiei în interiorul camerei unde locuiau, pentru a-i forța să iasă afară.**

Prezența noastră acolo nu l-a făcut nicicum pe executorul judecătoresc să stea de vorbă cu familia sau cu noi și să explice de ce poate să facă o evacuare silită pe baza unei decizii judecătorești din 2013. Reprezentanții DASM participanți la evacuare nu au oferit nicio soluție alternativă de locuire.

În momentul de față, cazul continuă cu două procese în instanță:

- ▶ unul intentat de către jandarmerie împotriva băiatul din familie care a amenințat verbal jandarmii
- ▶ și celălalt intentat de familie împotriva jandarmeriei pentru folosirea violenței împotriva sa în timpul evacuării.

Oricum s-ar fi derulat și finalizat evacuările de mai sus din spații ocupate fără acte, pe lângă rămânerea fără adăpost a celor evacuați și obligațiile lor de a plăti cheltuielile executorului judecătoresc cu propria lor evacuare, cei care au ocupat abuziv vreodată în viață un imobil din proprietatea primăriei în Cluj-Napoca sunt declarați neeligibili pe viață la locuință socială pe baza deciziilor locale.

În aceste cazuri, nedreptatea locativă se multiplică într-un mod inuman, discriminator și ilegal.

3.3. Evacuare dintr-o locuință scoasă din circuitul locativ (2020)

Este cazul unei evacuări făcute dintr-o parte dintr-o clădire de locuit de pe **str. Oituz nr. 7**, parte din vechiul fond locativ din proprietatea primăriei, pe care primăria a decis să o scoată

¹⁴ Precum specificăm în Manualul de locuință socială (Desire, 2022), locuințele din vechiul fond de stat sunt cele care nu au fost (incă) vândute sau retrocedate, fiind în continuare închiriate populației de către municipalitate, ele fiind diferite de locuințe sociale, care au apărut odată cu legea locuinței din 1996 și nu se pot vinde.

din funcțiune din cauza degradării clădirii. Împinși în situația de a nu mai putea locui acolo din acest motiv, mutarea s-a întâmplat cu acordul locuitorilor.

Noi am susținut familia la o întâlnire cu viceprimarul Clujului, depunând și o cerere în numele lor pentru a li se oferi o altă locuință în schimb din fondul locativ public. Într-un final, li s-a oferit o locuință de necesitate care însă nu satisface nevoile de locuire ale familiei numeroase.

Pe lângă evacuare, cazul mai relevă problema scoaterii locuințelor publice din circuitul locativ fără oferirea noi locuințe locatarilor, bazată pe decizia de a nu mai face reparațiile și investițiile necesare în vechile locuințe, ci de a scăpa de ele în condițiile în care în locul lor nu se produc noi locuințe sociale.

Cuvânt de încheiere

Contextul juridic național în care ne plasăm prin intervențiile noastre activiste anti- evacuare este unul cu totul nefavorabil persoanelor în risc de evacuare sau deja evacuate.

În acest context, legalitatea evacuărilor în logica statului sau altor mari proprietari înseamnă evaluarea situațiilor în care proprietarii recurg la evacuare din punctul de vedere al proprietății ca relație juridică.

Din păcate, nici proprietarii care solicită evacuarea și nici instanțele justiției

- nu iau în considerare aspectele umane ale evacuării
- și nu analizează situația economică și socială sau starea de sănătate a persoanelor a căror

evacuare o decid.

Această poziție este în concordanță, de altfel, cu gândirea mainstream despre locuire care, de facto, **consideră că locuința este o marfă și un bun financiar și că ceea ce contează în producția și distribuirea locuințelor este valoarea lor de schimb pe piață și nu valoarea lor socială.**

Chiar dacă, juridic vorbind și legislația României are câteva prevederi ce susțin dreptul la locuință al cetățenilor, practic mulți oameni nu au resurse materiale care să le permită să facă uz de acest drept al lor, iar autoritățile statului își pot permite să nu își îndeplinească obligațiile administrative în vederea punerii în practică a acestui drept.¹⁵

Până când politica locuirii nu se va schimba în mod radical și în sensul creșterii substanțiale a numărului de locuințe sociale sau a altor tipuri de locuințe non-profit netranzaționate pe piața imobiliară, nu ne putem aștepta ca statul român să interzică prin lege evacuările care lasă evacuații fără locuință adecvată.

Totuși, Căși sociale ACUM! împreună cu tovarășe din Blocul Pentru Locuire insistă la nivel național cu această revendicare. Ceea ce ne rămâne însă la îndemână până la reacția pozitivă la această revendicare a decidenților de la nivel național sunt încercările locale anti- evacuare derulate prin diverse căi, precum cele discutate în acest articol.

Nu toate aceste încercări anti- evacuare (sau majoritatea lor) duc la un final relativ acceptabil din motive sistemice. Însă, dacă ar fi suficient de multe de astfel de intervenții în diferite localități din România, ele ar putea avea potențialul să atragă atenția decidenților asupra efectelor dramatice ale evacuărilor asupra vieții și sănătății oamenilor și să susțină nevoia politică de a le

¹⁵ Referiri la legislația internațională și românească în domeniul locuirii se pot găsi în aceste ghiduri pe care le-am realizat pentru proiectul HOPE al CRCR în 2020: <https://romacenter.ro/wp-content/uploads/2021/02/03-GHID-DE-CE-ESTE-ILEGAL-SI-ILEGITIM-CA-SA-LASAM-OAMENII-EVACUATI-FARA-ALTERNATIVA-LOCATIVA.pdf>; <https://romacenter.ro/wp-content/uploads/2021/02/01-GHID-OBLIGATIA-DE-A-NU-DISCRIMINA-PRIN-POLITICILE-LOCATIVE.pdf>. Dar și în acest document realizat și depus în atenția Consiliului Economic și Social al României în 2022: <https://bloculpentrulocuire.ro/2022/04/06/dreptul-la-locuire-pentru-grupuri-vulnerabile-aspecte-si-recomandari-legislative/>.

interzice prin lege.

Ceea ce este o pârghie necesară, dar nicidecum suficientă pentru îmbunătățirea vieții celor cu venituri mici care nu își permit o locuință adecvată din veniturile lor. De aceea, **Căși sociale ACUM! susține că interzicerea evacuărilor forțate și creșterea fondului de locuințe sociale publice trebuie să meargă mână-n mână.**

Foto: George Iulian Zamfir

R O L E C T I A P U B L I C

Nicoleta Vișan
& FCDL
JURNAL DIN VULTURILOR 50
povestea unei lupte
pentru dreptate locativă

ETICA SOLIDARITĂȚII ȘI REPREZENTAREA EVACUĂRIILOR

Ghid pentru realizarea etică a reprezentării evacuărilor

Compilat de *Veda Popovici (Frontul Comun pentru Dreptul la Locuire - FCDL, București)*

Acest ghid este destinat, în special, **persoanelor care fac cercetare, jurnalism sau artă** și vor să abordeze etic subiectul evacuărilor:

- **cum reprezentăm,**
- **cum documentăm**
- **și cum participăm ca persoane solidare cu cauza dreptății locative.**

Abordarea etică a ghidului este bazată pe experiența și nevoile persoanelor care se organizează în cadrul mișcării pentru dreptate locativă și luptă împotriva evacuărilor.

Aici găsiți o formă rezumată a unui ghid mai amplu, împărțită în două părți.

► Prima parte constă dintr-un cadru critic cu privire la starea de fapt, mai precis cum reprezentarea evacuărilor, în special de tip jurnalistic - deși poate reflecta intenții bune - participă la marginalizarea subiectului nedreptății locative, infantilizarea persoanelor ce se organizează împotriva evacuărilor și perpetuarea unor locuri comune ale rasismului.

► Cea de-a doua parte a textului propune unelte prin care reprezentarea poate fi realizată cu respect și grijă față de persoanele implicate într-o evacuare.

Aceste unelte sunt gândite mai ales pentru persoane care vor realizarea unei reprezentări de tip jurnalistic și de tip artistic.

Textul de față este bazat pe două ateliere anti-evacuări co-ținute de **FCDL**. Este vorba de atelierul ținut de **Veda Popovici** în cadrul **seriei Tactici de rezistență anti-evacuare organizat de Căși Sociale ACUM! în 2022** și Atelierele organizate de **FCDL și Giuvlipen în 2017**, ținute de **Veda Popovici și Mihaela Drăgan** în cadrul proiectului **Jakhalipen produs de Giuvlipen**.

<< Foto: Nicoleta Vișan și FCDL, *Jurnal din Vulturilor 50. Povestea unei lupte pentru dreptate locativă* este un volum construit în jurul mărturiei Nicoletei Vișan, membră FCDL. Ea, familia și comunitatea sa au fost evacuate în 2014 din strada Vulturilor, 50 urmând apoi ca atât ea cât și alte persoane din comunitatea evacuată să participe la proiecte de auto-reprezentare a experienței lor.

I. CUM SE SCRIE DESPRE EVACUĂRI

Cele mai multe articole din presă care relatează povestea unei evacuări insistă asupra anumitor aspecte din viața persoanelor evacuate:

- **condițiile precare în care trăiesc,**
- **felul în care arată și sunt îmbrăcate,**
- **numărul de copii,**
- **dacă au sau nu un loc de muncă formal,**
- **nivelul de educație,**
- **dacă au sau nu forme legale de locuire,**
- **existența datoriilor, etc.**

Toate aceste detalii sunt aproape întotdeauna abordate dintr-o perspectivă **rasistă** și **clasistă**, devenind implicit sau explicit motive pentru a justifica evacuarea.

Mai mult, în relatările din mass-media, persoanele evacuate care protestează și se opun la evacuarea forțată sunt reprezentate drept scandalagii, necivilizate, profitoare.

Toate aceste elemente de reprezentare a evacuărilor și a celor afectați de ele reproduc și întăresc stereotipuri rasiste și clasiste, pe baza cărora persoanele afectate de evacuări sunt învinovățite pentru pierderea locuinței, sunt dezumanizate și decăzute din calitatea de persoane locatari ale orașelor.

Prin reproducerea clasistă și rasistă a justificării evacuărilor se fabrică un consens, o normalizare a fenomenului, asemenea reprezentări ajungând să fie complice la deposedarea și dislocarea comunităților. Cu alte cuvinte, deseori mass-media prezintă evacuarea de parcă toată lumea este de acord cu aceasta. Astfel, **presa devine**

complice în perpetuarea nedreptății, negând diversitatea și puterea formelor de rezistență față de evacuările forțate.

Modul de reprezentare exemplificat mai sus **ignoră și ascunde cauzele sistemice ale evacuărilor, care sunt în fapt generate de decizii și politici publice privind locuirea, și de presiuni din partea unor agenți cu putere în societate (companii imobiliare, investitori, etc.).**

De asemenea, astfel de reprezentări ignoră și ascund responsabilitatea socială a autorităților. Prin blamarea celor evacuați, mass-media are un rol important în reproducerea și întărirea discursului de ură față de săraci și în justificarea sărăciei ca alegere și lenevie.

Dar tot media poate combate aceste discursuri de ură și poate avea un rol cheie în protejarea/promovarea dreptului la locuire în condiții demne. **Presa poate face vizibilă lupta pentru o locuire adecvată prin reprezentarea corectă atât a evacuării, cât și a rezistenței în fața acestor procese.**

1. Cinci atitudini comune

Am identificat cinci tipuri de abordări sau atitudini larg răspândite în scrierile jurnalistice dar nu numai care pot avea intenții bune sau cel puțin cu o pretenție de neutralitate dar care, din păcate, reproduc aceleași stereotipuri rasiste și clasiste perpetuând marginalizarea și invizibilizarea.

► **Caritatea** este o atitudine prin care nedreptatea prin care trece cineva este depolitizată. O atitudine caritabilă maschează adevăratele cauze ale unei situații injuste: rasism, exploatare capitalistă, homofobie, etc.

>> De exemplu, când, din caritate, se vorbește doar despre cât de dificilă este situația unei persoane evacuate, nu este loc pentru a reprezenta reziliența și puterea acesteia sau care sunt atitudinile și acțiunile autorităților și evacuatorilor.

► **Nerecunoașterea protestului.** De cele mai multe ori, persoanele evacuate rezistă și protestează într-un fel sau altul. Din cauza unei tendințe de aspirație către occident dominante în societate, atât media cât uneori și grupurile activiste au o înțelegere foarte limitată cu privire la ce anume poate fi definit ca protest și ce nu. Pentru că deseori modul specific de mobilizare al comunităților evacuate (pichetări spontane la primărie, greva foamei, tabere de protest în stradă, etc.) nu se încadrează în asemenea definiții restrictive, acțiunile acestea nu sunt văzute ca protest.

► **Culturalizare și exotizare.** Această tendință reproduce mereu stereotipuri rasiste și clasiste, descriind evenimentele unei evacuări ca și cum ar face parte din cultura romă sau din cultura muncitorească. **O asemenea perspectivă este profund jignitoare și poate aduce foarte mult rău respectivei comunități deja aflate într-o situație groaznică.** Aici tonul este deseori unul de noi - cititorii sau ascultătorii, persoane „civilizate” și cu „bun-simț” - versus ei - persoanele evacuate, puse pe „scandal”, „neintegrate”, etc.

O asemenea perspectivă, atunci când nu este în mod explicit rasistă și clasistă, sugerează că soluția la situația dură a evacuării este una a

„integrării” și „civilizării” persoanelor aflate în aceste situații. Caracterul sistemic și structural real al evacuărilor este cu desăvârșire ignorat iar responsabilitatea cade tot pe umerii celor mai vulnerabili.

► **Vizibilitatea cu orice preț.** În mediul jurnalistic, artistic sau academic, vizibilitatea unui anumit fenomen este considerată, de cele mai multe ori, o prioritate foarte mare. Faptul că „trebuie să se știe despre...” ajunge să fie mai important ca prețul sau riscurile pe care le implică o asemenea vizibilizare. În organizarea unei mișcări sociale se folosesc diverse tipuri de vizibilitate: poate fi strict internă, poate fi către alte mișcări sociale, poate fi către autorități, etc.

Aceste nivele sunt alese în funcție de riscurile implicite și resursele dedicate unei anumite acțiuni. Când o persoană care face un material jurnalistic, academic sau artistic nu ține cont de aceste implicații, poate aduce o vizibilitate nedorită, punând astfel bețe în roate strategiei respectivei mișcări sau vulnerabilizând anumite persoane.

► **Ilegalitatea.** La o evacuare pot fi diverse aspecte de legalitate și ilegalitate a ceea ce se întâmplă. De multe ori, persoanele care sunt evacuate nu au forme legale asupra locuinței lor chiar dacă (eventual) au avut la un moment dat. Acestea pot fi împinse și către ocuparea fără forme legale ca urmare a unei evacuări, pentru a evita locuirea direct în stradă.

Accentul pus pe toate aceste detalii poate aduce foarte mult rău persoanelor implicate și, în plus, va reproduce tendințele rasiste sau clasiste de criminalizare a persoanelor rome sau sărace. În schimb, accentul pus pe aspectele ilegale ale autorităților și evacuatorilor (care se întâmplă foarte des) poate ajuta comunitatea și atrage o atenție critică asupra adevăraților vinovați.

II. ETICA REPREZENTĂRII - O PERSPECTIVĂ ACTIVISTĂ

1. Întrebări cheie pentru o perspectivă responsabilă

O perspectivă responsabilă are în vedere clarificarea scopului și audienței, reflectă onest cu privire la relația cu persoanele reprezentate și cântărește atent consecințele publicizării materialului. Așadar, propunem următoarele întrebări cheie pentru a contura dimensiunea responsabilității mesajului.

A. Scop și audiență

1. Răspunde-ți cât mai onest: care e scopul materialului?
2. Pentru cine faci materialul? Care este audiența la care țintești?
3. Este forma de circulație adaptată audienței?

>> De exemplu, dacă audiența țintă sunt autoritățile, circularea materialului în presă nu e neapărat cea mai eficientă cale de vizibilitate.

B. Informarea persoanelor reprezentate

1. În ce măsură sunt cele și cei reprezentați informați cu privire la aspectele de producție și distribuție ale materialului? Știi contextul, scopul și modul de circulație al materialului? Știi despre cine îl va vedea/citi?
2. Cum participă persoanele reprezentate la forma finală a materialului? Pot verifica o versiune finală a acestuia?
3. Sunt persoanele reprezentate informate cu privire la riscurile publicizării materialului?

C. Consecințe

1. Ce informații delicate, sensibile trebuie lăsate la o parte? Ține cont nu doar de informații personale, ci și de caracterul ilicit al anumitor activități.
2. Care sunt consecințele vrute ale publicizării materialului?
3. Care sunt consecințele posibile și nedorite ale publicizării materialului?
4. Merită riscul?

2. Cum poți reprezenta într-un mod demn persoanele afectate de evacuări?

■ **Recunoaște evacuările forțate ca o formă de nedreptate!** Clarifică și repetă în materialele tale faptul că, potrivit convențiilor internaționale de drepturile omului și legilor privind prevenirea și combaterea sărăciei, **orice persoană are dreptul la un trai decent și la locuință.**

■ **Lasă persoanele evacuate să vorbească despre ele însele!** Dă-le spațiu în material să își reprezinte lupta și nu presupune tu care sunt cauzele pentru care au ajuns în situația respectivă. O evacuare este un eveniment extrem de traumatic ce va marca pe viață persoanele afectate: acestea își văd propriul cămin luat cu forța, fără a avea niciun control asupra procesului. Respectă acest lucru și nu le întări trauma prin preluarea controlului și asupra reprezentării a ceea ce li se întâmplă.

■ **Nu reprodu tendințele rasiste din massmedia!** Evacuările, ca și sărăcia, afectează în mod disproporționat persoanele rom. Deși

acest lucru se petrece ca urmare a discriminării structurale, mass-media, prin repetarea etniei celor evacuați, definește fenomenul în termeni cultural-etnici. Cu alte cuvinte, evacuarea devine ceva asociat specificului de trai al persoanelor rome, ignorându-se astfel caracterul profund politic al acestui proces - o asociere profund rasistă! Prin urmare, dacă precizezi etnia persoanelor evacuate, trebuie să explici de ce o faci și în ce fel se intersectează statutul socio-economic și etnia în limitarea dreptului la locuire pentru ca nu cumva să repeți locuri comune ale rasismului normalizat în societate.

■ **Recunoaște-le și respectă-le lupta!**

Reprezentarea protestului celor evacuați drept scandal sau într-un mod similar minimizează, exotizează și ridiculizează revolta acestora. Este un mod de a nerespecta și dezumaniza eforturile unor persoane de a-și apăra viețile. Oriunde există abuz și opresiune, există și rezistență. Faptul că aceasta arată diferit de ceea ce înțelege mass-media ca fiind „protest” nu schimbă caracterul profund politic și dimensiunea de rezistență a reacției persoanelor afectate.

■ **Scrie într-un mod responsabil indiferent de statutul legal al comunității în pericol!**

Adică scrie într-un mod care să nu expună sau să vulnearibilizeze și mai mult persoanele afectate. Deseori, faptul că o comunitate nu (mai) stă cu forme legale într-un spațiu este folosit în mass-media ca o formă de legitimare a evacuării. Mișcarea pentru dreptate locativă afirmă că o evacuare fără relocare adecvată nu este niciodată legitimă, indiferent de statutul legal al persoanelor rezidente!

■ **Protejează identitatea și informațiile personale ale celor evacuați.**

Uneori, divulgarea numelor sau a unor detalii legate de situația lor (inclusiv zona sau adresa unde

se vor muta) îi pune în pericol: poate atrage atenția autorităților, a altor proprietari sau a unor vecini rău-intenționați. Acțiunile presei pot avea repercusiuni serioase asupra cursului evenimentelor și, de aceea, divulgarea oricărei informații personale trebuie făcută doar dacă este spre beneficiul persoanelor afectate.

■ **Fotografiile și filmările ce devin publice realizate doar cu acordul persoanelor evacuate.**

În plus, încearcă pe cât posibil protejarea: identității persoanelor minore (nu îi filma, nu îi poza); a intimității persoanelor evacuate, adică nu le poza/filma în prim plan obiectele personale; a demnității persoanelor evacuate cu dizabilități. Pune accentul pe:

▶ a) autoreprezentarea persoanelor evacuate: să vorbească despre ce li se întâmplă în proprii termeni și

▶ b) actele și acțiunile evacuatorilor, mai ales ale biroului executorului și ale jandarmeriei/ poliției.

■ **În cazul interviurilor audio sau video: în primul rând și obligatoriu, cere acordul persoanelor evacuate;**

pregătește-le întâi, spune-le ce ai vrea sa le întreb și dacă sunt de acord să răspundă; lasă persoanele afectate să vorbească, fără a întrerupe permanent cu noi întrebări; nu uita că trauma evacuării este extrem de puternică și unele întrebări pot fi obositoare sau pot declanșa emoții negative puternice.

■ **Întreabă-te ce fac autoritățile!** Dintr-o perspectivă de subliniere a rolului social al statului. Când scrii despre o situație de evacuare, scrie și despre următoarele aspecte:

▶ autoritățile locale au realizat măsurile de asistență socială necesare pentru a preîntâmpina evacuarea?

▶ cum au fost consultate/implicate persoanele

evacuate în găsirea unor soluții potrivite de locuire?

- ▶ poliția a fost violentă la evacuare?
- ▶ autoritățile locale au oferit alternative adecvate de locuire pentru cei evacuați?
- ▶ cum s-au purtat și le-au vorbit persoanelor evacuate reprezentanții autorităților?

■ **Urmărește acțiunile forțelor de ordine!** De cele mai multe ori, jandarmeria sau/și poliția acționează violent. Dincolo de violența în sine a evacuărilor, de multe ori forțele de ordine încalcă legea, insultând cu adresări rasiste și clasiste, intimidând persoanele evacuate cu amenințări și minciuni, manevrând obiectele oamenilor sau chiar folosind echipamentul din dotare (batoane, gaze lacrimogene, etc.). Prezența unor persoane care filmează sau fotografiază (mai ales dacă par profesioniște) îi poate opri sau măcar tempera.

■ **Contextualizează evacuarea!**

- ▶ Află ce fel de evacuare este (din locuință retrocedată, socială, publică, etc.).
- ▶ Află dacă există și care sunt interesele imobiliare din spatele evacuării, află cine va profita de pe urma evacuării: administrația locală, un dezvoltator imobiliar, etc.
- ▶ Află dacă sunt cazuri similare în zonă sau cartier - de cele mai multe ori chiar sunt! Întreabă în primul rând persoanele evacuate despre rude, prieteni sau colegi de muncă.
- ▶ Află/observă dacă evacuarea a respectat procedura legală și dacă oamenii afectați au avut posibilitatea să se apere/au fost consultați de autorități/li s-au oferit soluții de relocare.
- ▶ Află care sunt poveștile și traiectoriile persoanelor evacuate; unele persoane evacuate sunt reprezentate de mass-media ca fiind „ilegale”, deși avuseseră zeci de ani contracte de chirie cu statul; altele sunt reprezentate ca „ilegale”, dar nu se relatează și despre lupta lor

de ani de zile în condiții improprii de locuire. De multe ori, persoanele evacuate nu sunt la prima evacuare.

■ **Solidaritate, nu caritate!**

Reprezintă persoanele evacuate nu doar ca victime care au nevoie de ajutor, ci ca persoane și comunități care rezistă și se împotrivesc unor procese structurale de schimbare ale orașului care accentuează marginalizarea și excluderea sociale ale celor mai precari.

Cum poate reprezentarea ta să devină participare în lupta persoanelor implicate?

Ca persoană realizând un material jurnalistic, academic sau artistic, implicarea ta se poate limita la reprezentarea respectuoasă, dar punctuală a unei evacuări.

Un pas înainte îl reprezintă **împărtășirea tuturor informațiilor pe care le-ai colectat către persoanele activiste implicate în situație**. Toate detaliile pe care le-ai aflat în timp ce-ți pregăteai materialul, notițele, imaginile, înregistrările pot fi foarte utile persoanelor activiste care lucrează cu comunitățile evacuate.

Mai mult decât atât, implicarea ta poate merge mai departe. Aceasta poate însemna ca **interesul tău să se extindă pe termen lung** producând mai multe materiale care să sprijine și să încurajeze lupta anti-evacuări și pentru dreptul la locuire.

O asemenea implicare reprezintă **o participare în respectiva mișcare socială**, contribuind cu propriile tale cunoștințe, capacități, privilegiile și resurse la consolidarea luptei.

În mod similar, **cunoștințele tale profesionale (artistice, academice sau jurnalistice) pot împuneri comunitatea** către realizarea de

materiale autorepresentate: postări, articole, cărți, expoziții, piese de teatru, filme, etc. produse de comunitate în proprii săi termeni și reprezentând viziunea acestora. Rolul tău poate fi la nivelul sprijinirii producerii, promovării și diseminării unor asemenea autoreprezentări.

În final, **materialele pe care le produci pot fi parte activă din strategia unei mișcări sociale:** un articol jurnalistic sau o lucrare de artă plasate la momentul potrivit, în locul potrivit, pot ajuta semnificativ eficiența unui mesaj politic.

Asemenea intervenții sunt în mod ideal făcute împreună cu rețeaua de grupuri, comunități și persoane care fac parte dintr-o mișcare socială.

Foto: Tania Strizu

LUPTE DE ZI CU ZI PENTRU DREPTUL LA ORAȘ

Tania Strizu (Dreptul la Oraș, Timișoara)

POVESTEA I – ZONA FABRIC, TIMIȘOARA

Am cunoscut familia din Fabric în jurul anului 2019, când au avut nevoie punctual de sprijin în a-și face buletinul. Este vorba despre o familie romă formată din 6 persoane: 4 copii și 2 adulți. Tatăl este în închisoare, iar mama are grijă de cei 4 copii.

Cu Dreptul la Oraș am păstrat o legătură directă și apropiată cu familia, sărbătorind chiar și zilele de naștere împreună. Familia nu beneficia de ajutor social, singurul venit fiind alocația copiilor din care se plătea chiria. Însă situația locativă a fost mereu o problemă.

Proprietarul nu își îndeplinea obligațiile de întreținere a imobilului închiriat în zona Fabric. Noi am ajutat familia cu vopsit și renovat atunci când a fost cazul. Pe deasupra, casa avea mereu infestație de gândaci și în două ocazii a fost necesară intervenția specialiștilor pentru deratizare, aruncându-se toată mobila și toate bunurile personale din casă.

Până să ajungă la această locație au locuit într-o clădire abandonată unde situația locativă era încă și mai dificilă, după cum se menționează mai jos:

“Înainte de pandemie locuiam într-o clădire abandonată, eram peste 10 adulți, cu câte 5-6 copii de familie. Eram toți romi dintre cei care locuiam acolo, mai puțin o bătrânică, ea era româncă. Într-o zi a venit poliția și ne-a dat o

lună să plecăm de acolo, iar când a trecut luna de zile ne-au dat afară și am rămas afară cu copiii și bagajele. Dar nu am luat cine știe ce, pentru că nu aveam unde să ne ducem lucrurile. Nu pot să uit niciodată cum au pus niște lanțuri și lacăte mari pe poartă. Au venit primarul, niște polițiști și niște mascați pentru că unii au început să zbiere, să plângă. Noi am locuit acolo 10 ani, era casa unui italian. Erau mulți copii și bătrâni, dar au venit mascații, au închis porțile și am rămas în stradă cu ce am apucat să luăm și am plecat fiecare pe unde am apucat.”

Între timp, familia a emigrat în Belgia în anul 2022 din cauza dificultăților în a-și găsi un loc de muncă și o chirie accesibilă (în raport cu veniturile) în România.

POVESTEA II – ZONA TORONTALULUI, TIMIȘOARA

Înainte de pandemie (în 2020) am luat legătura cu o familie romă din Zona Torontalului, formată din 8 persoane înrudite care locuiau pe un teren intravilan unde și-au construit singuri case improvizate în cei 5 ani de când se aflau în Timișoara.

Terenul respectiv era foarte vânat de agențiile imobiliare, zona fiind una în așa-zisă dezvoltare.

La o săptămână de la anunțarea sfârșitului pandemiei au fost evacuați forțat dimineața la ora 5 cu intervenția poliției. Ne-am mobilizat a doua zi aducând cunoștințe din presă la fața locului, care au luat legătura cu autoritățile pentru a afla

ce documentație stă la baza evacuării.

Din păcate, nu s-au aflat informații oficiale referitoare la evacuare. Considerăm că aceasta a fost realizată în mod abuziv, în absența unui ordin de evacuare. De asemenea, avocatul contactat nu a găsit aceste informații. Menționăm și că nu li s-a oferit nicio alternativă locativă.

Familia a locuit pe stradă până în iarna anului 2021, când au găsit o chirie la fel precară în zona Gării de Nord. Continuăm să sprijinim această familie punctual, cu plata chiriei și cu alimente de bază prin intermediul donațiilor către Dreptul la Oraș.

Foto: Tania Strizu

POVESTEA III – ZONA ARADULUI, TIMIȘOARA

Odată cu militarizarea tot mai mare a graniței croato-bosniace și într-un mediu general ostil față de migranți, ruta balcanică s-a mutat în ultimele luni ale anului 2020 spre România.

Din octombrie 2020 s-a înregistrat o creștere bruscă a numărului de persoane care trec granița în Serbia și ajung în jurul Timișoarei sau chiar în oraș. **Numai în 2020 numărul cererilor de azil în România s-a triplat, de la media anuală de 2.000 la aproximativ 6.000 de persoane.**

Centrul local de refugiați este o tabără cu mai multe cămine și un spațiu deschis, **conceput pentru 100-150 de persoane.** Într-adevăr, centrul **nu poate gestiona corect 300-350 de persoane,** așa cum face în prezent. Imaginile obținute de către noi din interiorul acestui centru sunt șocante: spații supraaglomerate, condiții de locuit improvizate și precare, cu saltele, bucătării și băi murdare, etc.

F., o tânără din Siria care a parcurs pe jos tot traseul din Grecia până în România, spune că nu a văzut nimic asemănător acestor condiții în niciuna dintre celelalte țări. Lipsiți de orice altă

opțiune de cazare, majoritatea migranților care ajung la Timișoara se adăpostesc în diverse locuri din jurul orașului.

De fiecare dată sunt în jur de 200-300 de migranți care dorm în aer liber, în clădiri abandonate sau în câmpuri deschise, uneori la temperaturi sub zero grade.

Unul dintre locurile de squatuit principale se află în zona Aradului, în spatele unei zone comerciale formate din câteva supermarketuri. Locuiesc într-un container găurit și se încălzesc cu cărbune sau lemne, inclusiv peste iarnă.

Așadar, există concomitent două simptome ale sistemului capitalist: excesul de consumerism reprezentat de supermarketuri și persoanele care se străduiesc să supraviețuiască în crăpăturile sistemului.

Continuăm și în prezent să oferim sprijin, de obicei oferind o masă caldă acestor persoane, iar în fiecare marți se ține o colectă menită să strângă bunuri pentru sprijinul refugiaților din Timișoara.

Foto: Tania Strizu

LOCUIRE ȘI EVACUĂRI DIN PERSPECTIVĂ INTERSECȚIONALĂ

Anca Georgiana Nica și Magdalena Roxana Oprea (E-Romnja)

I. METODA DE INTERVENȚIE COMUNITARĂ FEMINISTĂ S.O.R.A.

În iulie 2022, E-Romnja a aniversat **10 ani** de la înființare. De ce a fost nevoie de o organizație feministă romă? Din lipsa spațiilor sigure pentru fete și femeile rome, din nevoia de a pune pe agenda autorităților locale problemele femeilor rome, pentru că trăim într-o societate rasistă care operează cu stereotipuri și prejudecăți la adresa femeilor rome, pentru că e nevoie să fim vizibile, auzite și ascultate.

În momentul de față, E-Romnja lucrează în 3 comunități: **Valea Seacă (jud. Bacău), Mizil (jud. Prahova)** și în **două cartiere din municipiul Giurgiu**. De câteva luni, am început să replicăm **metoda de lucru S.O.R.A.** în alte două comunități (Bahna, jud. Neamț și Breasta, jud. Dolj) și vom face acest lucru timp de 2 ani în cadrul unui parteneriat cu **Salvați Copiii** și **primăria Bahna** (jud. Neamț).

Fiecare comunitate are specificul ei, comunitățile rome nu sunt toate la fel: există mai multe neamuri de romi, unii sunt vorbitori de limba romani, alții nu; unii sunt tradiționali, alții sunt semi-tradiționali păstrându-și doar anumite tradiții, obiceiuri sau limba, iar alții deloc.

Foarte mulți au fost asimilați forțat în perioada socialismului de stat și li s-a pierdut identitatea romă. Mai există acea categorie de romi care au privilegiul pielii albe și navighează printre toate sistemele acestea și uneori nu-și asumă identitatea romă, tocmai ca metodă de protecție. Rasismul îmbracă multe forme și uneori este atât de perfid, încât este greu de identificat sau

recunoscut. Sunt persoane cu pielea închisă la culoare care și-au ales parteneri/e cu pielea albă pentru ca viitorii copii să nu se nască cu pielea închisă și să nu sufere la fel de mult din cauza discriminării.

Metoda de intervenție comunitară feministă **S.O.R.A.** a fost dezvoltată de E-Romnja și vine de la prescurtarea pașilor de lucru:

S vine de la **studiu**, adică în momentul în care se începe munca într-o comunitate, facem o analiză a profilului comunității. Se culeg informații atât din date oficiale, cât și din date neoficiale. Se face cercetarea prin metodele clasice, se aplică chestionare autorităților, dar și oamenilor resursă din comunitate. Când intrăm într-o comunitate, mergem fie cu mediatoarea sanitară, care lucrează acolo, fie cu un mediator școlar.

O vine de la **organizare**. Dacă în prima parte a fost identificată nevoia, în cea de-a doua parte se va începe întocmirea planului de lucru și constituirea grupului de inițiativă. În momentul în care se construiește relația de încredere cu femeile din comunitate, se începe și **Revendicarea**, pentru că femeile devin conștiente de cum ar trebui să stea lucrurile și încep să vadă soluțiile care răspund cel mai bine nevoilor și contextelor lor.

Advocacy este pasul prin care revendicările se îndreaptă către autorități. În această etapă, femeile strâng semnături pentru diferite petiții, participă și monitorizează ședințele de Consiliu Local, organizează diferite acțiuni în comunitate, marșuri, proteste, etc.

II. ANALIZĂ DIN PERSPECTIVĂ INTERSECȚIONALĂ A LOCUIRII ÎN COMUNITĂȚILE ÎN CARE E-ROMNJA ACTIVEAZĂ

Tema locuirii a apărut în munca noastră încă de la început și poate fi definită într-un sens mult mai larg decât spațiul efectiv, iar femeile ne-au învățat acest lucru de-a lungul timpului, pentru că ele sunt cele care ne-au construit sau schimbat agenda.

Spre exemplu, de la **Mizil** am învățat cât de important este să ai o locuință curată, decentă, sigură, racordată la rețeaua de apă, gaze sau electricitate, sau să ai asfalt pe stradă.

▼ Faptul că nu ai electricitate te face să trăiești tot timpul în pericol de incendiu, iar lipsa apei potabile afectează în primul rând femeile rome care duc grija gospodăriei.

Din **2013**, când am început să lucrăm în Mizil, în comunitate nu exista nici asfalt, nici apă curentă.

▲ **Femeile rome s-au mobilizat și s-au implicat foarte mult, au început să monitorizeze ședințele de Consiliu Local și au reușit într-o primă fază să aducă 2 pompe de apă în comunitate.**

Toată munca E-Romnja din ultimii 10 ani pe care am desfășurat-o în Mizil s-a canalizat foarte mult pe **organizare comunitară și participare civică și politică**, femeile rome luptând să fie prezente în ședințele de Consiliu Local.

În momentul în care acestea au început să câștige teren în relație cu autoritățile publice locale și să prindă curaj în a-și spune punctul de vedere și a-și susține cauzele, lucrurile s-au schimbat.

▲ **Femeile rome au învățat că împreună pot face schimbări, iar în anul 2016 s-au mobilizat pentru primul protest în fața primăriei, revendicându-și dreptul la infrastructură.**

În prezent, 8 din 12 străzi sunt asfaltate, iar acum există și canalizare și apă curentă.

Mai este mult de muncă pentru că aceste cartiere se dezvoltă rapid și când ai senzația că ai construit ceva, îți dai seama că apar alte familii care au nevoie de sprijin. Tot timpul vin noi și noi generații care au nevoie de sprijin și nu de puține ori ai impresia că o iei mereu și mereu de la capăt pentru că statul se mișcă încet sau deloc, mai ales când vine vorba de cartiere locuite preponderent de romi.

În timp, am mai constatat un fenomen: spre exemplu, în Mizil, romii de acum 10 ani și-au îmbunătățit vizibil nivelul de trai și implicit de locuire, iar acest lucru s-a datorat mobilității în spațiul european unde au putut să câștige bani.

Ca urmare, cartierul vechi s-a dezvoltat, dar în același timp au apărut și diferențele de clasă între romi, iar cei săraci s-au mutat în spatele cartierului de romi bogați. După ce am sesizat dinamica grupurilor, am început să abordăm tema relațiilor de putere în comunitate, în special a relațiilor de putere între femeile rome.

Problema electricității vine cu multă frustrare, dar și cu multe măsuri de siguranță pe care trebuie să le iei.

În **Valea Seacă** avem un centru comunitar situat în mijlocul celui mai sărac și segregat cartier din sat. Deși e o casă ca toate celelalte, la momentul inaugurării centrului, era singura casă de pe stradă bransată legal la energie electrică. Iar noi am făcut ceea ce ni se părea firesc și atât de necesar: am ajutat la bransarea în siguranță și legalitate a 36 de gospodării din Valea Seacă.

Abordarea din perspectiva de gen a fost tot timpul prezentă și importantă pentru noi.

În pandemie, din păcate fenomenul violenței domestice a crescut mai mult și a fost mai vizibil pentru că locuința a devenit un spațiu nesigur.

În toate comunitățile în care E-Romnja lucrează, romii trăiesc într-o aglomerare mai mare decât persoanele majoritare. **Fetele și femeile rome nu pot avea intimitate, nu au un spațiu al lor.**

Noi am încercat să oferim consiliere psihologică online pentru fete care fie au fost abuzate, fie au trecut prin tot felul de experiențe traumatizante și ne-am dat seama cu tristețe că poți să dai energie electrică, internet sau o tabletă, dar dacă nu ai un spațiu al tău pe care să nu-l împarți cu părinți, frați sau alte rude, nu ai cum să vorbești despre tine cu o psiho-terapeută.

Cum spuneam, în perioada pandemiei de Covid-19, femeile nu au mai avut unde să se refugieze, iar autoritățile au omis să menționeze violența sau abuzul domestic drept motiv de părăsire a locuinței atunci când trebuia să completezi declarația pe proprie răspundere pentru a ieși din casă.

În toată perioada aceasta, au fost cel puțin 4 situații de abuz sexual în care ne-am implicat, abuzuri sexuale care s-au întâmplat în comunitate și cel mai grav, în casă.

Casă care dintr-un spațiu sigur, s-a transformat într-un spațiu nesigur, ceea ce îți arată că femeile vor fi întotdeauna expuse și vulnerabile în spațiul lor privat.

În cazurile respective, **violența domestică** a fost un pericol constant, exacerbat de pandemie, dar care nu se oprește odată cu sfârșitul restricțiilor pandemice.

▼ Femeile suferă inegalități și din prisma faptului că polițiștii nu intervin, întotdeauna într-un mod rasist motivează cultural violența când vorbesc despre femeile rome și de cele mai multe ori când sunt sesizați, își asumă mai mult rolul de a media conflictul, decât de a aplica legea.

Din păcate au fost femei în comunitățile noastre care **au fost ucise din cauza violenței, din cauză că poliția nu a intervenit.** Au fost situații când femeile au sunat la 112 și nici măcar atunci nu au primit ajutor și sunt convorbiri care se înregistrează și pot să te duci pe firul lor și să demonstrezi că tu ai apelat și că statul nu a făcut dreptate.

În munca noastră, **prezența jurnaliștilor** este binevenită și de multe ori aceștia sunt invitați la acțiunile pe care le organizăm cu scopul de a amplifica vocea oamenilor neîndreptățiți de sistem și de autoritățile rasiste.

Atunci când vine vorba de locuire, E-Romnja are o **abordare intersecțională.** Cu cât ești mai vulnerabilă ca femeie romă, cu atât se înmulțesc sistemele de opresiune împotriva ta.

>> O cercetare calitativă¹ recent realizată de Carmen Gheorghe și Cristina Mocanu demonstrează că există o strânsă legătură între locuirea într-o comunitate segregată, ghettoizată, tradițională sau informală a femeilor rome și lipsa accesului la infrastructură (străzi asfaltate,

¹ Carmen Gheorghe, Cristina Mocanu, Challenging intersectionality: Roma women's voices and experiences. Experiences of discrimination of Roma women in housing, education, health and employment - Comparative research on multiple discrimination in Finland, Italy and Romania, București, Martie 2021 (cercetare realizată în cadrul proiectului "Intersect Voices in Europe – combating discrimination against Roma women", funded by the European Union's Fundamental Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020).

transport, lumină stradală, canalizare, apă potabilă, curent etc.).

▼ De asemenea, **locuirea precară este asociată cu un acces scăzut al femeilor rome la serviciile de sănătate sau la alte tipuri de servicii esențiale.**

Spre exemplu, este foarte probabil ca o femeie romă care locuiește într-o comunitate marginalizată sau un cartier sărac sau segregat să fie tratată cu mai puțin respect atunci când merge la medic.

▼ De altfel, **locuirea precară este într-o strânsă conexiune cu nivel scăzut de educație, niveluri ridicate de discriminare, rasism și tratament umilitor, acces scăzut pe piața muncii.** Dacă

se adaugă elemente precum pielea închisă la culoare sau apartenența la o minoritate sexuală, toate aceste vulnerabilități se adâncesc.

În România, identitatea este condiționată de o proprietate, iar acest lucru lovește cel mai mult în persoanele vulnerabile.

De-a lungul muncii noastre, am întâlnit de multe ori oameni care erau în afara oricărui sistem, care nu existau din punct de vedere legal.

>> La un moment dat, a trebuit să facem teste ADN pentru a determina vârsta unei persoane care nu avea niciun act de identitate, nici măcar certificat de naștere.

Dacă nu exiști din punct de vedere administrativ, cum poți să ai acces la educație, sănătate, locuire sau alte servicii?

Evacuări

Ne-am solidarizat și cu acțiuni împotriva evacuărilor, de exemplu cu tovarășele de la Cluj și de la București pentru dreptate locativă.

Am fost implicate, în special, în procese de evacuare în comunitatea din **Giurgiu**, dar și din **Mica Indie**, o comunitate din București, foarte aproape, dar în același timp foarte departe de centrul capitalei, unde există interese imobiliare și financiare majore.

Acolo problema este structurală, iar în interiorul comunității relațiile de putere între oameni au devenit extrem de polarizate.

Ce am constatat atunci când am fost la primele noastre evacuări în București este că ne-a plăcut solidaritatea din partea aliaților și aliaților noștri. Nu ne-a surprins modul în care autoritățile au acționat.

Modul în care poliția acționează atunci când se întâmplă ceva într-un cartier de romi este total disproporționat: se trimit poate de **10 ori mai mulți polițiști decât este nevoie**, se intervine în forță. Există, deci, disproporții mari atunci când vorbim despre evacuări unde este un număr mai mare de romi.

Întotdeauna sunt prezenți cei de la Protecția Copilului care vin mai degrabă să amenințe familiile cu preluarea copiilor în sistemul de stat, în loc să dezvolte planuri și strategii sustenabile de prevenire a separării familiei.

Televiziunile sunt și ele prezente, dar din păcate de multe ori modul în care prezintă evenimentele sunt doar dintr-o perspectivă senzațională și de blamare.

Lipsa unei intervenții sistemice

Giurgiu este o comunitate urbană în care am început să lucrăm în 2014. Comunitatea este împărțită în 4 cartiere de romi, iar fiecare zonă are specificul ei: **Cartierul Obor, Cartierul de Spositoiri, Rudăria și Cartierul Istru.**

În **cartierul Istru**, în anul 2017 am fost sesizate că se întâmplă o evacuare. În momentul în care am ajuns acolo, am constatat că blocul respectiv era într-o stare deplorabilă, nefiind racordat la utilități.

Ce se petrecea de fapt? Celor mai săraci romi li se dădeau aceste locuințe sociale, **fără să se întocmească un plan integrat de servicii.** Fără ca acești oameni să mai fi locuit vreodată într-o casă decentă, fără să știe cum să folosească utilitățile, fără să aibă un loc de muncă stabil sau sursă de venit stabilă, fără să simtă că acel spațiu este al lor.

Autoritatea locală are obligația de a ține cont de toate aceste realități și de a crea un plan de intervenție. În realitate, însă, autoritatea va cheltui bani de la bugetul public, va face locuințe, iar oamenii vor pleca pentru că nu știu să trăiască acolo și pentru că nu-și permit, de fapt, să trăiască în astfel de locuințe, pentru că locuirea la bloc vine la pachet cu alte costuri față de locuirea la curte.

Ghetto-ul din Istru a fost creat de autoritățile locale, în sensul în care au repartizat niște locuințe sociale, **dar nu au venit în timp cu niște politici de integrare sustenabile.**

Le-au dat în chirie unor oameni săraci, care nu au putut să-și plătească utilitățile, iar în timp clădirea s-a degradat atât de mult, încât exista risc de prăbușire. Într-adevăr condițiile erau inumane, nu se putea locui acolo. Noi am fost sesizate pentru

că oamenii au primit înștiințare de evacuare, autoritățile intenționând să demoleze clădirea.

Coincidență sau nu, clădirea era locuită doar de romi! Ce am făcut noi a fost să mergem să mobilizăm toate autoritățile, ne-am solidarizat cu alți colegi, am vorbit cu primarul și am reușit să oprim evacuarea.

Am făcut acte de identitate pentru toți oamenii, iar unii dintre ei și-au reînnoit dosarele de locuință socială. După ce am prelungit termenul, unele familii s-au dus în chirie în mediul privat sau la diferite rude, alții au fost repartizați în adăposturi de noapte pentru oameni ai străzii.

Cam 50% din oamenii de acolo au primit locuințe sociale, dar restul stau în continuare pe unde pot, deoarece criteriile de acordare a unei locuințe sociale și birocrăția excesivă exclud și descurajează chiar pe cei în nevoie.

În cartierul Istru **ne-am asumat rolul de a media discuțiile dintre oameni și primărie**, pe când în Obor, un alt cartier în care suntem prezente, **am făcut dezvoltare comunitară** până într-un punct, apoi ne-am oprit și **am monitorizat intervențiile autorităților**, iar în prezent vedem un potențial ca femeile din cartier să se reorganizeze.

Situația este diferită în acest caz, prin faptul că toate locuințele sunt la curte, ceea ce a creat pentru comunitatea de acolo un grad mai mare de integrare și adaptabilitate.

În momentul în care ai mulți membri în familie, viața la curte este diferită față de cea la bloc, costurile sunt diferite și îți oferă o mai mare lejeritate. Totuși, doar locuințele de la stradă aveau utilități, iar locuințele de pe străzile mici nu aveau asfalt, energie electrică și apă.

În timp, noi le-am ajutat pe femei **să facă petiții către autoritățile locale**. S-a pus pietriș și s-a venit cu rețeaua de canalizare, însă rămâne problema energiei electrice, deoarece implică cele mai mari costuri.

Pe lângă casele oamenilor este o linie de cale ferată, iar copiii ca să ajungă la școală, trebuie să o traverseze, punându-și zilnic viața în pericol.

Aceeași lipsă a siguranței se regăsește și în Rudari, cartier periferic traversat de camioane și tiruri de mare tonaj.

>> În 2019, moartea tragică a unei femei rome din cauza camioanelor care străbat cartierul de romi a scos în stradă comunitatea romă, care cu sprijinul E-Romnja, și-a cerut dreptul la infrastructură și la siguranță, însă problemele din cartier sunt departe de a fi rezolvate din cauza rasismului autorităților.

Rasism instituționalizat

În comunitatea din Mizil rasismul instituționalizat este foarte vizibil. Acolo nu au fost construite locuințe sociale, până în anul 2020, deși această nevoie a existat dintotdeauna.

Acum 2 ani a fost construit un bloc de locuințe sociale, însă nicio persoană romă nu a beneficiat de o astfel de locuință.

Relația femeilor rome din Mizil cu autoritățile locale poate fi subiectul unui roman supra-realist, însă de reținut este faptul că prin multă perseverență, femeile rome au ajuns să fie parteneri de dialog ale autorităților, au ajuns să aibă loc la masa discuțiilor și să fie consultate.

▲ **Femeile rome din Mizil au învățat că acolo unde statul dă din umeri rasist și nepăsător, împreună pot aduce schimbare.** Acolo unde

statul se împiedică în justificări și birocrății inutile pentru a-și masca eșecul și rasismul, noi creăm spațiul sigur și incluziv în care femeile rome se solidarizează, găsesc soluții la problemele din comunitate și au curajul să-și revendice drepturile.

Urmările sclaviei

Comunitatea din Valea Seacă se află în Moldova. Povestea care spune cum a devenit o comunitate de romi stă în felul următor: **un preot a venit din Ardeal cu niște sclavi romi în ideea de a construi o biserică.**

După ce s-a abolit sclavia în **1855**, romii care au venit acolo drept sclavi, au primit niște teren, care era în afara comunității, după pârâu, pe un deal unde nu puteai să cultivi nimic, nu aveai acces la nimic, astfel s-a creat segregarea geografică.

Până în ziua de azi, nu există acte de proprietate, nici măcar de concesiune, însă autoritatea locală a fost cumva deschisă și când am racordat la energie electrică comunitatea, **primăria a eliberat o adeverință care atestă faptul că persoanele respective locuiesc la adresele unde urmează să fie făcută racordarea.**

Pe baza acestei adeverințe, **am reușit să încheiem contracte cu furnizorul de curent. Și o altă reușită a fost aceea de a conecta comunitatea și la rețeaua de apă potabilă.**

Comunitățile de romi nu au acces la canalizare, iar această lipsă vine cu un grad mai mare de poluare. Oamenii nu știu să facă astfel încât să reducă poluarea, iar autoritățile îi descurajează complet pe cei mai marginalizați.

Autoritățile nu fac ca lucrurile să fie în interesul tuturor. În pandemie s-a stricat sursa de apă

din comunitate, iar autoritățile nu au vrut să o repare, ”**ca să le dea o lecție**”. Deși eram în plină pandemie, **femeile s-au mobilizat și s-au dus în primărie pentru a-și cere dreptul**.

Mafia imobiliară

Comunitatea din Mica Indie este o zonă cu un așa-zis potențial imobiliar uriaș, aflându-se aproape de autostradă Soarelui și de centrul Bucureștiului.

Unii dintre cei care locuiesc aici au o formă de contract de chirie, dar situația nu e foarte clară, iar jumătate din comunitate este pe teren public, al primăriei, iar cealaltă pe teren privat, dar nu știm al cui este.

Problema este foarte gravă acolo. Împreună cu colegele de la **FCDL** am reușit să oprim o evacuare. Autoritățile tot încearcă să-i evacueze pe romii din această comunitate, iar noi încercăm să oprim sau să amânăm de la o perioadă la alta.

De-a lungul timpului s-au mai rezolvat din problemele legate de infrastructură și condițiile de locuit în comunitatea din Mica Indie, dar în continuare există riscul de evacuare pentru oamenii de acolo, deoarece interesul economic al zonei crește de la an la an.

Cum am spus mai sus, în cadrul E-Romnja, încercăm să abordăm tema locuirii dintr-o perspectivă intersecțională. Știm că atunci când au loc evacuări femeile rome sunt cele care au mai mult de suferit, tot ele sunt cele pe care lipsa unor condiții decente de locuire le afectează disproporționat, așa cum am încercat să surprindem și în articolul de față.

Din păcate, intervențiile statului sunt minimale, discriminatorii sau inexistente. În orașele mari,

unde există case sociale sau de utilitate publică, autoritățile locale au criterii foarte selective care pot fi îndeplinite de persoanele care își permit mai ușor contractarea de chirii din mediul privat.

În alte situații unde, autoritățile au repartizat sub o formă sau alta locuințe sociale, nu s-a făcut niciodată vreo altă formă de intervenție socială care să contribuie la bunăstarea oamenilor.

În situațiile pe care le-am documentat noi, intervențiile finale pe care autoritățile le concep de cele mai multe ori sunt evacuările forțate, fie pentru că zona respectivă capătă un potențial financiar crescut, fie pentru că zona se ghetizează doar cu persoane rome și/sau săraci pe care societatea nu vrea să îi vadă în centrele orașelor mari și îi împinge către periferii sau gropi de gunoi, a se vedea cazul Pata-Rât.

PERSPECTIVE JURIDICE ANTI-RASISTE ASUPRA ACTIVISMULUI PENTRU DREPTATE LOCATIVĂ - STRATEGIILE ASOCIAȚIEI ROMAJUST

Eugen Ghiță (RomaJust) și Corina Preda

Am fondat **Asociația Juriștilor Romi din România - RomaJust** în 2015, prima de acest fel din Europa, **pentru a oferi consultanță juridică persoanelor de etnie romă care se confruntă cu discriminarea și cu încălcarea drepturilor, dar și pentru a sprijini tinerii juriști romi la începutul parcursului profesional.**

De-a lungul timpului am fost activi inclusiv în lupta pentru dreptate locativă și voi prezenta câteva cazuri în care am fost implicați. Voi descrie starea de fapt din momentul în care ni s-a cerut ajutorul, iar mai apoi modurile în care am acționat pentru a combate măsurile discriminatorii.

Focșani

În 2017 am fost sesizați de către două persoane din municipiul Focșani cu privire la un bloc unde locuiau 88 de familii în pericol de evacuare - **blocul G2 din cartierul Bahne.**

Oamenii deja primiseră notificări pentru eliberarea locuințelor și, după ce am trimis o adresă oficială la Primărie, oficialii locali au explicat decizia prin faptul că blocul nu mai este adecvat pentru locuire și că are nevoie de renovări.

Locatarii nu au respectat acele notificări, așa că Primăria a adoptat o altă strategie. Mai exact, au dat o hotărâre de consiliu local prin care au schimbat destinația respectivelor apartamente

din spațiu locativ din fondul vechi de stat în locuințe sociale (de altfel, hotărârea cuprindea mai multe blocuri din Focșani).

Această măsură le-a permis ca, printr-o a doua hotărâre, să anuleze toate contractele de închiriere deși acestea erau valabile și să atace în instanță chiriașii pentru a-i evacua. Organizația noastră a dat în judecată Primăria pentru ambele hotărârri de consiliu local la Contencios Administrativ al Tribunalului Vrancea.

Ulterior am aflat că Primăria Focșani comandase o evaluare seismologică și de rezistență a blocului G2 prin care să se stabilească cât de rezistentă era clădirea și care ar fi fost costurile de renovare, respectiv de demolare.

Expertul care a realizat evaluarea a estimat că ar fi similare costurile de renovare și cele de demolare, dar nu a făcut nicio recomandare cu privire la soarta clădirii. Primăria a hotărât că blocul trebuie demolat.

Totuși, următorul pas a fost să dăm Primăria în judecată la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru o a treia hotărâre de consiliu local care stabilea criteriile de accesare a locuințelor sociale. Unul dintre acestea era lipsa de datorii la bugetul local.

Am câștigat procesul întrucât criteriul era unul discriminatoriu, dar Primăria a contestat decizia.

Bineînțeles că am câștigat din nou în ambele faze, și la Tribunal, și la Curtea de Apel. Dar în aceeași perioadă, prin altă hotărâre, administrația locală a condiționat chiar și ajutoarele de urgență pe baza aceluiași criteriu.

Din nou am inițiat un proces la CNCD și l-am câștigat, iar Primăria nu a mai atacat rezultatul, urmând să pună în practică modificările necesare - să elimine ambele criterii.

▲ **În lupta noastră cu Primăria am trimis mai multe solicitări și am apărat oamenii în instanță. Au fost în jur de 40-45 de procese pe rolul instanței de evacuare. Mai multe persoane au câștigat procesul și s-a constatat că rezilierea contractului lor de închiriere era abuziv.**

Totuși, Primăria a continuat acțiunile discriminatorii. **Primarul municipiului Focșani a dat un comunicat de presă prin care a fost făcută publică o listă cu toți cei 88 de datornici cu nume, prenume și suma de bani pe care o datorau. Lista era însoțită de un text care le explica locuitorilor orașului că acele sume ar fi compensate din banii lor.**

Noi am sesizat CNCD în legătură cu acest articol, pentru că era instigator la ură. CNCD ne-a dat dreptate și **a amendat primarul cu 2000 de lei**, dar el a atacat și această decizie. Așa că am mers din nou în instanță.

Urmează să avem ceea ce sperăm că va fi ultimul termen al acestui proces la Înalta Curte de Casație și Justiție pe 19 noiembrie ca să demonstrăm, încă o dată, ura rasială de care dă dovadă Primăria Focșani.

Astfel, în **2020**, în decurs de șase luni, s-au confirmat trei cazuri de discriminare în lupta noastră cu Primăria Focșani. Cu toate acestea,

exista în continuare justificarea legală pentru demolarea blocului G2 prin hotărârea de consiliu local.

Oamenii nu au fost propriu-zis evacuați, dar primăria a continuat să le îngreuneze condițiile de trai. Timp de 2-3 luni a fost oprită apa în bloc și mai apoi curentul electric. Din cauza acestor condiții improprii oamenii s-au mutat treptat deși, în instanță, ei câștigaseră procesele cu privire la contractele de închiriere. Până la urmă, blocul a fost demolat.

Cu toate că am reușit să eliminăm hotărârile abuzive ale consiliului local și că am reușit să obligăm primăria să modifice regulamentul de acces la locuințe sociale, eliminând criteriile discriminatorii, lupta noastră continuă.

Acum primarul vrea să adopte aceeași strategie în cazul altor două blocuri. El a primit o finanțare de la Ministerul Dezvoltării prin care vrea să renoveze locuințele sociale. Renovările nu pot fi făcute cu chiriași în case, fiind vorba de lucrări ample - așa își justifică demersurile.

Mai exact, din luna iunie 2022 a început să le trimită chiriașilor notificări de eliberare a locuințelor. Oamenii nu au plecat de bunăvoie, totul s-a petrecut pe cale administrativă. Acum Primăria încearcă să-i evacueze forțat prin instanță. Cu avocații din asociație am început să apărăm chiriașii, am fost deja la câteva termene în instanță. Sperăm ca în final lucrurile să se așeze în avantajul oamenilor, să nu se demoleze și aceste blocuri.

Această luptă împotriva rasismului este una îndelungată și e nevoie de multe acțiuni în acest sens, cât timp la conducerea orașului rămâne un primar care a dat dovadă în repetate rânduri de ură pe criterii rasiale.

Eforie Sud

Cazul din Eforie cu care ne confruntăm a început încă din **2013**. Primarul dorea să elibereze un teren pe care erau construite 22 case fără autorizație care au fost demolate cu buldozerul.

La început oamenii au fost relocați într-o sală de sport și, mai apoi, la insistențele **Centrului Romilor pentru Intervenție Socială și Studii Romani CRISS**, li s-au oferit locuințe modulare pe un câmp la un kilometru și jumătate de localitate. Acestea erau racordate la electricitate prin iluminatul public, mai exact aveau curent electric doar atunci când se aprindeau luminile în oraș.

La apă aveau acces doar printr-o simplă cișmea, care în mod cert nu era îndeajuns pentru toate persoanele de acolo. Oamenii trăiesc în acele locuințe modulare până în ziua de azi. Pe plan juridic, **Romani CRISS**, cu susținerea **European Roma Rights Center**, au dat în judecată Primăria.

Procesul a început în 2013 iar la final, în 2016, s-a obținut o hotărâre judecătorească declarată definitivă în 2017. Prin aceasta **s-a constatat natura abuzivă a evacuării și a demolării, iar oamenii urmau să primească locuințe sociale și despăgubiri în valoare de 2000 de lei**. Din 2017 până în 2020 nu s-au mai luat alte măsuri, cazul a stagnat.

În 2020 am început să lucrez ca monitor pe drepturile omului în România pentru European Roma Rights Center. Verificând procedurile și stadiile de judecată am constatat că nu se respectase acea hotărâre definitivă prin care primăria era obligată să le ofere oamenilor locuințe sociale și să le asigure despăgubiri.

Prin urmare am avut dreptul să atacăm în instanță primăria pentru plata unor despăgubiri și penalități de nepunere în practică a unor hotărâri judecătorești. Persoanele relocalate în locuințele modulare au fost împărțite în trei grupuri, iar noi am ales strategia de a merge în instanță cu mai mulți avocați în grupuri diferite.

În cazul în care pierdeam un proces, să nu pierdem cu toții. Ne gândeam și că se vor ocupa judecătorii diferiți de cazuri complet diferite.. Și am avut dreptate adoptând această strategie. Un grup a pierdut, judecătorii au constatat că primăria nu trebuie să plătească penalități pentru acea întârziere de punere în aplicare, iar acum am inițiat un proces la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Un alt grup a trecut prin mai multe procese și a câștigat. Fiecărei persoane i s-au oferit 128 300 lei. Compensațiile au fost calculate pentru fiecare zi de întârziere de aplicare a hotărârii judecătorești din 2017 până în 15 noiembrie 2020. Acest grup este acum în faza de executare silită prin executorul judecătoreesc.

Cu al treilea grup am cerut, pe baza Art. 24 alin. 4 din legea 554 a contenciosului administrativ, să se fixeze suma datorată de primărie pentru fiecare persoană în parte ca victimă a demolărilor și mai exact pentru nepunerea în aplicare a unei hotărâri judecătorești. În cazul acestui proces încă așteptăm hotărârea.

E foarte important ca toată lumea din grup să primească despăgubirile la care sunt îndreptățiți, sunt un prim pas în sprijinul pe care noi îl oferim pentru ca ei să-și refacă viața. În timp ce noi am intentat aceste procese, tot ce a putut primăria să facă a fost să oprească de tot alimentarea curentului electric sau a apei.

lar acum a dat, la rândul ei, oamenii în judecată pentru că nu și-ar fi plătit datoriile care ar fi constat în plata curentului electric, a apei și a chiriei.

Este un gest absurd și complet abuziv, întrucât ei nu au avut acces în majoritatea timpului la apă și la electricitate. Chiriile au fost modice, era vorba de sume foarte mici, din cauza cărora unele familii sunt intentate pentru evacuare.

Evacuare de unde? Din acele locuințe modulare neadecvate unui trai decent, aflate la mai mult de un kilometru de ultima casă din Eforie Sud.

Alte cazuri

În unele cazuri nu mergem în instanță, ci rezolvăm problemele mai degrabă pe cale administrativă. Așa am procedat la **Mangalia**. După o evacuare care s-a desfășurat cu implicarea poliției locale și a jandarmeriei, oamenii au fost relocați într-o unitate militară în niște pavilioane de tip grajduri, un fel de camere mici unde dormeau soldații.

Spațiile aveau suprafața de aproximativ **16-17 m²** și locuiau până la nouă persoane într-o astfel de cameră. Ei acumulasera datoriile la plata chiriei, dar, din nou, era vorba de o sumă mică pentru care aceste persoane au fost date în judecată de către primărie.

Ca să demonstrăm că această măsură era abuzivă ne-am folosit de **ordonanța 8, care stipulează faptul că restanțele, penalitățile și dobânzile acumulate nu pot fi mai mari decât debitul**.

Pentru datoria debit de 1000 lei pe care o aveau chiriașii, primăria Mangalia cerea 10000 lei. Așa că am fost la negocieri și am avut întâlniri cu reprezentanții autorităților locale ca să rezolvăm

cazul. De atunci, primăria nu a mai dat oamenii în judecată, ci problemele s-au rezolvat pe cale administrativă.

Un alt caz pe care am reușit într-un final să îl rezolvăm, dar cu greu, a fost cel de pe **strada Munții Tatra în municipiul Constanța**. Era vorba de un fost teren al Bisericii Ortodoxe din Constanța care fusese naționalizat, după **1989** rămânând în proprietatea municipalității și pe care 23 de familii își construiseră locuințe improvizate.

În **2018** biserica și-a revendicat terenul, moment în care acele familii ne-au contactat. Noi am documentat cazul, am verificat statutul legal al construcțiilor respective și am gândit o strategie pentru a le găsi persoanelor afectate locuințe adecvate.

În acea perioadă se ofereau locuințe în **Henri Coandă**, cel mai mare cartier de locuințe sociale din țară care cuprindea în jur de **650 de apartamente**. Doar că aceste familii nu puteau să aibă acces la aceste apartamente - nu îndeplineau criteriile de eligibilitate deoarece aveau datoriile la bugetul local.

Noi am reușit să negociem cu administrația locală care a fost de acord până la urmă să le eșaloneze datoriile, așa că toate cele 23 de familii au primit locuințe sociale.

Măsura aceasta era viabilă, totuși, doar pe termen scurt. Oamenii aveau în continuare datoriile și primăria trimitea notificări ca să își obțină suma respectivă, așadar a fost nevoie de noi negocieri.

În acest timp am rămas în comunitate, le-am fost alături oamenilor și am căutat soluții, mai ales pentru cei care se aflau în situații foarte grele

cu datoriile de peste 30 000 lei. Am reușit să ajungem la o înțelegere cu primăria, care i-a dat în judecată pentru muncă în folosul comunității.

Oamenii au pierdut procesul și și-au plătit datoriile prestând orele necesare de muncă. Ca să ilustrez dimensiunea muncii: **o persoană cu datorii de aproximativ 55 000 lei a prestat 87 de zile de muncă în folosul comunității.** În prezent oamenii locuiesc tot în Henri Coandă.

Din păcate, asta nu garantează faptul că ei au condiții adecvate de trai, deoarece apar în continuare probleme perpetuate de către autorități.

Sunt situații pe care organizațiile și experții care lucrează în domeniu le recunosc cu siguranță, aproape au devenit clișee: dobânzile și penalitățile de natură fiscală, lipsa utilităților, lipsa accesului la diverse servicii, degradarea locuințelor, printre altele. Ele apar în mai toate cartierele de locuințe sociale din țară.

Pe lângă acestea, RomaJust sprijină și alte organizații din țară implicate în lupta pentru dreptate locativă: acordă victimelor din alte orașe precum Cluj sau Iași asistență și reprezentare în instanțele judecătorești.

În colaborare cu Asociația E-Romnja, am ajutat unele persoane din orașul Mizil să-și redacteze documentele necesare pentru obținerea actelor de proprietate pentru locuințele lor și am căutat baza legală prin care le puteau obține.

E o luptă grea, la unele cazuri trebuie să revenim din nou și din nou. Precum cele din Focșani și din Eforie Sud, unde lupta nu se va termina ușor. Iar circumstanțe asemănătoare apar constant și în alte localități, un exemplu recent fiind o evacuare în Arad.

Scopul nostru de fiecare dată este să aducem procesele la CEDO, unde se obține de obicei dreptate.

În instanțele românești persoanele vulnerabile nu au dreptul la un proces echitabil. Ai mai degrabă dreptul la injustiție, nu la justiție și de acolo exclusiunea socială este foarte aproape.

DESPRE REZISTENȚA ÎMPOTRIVA EVACUĂRIILOR: SERVICIUL DE URGENȚĂ ANTI-EVACUARE ȘI UTILIZAREA NESUPUNERII CIVILE

Bálint Misetics (A Város Mindenkié - AVM/Orașul e al tuturor, Budapesta, Ungaria)

Evacuările îi lasă pe oameni fără locuință și, adesea, fără perspectiva de a mai avea una vreodată. Prevenirea lipsei de adăpost necesită reforme în domeniul social și al politicii de locuințe, drepturi sociale aplicabile și o distribuție mai egalitară a bogăției și a veniturilor.

Cu toate acestea, cei care sunt amenințați cu evacuarea necesită solidaritate imediată. Rezistența nonviolentă la evacuări poate fi un instrument eficient atât pentru a apăra oamenii de pierderea locuințelor, cât și pentru a dramatiza și politiza violența și nedreptatea evacuărilor.

În Ungaria, ca și în alte părți, evacuările persoanelor precare trec adesea neobservate. Câteodată, însă, un grup de activiste și activiști se angajează în **nesupunere civilă** și – de obicei, după ce au încercat fără succes să împiedice evacuarea prin toate celelalte mijloace disponibile – sfidează executorii judecătorești și poliția într-o ultimă încercare de a apăra o familie de a fi expulzată din casa ei.

Grupul **A Város Mindenkié** („Orașul e al tuturor”, numit în continuare AVM) organizează astfel de blocaje anti-evacuare încă din **2010**.

Ceea ce urmează este un rezumat pragmatic al modului în care AVM abordează cazurile individuale de evacuare, inclusiv modul în care

sunt organizate acțiunile directe nonviolente și de ce sunt utile – **chiar și în acele cazuri când nu reușesc să aibă succes.**

A Város Mindenkié

AVM este un grup local de **advocacy** pentru dreptul la locuire. Este fondat în **2009** de activiste afectate direct de lipsa de adăpost, precum și de aliații lor (activiști care au locuințe sigure). De atunci, AVM organizează **campanii, proteste și acțiuni directe non-violente**, dar disruptive, împotriva diferitelor tipuri de nedreptăți legate de locuire și de lipsa de adăpost.¹

Nu este o organizație înregistrată legal, bazându-se aproape exclusiv pe munca voluntară a membrilor săi. Inițial, activitățile grupului s-au limitat în principal la **Budapesta**, dar, din 2015, există și un subgrup parțial independent care funcționează în **Pécs** (un oraș mare din sudul Ungariei).

AVM este un experiment de cooperare între clase sociale.² **Mobilizarea și responsabilizarea politică a persoanelor fără adăpost** este atât ideea fondatoare a organizației, cât și una dintre caracteristicile care o diferențiază de varietatea de ONG-uri și organizații religioase care oferă servicii sau pledează în numele persoanelor fără adăpost și sărace, dar fără a le implica pe acestea în organizarea sau funcționarea lor.

¹Vezi Udvarhelyi, É.T., 2019. „Building a movement for the right to housing in Hungary”. Urban Research & Practice 12(2): 192-200. În maghiară, vezi Sebály, B., 2015. „Közösen akarnak tenni és tesznek a megbélyegzés és megaláztatás ellen”. Ezredvég 25(3): 127–139.

² Misetics, B., 2017. „Homelessness, citizenship and need interpretation: reflections on organizing with homeless people in Hungary”. Interface 9(1): 389-423.

Lupta mai directă împotriva evacuării persoanelor sărace este totuși una dintre activitățile grupului considerată mai puțin potrivită pentru implicarea membrilor grupului care nu au adăpost.

Serviciul de urgență anti-evacuare

Serviciul de Urgență anti-evacuare al AVM combină munca socială radicală, asistența juridică, **advocacy** și rezistența non-violentă pentru a preveni evacuarea familiilor sărace, în principal, dar nu exclusiv, din sectorul locuințelor publice.

Principiile după care se ghidează acest Serviciu sunt următoarele:

- 1. Locuința este un drept al omului; fiecare persoană merită o locuință, indiferent de poziția ei de clasă, de venit, de etnie sau de greșelile pe care le-ar fi putut face.**
- 2. Evacuările amenință să provoace prejudicii grave, de lungă durată și adesea ireversibile celor afectați.**
- 3. Faptul că o evacuare e legală nu este suficient pentru a o face legitimă.**
- 4. În absența unei alternative cât de cât adecvate, evacuările reprezintă o cruzime și o încălcare a drepturilor fundamentale ale omului.**
- 5. Așadar, nesupunerea civilă față de evacuările nedrepte este justificată.**

Deși există discuții constante între membrii săi cu privire la un mod de funcționare mai durabil și la necesitatea de a înființa o organizație formală (cu personal plătit), Serviciul se bazează în prezent în întregime pe munca voluntară.

Membrii săi sunt, de obicei, instruiți în domeniul politicii sociale sau al asistenței sociale și lucrează în aceste domenii.

Este un serviciu de urgență care a apărut anume pentru a se ocupa de cazurile în care amenințarea cu evacuarea este iminentă. Serviciul preia în mod intenționat cazuri care sunt – din aproape orice altă perspectivă – „**fără remediu**”, „**fără speranță**” și „**pierdute**”.

„Cauzele pierdute”

Mă refer aici la „cauze pierdute” din punctul de vedere al proprietarului sau al autorității locale, din perspectiva serviciilor sociale instituționalizate și, adesea, chiar din perspectiva celor amenințați cu evacuarea.

Ele par „**fără speranță**”, deoarece „clienții” au fost etichetați ca fiind „necooperanți” cu serviciile sociale și, prin urmare, considerați „nevrednici” de orice sprijin suplimentar sau de o altă șansă; deoarece valoarea restanțelor este „imposibil de gestionat”; sau deoarece este „prea târziu”, toate căile de atac legale fiind epuizate sau toate termenele limită fiind depășite.

Nu există nimic în contextul juridic sau în sistemul de asistență socială din Ungaria care să asigure, în cazul unei evacuări, că oamenii nu ajung pe străzi. Chiar dacă evacuările cauzează o pantă descendentă către situații de locuire din ce în ce mai inadecvate și din ce în ce mai nesigure, ele nu duc de obicei direct la lipsa de adăpost.

Cu toate acestea, Serviciul primește majoritatea cererilor de sprijin privind evacuările din sectorul locuințelor publice. În aceste cazuri, amenințarea lipsei de adăpost este, de obicei, directă și imediată.

De asemenea, acestea implică frecvent amenințarea de a rămâne pe stradă pe termen lung sau pe viață, din cauza diferenței mari dintre chirii din sectorul locativ privat și veniturile familiilor în cauză.

Asistența socială instituționalizată este adesea neechipată pentru a gestiona aceste cazuri. În cazul evacuărilor din sectorul locuințelor publice, atunci când proprietarul este o autoritate locală, lucrătorii sociali ar putea, de asemenea, să nu vrea sau să nu poată face acest lucru, deoarece centrele de asistență familială sunt, la rândul lor, gestionate de autoritățile locale. În plus, serviciile sociale principale sunt, de obicei, subdimensionate din punct de vedere al personalului, subfinanțate și supraîncărcate.

Acest lucru permite sau chiar încurajează asistenții sociali să folosească categorii precum „necooperare” pentru a raționaliza serviciile și a-i exclude pe cei care au cea mai mare sau cea mai imediată nevoie de ele. **Adesea, singurul ajutor pe care îl primește o persoană înainte de evacuarea sa este o trimitere către adăposturile destinate persoanelor fără adăpost, sau doar o listă cu adresele acestora.**

Totuși, actorii care inițiază evacuările (în cea mai mare parte autoritățile locale) **au deplina libertate de a opri sau de a amâna executarea unui ordin de evacuare până în ultimul moment.** Acest lucru creează o porțiță de scăpare pentru ca Serviciul să prevină evacuările – prin faptul că nu lasă nimic nerezolvat – chiar și până în ultimul moment.

Deși metodele și instrumentele utilizate pentru prevenirea evacuărilor variază, majoritatea cazurilor sunt câștigate printr-o combinație de

- ▶ asistență socială proactivă,
- ▶ asistență juridică rapidă,

- ▶ acțiuni asertive de *advocacy*
- ▶ și negocieri.

Cu toate acestea, poziția de negociere a AVM depinde parțial de măsura în care grupul poate să impună costuri celui care are puterea de a decide asupra continuării sau opririi unei evacuări. În acest sens, dorința – și capacitatea de a se angaja în nesupunere civilă sunt de o importanță crucială.

Nesupunere civilă împotriva evacuărilor

AVM folosește **rezistența nonviolentă – blocade umane – împotriva evacuărilor ca măsură de ultimă instanță.** Utilizarea nesupunerii civile ar trebui să fie responsabilă față de cei a căror evacuare este contestată, ar trebui să fie justificată și ar trebui, de asemenea, să fie percepută ca atare.

Toate acestea impun ca ea să fie precedată de încercări sânguinoase, făcute cu bună credință, de a împiedica evacuarea prin „apeluri normale” și mijloace legale.³

Este evident că orice persoană amenințată cu pierderea locuinței și cu rămânerea fără adăpost ar trebui să beneficieze de tot sprijinul disponibil pentru prevenirea evacuării sale: **cei care sunt dispuși să organizeze nesupunerea civilă în sprijinul ei ar trebui mai întâi să depună eforturi pentru a face inutilă utilizarea nesupunerii civile.**

De asemenea, ar trebui **să fie evident pentru public că este vina evacuatorului, și nu a cetățenilor nesupuși, că s-a ajuns la utilizarea unor astfel de metode de confruntare și perturbatoare.**

³Rawls, J., 1999. „*The Theory of Justice*”. Harvard University Press. 327-328.

Posibilitatea de nesupunere civilă este totuși un instrument important pentru a ne asigura că nu este nevoie de utilizarea acesteia.

Unul dintre motivele pentru care AVM îi poate descuraja adesea pe liderii autorităților locale să evacueze pe cineva este faptul că aceștia înțeleg că grupul poate provoca costuri politice însemnate, prin publicarea și politizarea evacuării.

Nesupunerea civilă nu este, cu siguranță, singura modalitate de a realiza acest lucru, dar probabil că este cea mai puternică modalitate de a o face.

Prin urmare, rezistența nonviolentă nu trebuie înțeleasă în contradicție cu negocierile și compromisurile sau ca fiind opusul acestora. Dimpotrivă: nesupunerea civilă, sau chiar amenințarea implicită a acesteia, ar putea fi condiția prealabilă a negocierilor deschise și a unui compromis acceptabil, deoarece contrabalansează dezechilibrul esențial de putere în cauză: între persoana evacuată și evacuatorul ei.

Parafrazând răspunsul lui Martin Luther King la cei care, printre criticii săi, au pus la îndoială fructificarea acțiunii directe și au cerut în schimb negocieri: **„Într-adevăr, acesta este scopul acțiunii directe, să creeze o asemenea criză și să stabilească o asemenea tensiune creatoare” încât un decident, care „a refuzat în mod constant să negocieze”, să fie astfel forțat să o facă.**⁴

În contextul juridic maghiar, definiția delictelor include faptul că astfel de acte trebuie să fie „periculoase pentru societate”.

Prin urmare, ca o chestiune de principiu, poziția AVM este că participarea la o blocadă umană

anti-evacuare nu este o infracțiune, deoarece nu rezistența non-violentă împotriva evacuărilor nedrepte este periculoasă pentru societate, ci practica evacuărilor nedrepte.

Totuși, pe lângă aceste considerații filozofice, AVM nu urmărește niciodată să se eschiveze de la orice responsabilitate legală rezonabilă pentru nesupunere.

Abordarea AVM este în conformitate cu tradiția clasică a nesupunerii civile: cea care nesocotește o lege nedreaptă sau o hotărâre judecătorească nedreaptă trebuie să o facă „*în mod deschis*” și „*cu dorința de a accepta pedeapsa*”.⁵

În plus, dacă o blocadă umană anti-evacuare este urmată de vreo acuzație, audierile judiciare care urmează, dacă sunt gestionate strategic, oferă oportunități în plus de a sensibiliza opinia publică cu privire la nedreptatea pe care nesupunerea civilă a urmărit să o repare.

Nonviolența și disciplina nonviolentă

În ceea ce privește nesupunerea civilă – împiedicarea unei evacuări printr-o blocadă umană – **nonviolența și disciplina nonviolentă sunt de o importanță crucială din cel puțin trei motive.** Este important pentru AVM, în primul rând, ca **o chestiune de principiu.**

Este, de asemenea, de **o importanță strategică**, deoarece nesupunerea civilă este prin esență un act comunicativ, adresat nu numai celor care se află în poziție de decizie cu privire la evacuarea în cauză, ci și, în mod crucial, publicului.

În Ungaria, ca și în multe alte contexte, este mai probabil ca oamenii să simpatizeze cu utilizarea tacticilor disruptive, dacă percep că

⁴ King, Martin Luther Jr., [1963] 1991. *Letter from Birmingham City Jail*. În Hugo Adam Bedau (Ed.), „*Civil Disobedience in Focus*”. London: Routledge. 71.

⁵ Ibid. 74.

⁶ Gandhi, M. K., [1930] 1999. *A message*. În „*The Collected Works of Mahatma Gandhi*”. New Delhi: Publications Division Government of India. Vol. 49., 13.

este vorba de o „bătălie a Dreptului împotriva Puterii”.⁶ Pe lângă obstrucționarea nedreptății, cele care se angajează în nesupunere civilă ar trebui să dorească ca publicul să acorde atenție acelei nedreptăți, și nu la orice violență comisă împotriva poliției.

Același lucru este valabil, într-o anumită măsură, și pentru orice violență comisă de poliție: în timp ce orice acte de brutalitate polițienească și chiar utilizarea inutilă sau disproporționată a forței ar trebui să fie problematizate public și abordate legal, scopul strategic al blocajelor împotriva evacuărilor este de a împiedica și de a descuraja evacuarea săracilor.

Acest obiectiv este atins prin medierea opiniei publice. Acest mecanism de efect necesită ca atenția publică să se concentreze asupra nedreptății inițiale - evacuarea săracilor; asupra victimelor sale – care nu sunt activiștii; și asupra făptașului său – care nu este poliția.

În al treilea rând, nonviolența are, de asemenea, **o importanță juridică**. În timp ce participanților la o blocadă umană anti-evacuare li se cere, de obicei, să accepte cel puțin riscul unei arestări de scurtă durată și al unei amenzi contravenționale, orice violență împotriva poliției ar implica aproape sigur o arestare mai lungă și o acuzație penală mai gravă.

Din toate aceste motive, **cei care iau parte la oricare dintre acțiunile directe ale AVM sunt obligați să participe la o scurtă instruire privind nonviolența și disciplina nonviolentă**. Instrucțiunile includ întotdeauna, pe lângă regulile practice de comportament, și fundamentele lor filosofice.

Acest lucru este important, deoarece nesupunerea civilă împotriva unei evacuări ar

trebui să fie atât impunătoare, cât și demnă, iar acest lucru are mai multe șanse de a fi realizat prin înțelegerea și identificarea participanților cu ethosul rezistenței nonviolente – și nu prin aderarea mecanică la reguli comportamentale, oricât de elaborate ar fi acestea.

Eșecurile nu sunt zadarnice

În Ungaria, AVM a reușit să împiedice multe evacuări prin nesupunere civilă, sau prin obținerea unei soluții prin riscul pe care îl reprezintă implicarea AVM în orice caz de evacuare. Cu toate acestea, blocajele umane nu reușesc deseori să împiedice sau să întârzie o evacuare.

Cu toate acestea, **poate însemna într-adevăr foarte mult pentru o persoană care este forțată să își părăsească locuința faptul că au existat oameni care „au făcut tot ce au putut” în apărarea ei, că nu a fost abandonată, lăsată singură sau considerată nedemnă de solidaritate și sprijin și că dreptatea – dreptatea ei – a fost cel puțin articulată și auzită.**

De asemenea, oamenii care sunt evacuați apreciază adesea în mod sincer faptul că rezistența lor și publicitatea de care s-a bucurat – chiar dacă nu a fost suficientă pentru a-i salva de la pierderea locuinței – ar putea ajuta alte persoane aflate într-o situație similară.

Evacuările sunt evenimente scandaloase – dar cele mai multe dintre ele trec neobservate, iar violența inerentă evacuărilor este făcută invizibilă prin intermediul legii și al procedurilor administrative de rutină.

Blocajele umane anti-evacuare și, mai ales, spargerea lor de către poliție (atunci când

nesupunerea civilă nu poate împiedica evacuarea respectivă) au capacitatea de a expune această violență invizibilă, structurală.

Cazurile de nesupunere civilă împotriva evacuărilor nedrepte, bine executate și bine mediatizate, chiar dacă nu reușesc să își atingă scopul de „**descurajare specifică**”, pot – prin scoaterea la suprafață a acestei violențe structurale într-o formă incontestabilă și brută – să ofere un puternic factor de descurajare a evacuărilor în alte cazuri și, prin urmare, sunt instrumente valoroase de „**descurajare generală**”.

Mai mult, dacă astfel de ocazii sunt folosite în mod strategic:

- ▶ dacă problemele și tragediile personale sunt transformate cu succes în probleme publice,
- ▶ dacă cazurile individuale de nedreptate sunt conectate în mod convingător la nedreptățile structurale și la reformele juridice și distributive pe care acestea le cer,
- rezistența eșuată poate juca, de asemenea, un rol important în ceea ce este, în esență, o luptă culturală asupra limitelor a ceea ce putem și nu putem să ne facem unii altora; a ceea ce putem și nu putem permite să ni se întâmple unii altora.

Un stat decent nu-și lasă cetățenii fără adăpost. Într-o societate decentă, nu ne lăsăm unii pe alții să devenim oameni fără adăpost.

Rezistența la evacuări, inclusiv utilizarea nesupunerii civile, este atât justificată, cât și necesară în temeiul acestor axiome. De asemenea, ea poate contribui la realizarea lor: evident, atunci când reușește, dar chiar și dacă eșuează.

Fie că împiedică evacuarea, fie că nu reușește să o facă – dar, astfel, expune violența acesteia, care, altfel, de obicei, rămâne nedescoperită, nevăzută și neobservată.

IMPORTANȚA TACTICILOR, CUNOAȘTERII ȘI A PARTENERIATELOR ÎN PREVENIREA EVACUĂRIILOR

Ivana Andelković și Ivan Velisavljević (Zdržena akcija Krov nad glavom - Acțiunea Comună pentru un Acoperiș Deasupra Capului din Belgrad, Serbia)

Scopul prevenirii evacuărilor

Organizația noastră¹ a început să prevină evacuările în **2017** având două obiective: unul dintre ele politic/ideologic – **promovarea dreptului la locuință** – și altul mai practic - **de a ajuta oamenii să își păstreze singura lor locuință.**²

De atunci, aceste obiective ne-au modelat activitățile și întotdeauna am acordat prioritate bunăstării oamenilor. Acest lucru înseamnă că **suntem gata să sacrificăm un obiectiv ideologic dacă acesta ar putea dăuna persoanelor pe care le ajutăm.**

La urma urmei, obiectivul nostru politic servește la a-i ajuta și nu invers. Acest lucru înseamnă, de asemenea, că recunoaștem că funcționăm în cadrul unui anumit sistem cu care de multe ori nu suntem de acord, dar pe care trebuie să îl cunoaștem pentru a-i ajuta pe oameni să își păstreze un acoperiș deasupra capului.

De exemplu, nu o singură dată, oamenii care se confruntau cu evacuarea au apelat la ajutorul altor grupuri cu care nu suntem de acord din punct de vedere politic. Noi nu i-am descurajat

niciodată. În alte cazuri, îi însoțim în negocierile cu băncile, chiar dacă noi credem că băncile se comportă ca niște prădători și ar trebui mai degrabă transformate complet, decât negociate. Nu îi forțăm niciodată pe oameni să reziste așa cum credem noi că ar trebui.

Acesta este motivul pentru care ne promovăm activitățile drept "**câștig de timp**" - pentru ca oamenii să găsească o soluție permanentă la problema lor. Chiar dacă unii ne numesc reformiști, totuși până în prezent am împiedicat peste 100 de evacuări și peste 10 familii și-au păstrat permanent locuința.

Pentru a câștiga timp pentru oameni și a preveni cu succes evacuările trebuie să construiești tactici, cunoștințe și parteneriate. Așadar, dacă ești de acord cu aceste idei de bază, s-ar putea să găsești util restul textului.

Tactici

Tactica crucială pentru a preveni cu succes evacuarea este **să stai în fața ușii și nu lângă ea.** Oamenii care blochează pașnic ușa cu corpurile lor fac mult mai dificilă intrarea executorului judecătoresc³ și a poliției, fără a folosi forța fizică.

¹În sârbă: *Zdržena akcija Krov nad glavom* – care înseamnă *Acțiunea Comună pentru un Acoperiș Deasupra Capului*. În engleză, organizația folosește numele "*The Roof*" – Acoperișul.

²Motivele pentru care poți fi evacuat în Serbia sunt numeroase, inclusiv diferite tipuri de datorii (credite ipotecare, împrumuturi de la cămătari sau credite bancare), diverse tipuri de fraude (cum ar fi apartamentele vândute la doi cumpărători care nu știu de existența celuilalt), restituiri și, uneori, facturi de utilități neplătite.

³Un executor judecătoresc este o autoritate publică însărcinată cu aplicarea legii. Una dintre activitățile pe care le execută sunt evacuările forțate – îndepărtarea persoanelor din locuințele lor. Majoritatea persoanelor care ne-au solicitat ajutorul aparțin unor grupuri neprivilegiate – executorii judecătorești și creditorii sunt deosebit de agresivi în special atunci când debitorii sunt săraci, părinți singuri, persoane cu handicap, refugiați din războaiele din anii '90, minorități (în primul rând romi), bătrâni și așa mai departe. Acest lucru se datorează faptului că aceste persoane nu au putere, bani, relații sau cunoștințe pentru a lupta pentru drepturile lor.

Autoritățile din Serbia nu sunt dispuse să facă acest lucru pentru că nu dă bine. Așadar, este bine să ai întotdeauna cu tine un smartphone. **Înregistrezi evacuarea** de la început și o transmiți direct pe rețelele de socializare. Executorii judecătorești nu sunt foarte populari în Serbia și nu le place să fie înregistrați.

Unii dintre ei evită complet să apară în public – ceea ce este de înțeles, deoarece această meserie i-a făcut milionari. De asemenea, trebuie să luați în considerare posibilitatea de a avea mai multe persoane pregătite să înregistreze în cazul în care se întâmplă ceva (un telefon poate rămâne fără baterie). Înregistrarea întregului eveniment este crucială pentru a face situația mai sigură și mai puțin violentă.

A doua tactică constă **în a vorbi despre situație fără a-i provoca verbal sau fizic pe reprezentanții statului**. În Serbia, jignirea unui funcționar este o infracțiune penală și se aplică atât polițiștilor, cât și executorilor judecătorești.

Nu vorbiți cu ei, ci explicați publicului vostru pe rețelele de socializare situația restanțierului.⁴ Ceea ce spuneți în timpul evacuării (și există mult timp pentru a explica totul) va atrage, de asemenea, oameni – alte persoane care ar putea fi în situații similare, precum și mass-media.

Acesta este motivul pentru care **doriți să aveți în prealabil informații relevante despre fiecare caz în parte** (cum ar fi situația juridică, istoricul locuinței, veniturile și situația familială etc.). Alte persoane vor fi atrase de o situație tensionată și vor urmări pentru a vă vedea arestați sau bătuți de poliție. Dar asta este în regulă, vor răspândi și ele vestea. Permiteți-le să se bucure de un eventual spectacol.

Totuși, evitați comentariile prea generale –

cum ar fi faptul că datornicii sunt victime ale capitalismului. Încercați să fiți mai specifici.

- ▶ De ce se află în această situație?
- ▶ Ce ar fi putut face pentru a preveni această situație?
- ▶ Puneți sub semnul întrebării legile și oportunitățile pe care le au oamenii în țara voastră.
- ▶ Gândiți-vă cu ce ar empatiza oamenii, ce situații similare li s-ar putea întâmpla.

>> Am avut odată o situație în care o persoană a împrumutat bani de la un cămătar. De multe ori, oamenii spun ceva de genul "ce naivi sunt, este vina lor". Dar noi i-am explicat că omul avea un frate foarte bolnav de care trebuia să aibă grijă. Compania pentru care lucra i-a oferit un transfer pe care l-a refuzat pentru a putea avea grijă de fratele său bolnav. A fost concediat și, pentru că nu aveau economii, a împrumutat bani pentru a începe o mică afacere. Fiind șomer, nu ar fi putut lua un împrumut de la o bancă. Afacerea a eșuat și, în cele din urmă, au pierdut casa. Cămătarii erau doi tineri cu sume de bani suspect de mari, pe care le împrumutau oamenilor din oraș.

Cine este de vină? Țineți cont de faptul că povestea îi afectează pe toți ascultătorii dumneavoastră - inclusiv pe polițiști și pe executorii judecătorești.

În al treilea rând, este important **să inspectați spațiile înainte de evacuare**. Căutați intrările din spate ale casei, ale grădinii sau ale clădirii – după câteva încercări de evacuare poliția vă poate surprinde sau s-ar putea să vreți să folosiți chiar dvs. acea intrare din spate.

Întrebați în jur, vedeți dacă au relații bune cu vecinii. Vedeți care este starea casei/apartamentului. Este posibil să auziți de la executorul judecătoresc sau de la creditor că

⁴ În cele mai multe cazuri, apărăm datornicii săraci de creditorii bogați, dar nu toți debitorii sunt mai slabi decât creditorii. Un exemplu este o companie care datorează salarii lucrătorilor săi. Pentru a evita să-și plătească datoria, o companie poate mitui un executor judecătoresc pentru a o lăsa să dea faliment – ceea ce le convine amândurora. Executorul judecătoresc primește banii pe care îi urmărește, iar compania plătește mai puțin decât ar fi trebuit pentru a plăti toate salariile lucrătorilor săi.

familia are o altă locuință. Dar dacă locuința este într-o stare proastă, iar vecinii îi cunosc și îi sprijină, veți fi sigur că familia vă spune adevărul. Dacă vecinii nu îi sprijină, întrebați-vă de ce.

>> Odată, o mamă singură a sunat la Acoperiș pentru a o ajuta. Nu avusesem timp să vizităm apartamentul înainte de evacuare. S-a dovedit că ne mințise – aceea nu era casa ei, ci un apartament pe care dorea să îl vândă (era agent imobiliar). Dacă cineva ar fi vizitat-o, ar fi văzut că nu existau jucării în jur și probabil că vecinii ar fi confirmat că apartamentul era gol.

Acest lucru nu se întâmplă des, dar rămâneți în alertă, deoarece poate fi folosit împotriva dumneavoastră în mass-media.

Executorilor judecătorești din Serbia le place să menționeze toate greșelile pe care le-am făcut pentru a ne prezenta ca fiind naivi sau corupți. Nici acest lucru nu contribuie la reducerea stigmatului datornicilor.

Cunoaștere

Pentru a găsi tactici care să funcționeze, activiștii trebuie să dobândească cunoștințe relevante despre sistemul în cadrul căruia se desfășoară evacuările. **Este foarte important să vă familiarizați cu legile care reglementează evacuările și cu puterile executorilor judecătorești, precum și cu limitările acestora.**

De exemplu, până în 2020, în Serbia, ofițerii de poliție prezenți la evacuări puteau să evalueze riscurile și să acționeze în conformitate cu această evaluare, independent de executorii judecătorești și de motivele acestora.

Rolul lor la evacuări era să se asigure că nimeni nu va face rău, nici lor înșiși, nici altor persoane

din jur. Acest lucru însemna că nu reprezentau o amenințare directă dacă nu erau provocați.

Mulți ofițeri de poliție din Serbia au un astfel de trecut care îi face pe ei și pe familiile lor ținte potențiale ale creditorilor mai bogați și ale executorilor judecătorești și nu sunt deosebit de agresivi la evacuări. Mulți dintre ei doar privesc în jos și evită să intervină.

Dar, începând cu 2020, modificările aduse Legii privind executarea silită au schimbat acest lucru.

Ele au permis executorilor judecătorești să dea ordine directe poliției chiar și de la distanță, din birourile lor. Acest lucru a dus la unele dintre cele mai brutale evacuări pe care le-am văzut.

Datornicul a amenințat că se spânzură și, în ciuda acestui fapt, executorul judecătorec a ordonat poliției să spargă ușa. Polițiștii au fost lăsați să inventeze tactici macabre pentru a-l descuraja să facă acest lucru (l-am auzit pe unul dintre ei spunându-i colegului său: "repede, adu-i soția jos, ca să o vadă și să poată țipa la el să nu o facă"). Înainte ca acest lucru să se întâmple, activistele au reușit să le reamintească polițiștilor de neutralitatea lor la evacuare.

De asemenea, înainte de modificări, polițiștii nu erau obligați să identifice persoanele prezente la evacuări. Acum, aceștia cer actele de identitate ale persoanelor prezente pentru ca executorii judecătorești să le poată amenda sau să depună plângere împotriva lor.

De aceea, este **important să cunoașteți legile și să înțelegeți comportamentul fiecărei părți**. Modificările au fost făcute pentru a-i descuraja pe oameni să îi sprijine pe datornicii săraci, iar asta a însemnat că trebuie să găsim noi tactici.

De asemenea, a extins câmpul de luptă la tribunale, unde acum suntem invitați în mod regulat, fiind acuzați de obstrucționarea evacuărilor.

Familiarizarea cu legea și cu modificările acesteia ne permite, de asemenea, să anticipăm ce se va întâmpla și cum ne putem adapta din timp.

>> De exemplu, știind că executorii judecătorești vor putea da ordine poliției și că ne vor cere actele de identitate sau ne vor aresta direct dacă nu le arătăm, am venit cu ideea de a pune o barieră fizică între ei și noi. Poate fi o bancă, o masă imensă, o poartă, orice obiect care le va îngreuna apropierea de noi fără a folosi forța fizică pentru a înlătura bariera – îi face să pară și mai brutali dacă încearcă aceasta, lucru pe care vor să îl evite.

În plus, înțelegerea cadrului juridic al evacuărilor, al procedurilor și al practicii vă permite să oferiți sfatul potrivit persoanelor care nu sunt familiarizate cu acestea. Acesta este, de asemenea, motivul pentru care aceștia încep să aibă încredere în dumneavoastră – nu doar pentru că sunteți acolo pentru a sta în fața ușii lor.

De exemplu, mulți oameni nu știu că, dacă pierd procesul în instanță, vor trebui să acopere toate costurile aferente, inclusiv costurile de evacuare.

>> O femeie a sunat la Acoperiș din cauza unei probleme cu fostul soț în a cărui casă încă locuia. Acesta dorea să o dea afară și ea credea că el va trebui să plătească toate costurile evacuării ei, în timp ce în realitate se întâmpla contrariul. Când a aflat acest lucru în urma unui apel pe care l-a dat la Acoperiș, a decis să depună o plângere împotriva comportamentului agresiv al acestuia, dar nu a rămas în casă și nu s-a opus evacuării,

deoarece acest lucru i-ar fi înrăutățit și mai mult situația.

>> Într-un alt caz, evacuarea a fost amânată deoarece asistentul social nu a fost prezent la evacuarea unei familii cu o persoană în vârstă în gospodărie (acest lucru este necesar conform legii).

Parteneriate

În cele din urmă, **parteneriatele și alianțele dumneavoastră sunt la fel de importante ca și cunoștințele și tacticile dumneavoastră.** În afară de partenerii potențiali evidenți, cum ar fi organizațiile similare, doriți să vă uitați în locuri neprevăzute.

În câteva situații, am găsit aliați în **funcționari și persoane angajate de creditor.** Observați comportamentul lor la evacuare – sunt reticenți în a fi de ajutor? Se simt inconfortabil?

De asemenea, **lăcătușii** joacă un rol cheie pentru intrarea într-un apartament. S-a întâmplat de mai multe ori ca un lăcătuș să renunțe la deschiderea încuietorii deoarece îi lipseau uneltele adecvate.

Pompierii și poliștii au refuzat asistența din motive de siguranță. Chiar dacă sunt prezenți, nu înseamnă că se află acolo de bunăvoie și de multe ori aceștia sunt oameni obișnuiți care înțeleg mai bine situația decât am putea crede. Este o greșeală să îi subestimăm.

În afară de această alianță tăcută cu debitorii, unii dintre ei sunt dispuși să vă ofere informații utile despre când va avea loc următoarea evacuare, cine va veni, cum sunt aceștia și așa mai departe.

Asistenții sociali sunt informați în prealabil despre evacuări. Puteți lua legătura cu cineva de

la Asistența socială? Sau chiar de la un birou de executor judecătoresc?

Avocații și alți experți juridici pot fi, de asemenea, de mare ajutor, chiar dacă nu sunt complet de acord cu punctele dumneavoastră de vedere. Cu siguranță puteți găsi pe cineva care să vă susțină povestea și să fie dispus să vă ajute. Aceste cunoștințe vă vor consolida poziția. Nu în ultimul rând, **mass-media** sunt principalii voștri aliați. Dacă ea consideră că povestea voastră este interesantă și provocatoare, o va

face și mai populară. Acest lucru de unul singur nu este suficient, dar media va răspândi vestea și va sensibiliza publicul cu privire la această problemă.

>> Acoperișul a făcut profesia de executor judecătoresc public atât de nepopulară prin intermediul mass-mediei încât, la ultimele alegeri parlamentare, șapte din cei mai mari nouă candidați au menționat unele modificări ale legii sau ale instituției executorilor judecătorești.

TRAVAR
AS RENDAS
PARAR OS
DESPEÇOS

DIREITO
À
HABITAÇÃO
LUTAMOS!

UDAR
O
NRAU
JÁ!

308

ORIGINILE MIȘCĂRII LOCATIVE DIN PORTUGALIA – LUPTA ÎMPOTRIVA DEMOLĂRII CARTIERELOR IMPROVIZATE

Carlotta Monini (Habita 65, Lisabona, Portugalia)

La începutul anilor '90, prezența cartierelor improvizate la periferia marilor orașe portugheze a început să fie percepută ca o problemă socială la care guvernul și autoritățile locale au fost din ce în ce mai mult somate să găsească răspunsuri.

Apărută în suburbiile metropolitane ale marilor orașe portugheze, creșterea exponențială a acestor cartiere în deceniile care au urmat sfârșitului dictaturii (1974)¹ a permis adăpostirea unui număr mai mare de imigranți proveniți din fostele colonii africane.

Acolo, numeroșii nou-veniți, fără a-și permite locuințe formale, s-au stabilit, adăugându-se ocupanților anteriori, au ridicat și îmbunătățit construcțiile anterioare, câștigându-și traiul și construind o viață comunitară în absența oricărui sprijin instituțional, a unui sistem de canalizare adecvat și a alimentării cu apă și electricitate.

La sfârșitul anilor 1980, în timp ce primul val de financiarizare a locuințelor se instala în Portugalia, multe dintre zonele în care cartierele de autoconstrucție au apărut sub privirile guvernanților mai degrabă arogante și indiferente, au devenit brusc din ce în ce mai atractive pentru dezvoltatorii imobiliari.

Odată cu creșterea intereselor imobiliare și cu valorificarea tot mai mare a zonelor lăsate până atunci în stare de neglijență, problema

cartierelor sărace din Portugalia începe să primească o atenție publică tot mai mare.

În această perioadă, dezbaterile care au pus accentul pe cartierele sărace, pe segregarea spațială și pe condițiile de viață degradate ca fiind un mediu care favorizează în mod deosebit diverse tipuri de prejudicii și abateri sociale, au început să solicite intervenția statului.

Trecând de la ascunderea de ochii publicului la o mediatizare mai mare, care descria cartierele sărace ca fiind o amenințare principală la adresa dezvoltării urbane durabile, așa-numitele *bairros de barracas* au devenit o problemă publică la care guvernul portughez, care intrase recent (1986 – n. trad.) în Uniunea Europeană, era acum tot mai presat să revină.

Sub aceste auspicii, în 1993, guvernul a lansat **Programa Especial de Realojamento** (PER, Programul special de reinstalare). Creat cu scopul de a demola cartierele improvizate care erau situate în principal în zonele periferice ale împrejurimilor metropolitane ale Lisabonei și Porto, programul promitea să strămute zeci de mii de locuitori care trăiau în condiții precare de locuire în întreaga țară.

Cu toate acestea, subfinanțarea cronică a programului de relocare a redus în mare măsură capacitatea lui de a răspunde nevoilor de locuințe din cartierele improvizate, ceea ce

¹Așa numita Revoluție a Garoafelor a început în 25 aprilie 1974 în Lisabona și a dus la căderea regimului dictatorial, colonial și fascist inițiat de Salazar în anii 1930; vezi: https://ro.wikipedia.org/wiki/Revolu%C8%9Bia_Garoafelor (n. trad.).

a dus la așa-numitele excluderi PER: evacuări forțate fără alternative de locuire.² Aceste deficiențe crescând în finanțarea publică, împreună cu presiunile tot mai mari din partea investitorilor imobiliari, au transformat programul PER într-un instrument de evacuare forțată pe care municipalitățile locale l-au folosit pentru a “curăța” multe zone suburbane degradate și a scăpa de populația nedorită, compusă în principal din persoane rasializate și sărace.

Tocmai în fața acestor evoluții, s-a intensificat mobilizarea politică în cartierul autoconstruit. Născute sub urgența de a opri demolările și evacuările forțate, victoriile și eșecurile pe care mișcarea pentru locuințe le-a experimentat în cartierele auto-construite oferă încă multe instrumente valoroase care continuă să servească luptelor cu care ne confruntăm în prezent.

Aceste cunoștințe adunate în etapele foarte timpurii ale mișcării pentru locuințe din Portugalia sunt cele pe care le respectăm în contextul acestei publicații. Credem că aceste mărturii istorice reprezintă încă o sursă de inspirație pentru a continua să luptăm pentru drepturile noastre, atât în Portugalia, cât și în alte părți.

De la mișcarea migranților la dreptul la locuință și la oraș: o mică cronologie

Lupta pentru dreptul la locuință și la oraș în cartierele improvizate a stat la baza mișcării pentru locuințe din Portugalia.

Inițiată în **2004**, în cadrul Asociației **Solim**, un prim grup de activiști care lucrau pe probleme legate de migrație a considerat că pentru populațiile migrante și rasializate care trăiesc în barăci dreptul la locuință este primordial și

că demolările în curs nu pot trece sub tăcere. Luptele politice duse în mai multe comunități amenințate de demolări s-au consolidat și mai mult odată cu înființarea asociației **Habita65**, oficializată în **2010**.

Pe parcursul a două decenii, lupta din cartierele improvizate s-a confruntat cu două faze majore de mobilizare politică.

- Prima, în urma lansării programului **PER**, a început în **Azinhaga dos Besouros (2005-2006)** și a continuat în anii următori în **Fim do Mundo, La Mariana**, precum și în **Alto da Maia (2006-2007)**. Al doilea val a început după Memorandumul european de austeritate semnat cu **Troika**.³

Această perioadă a văzut investiții în special în cartierele **Bairro da Torre (începând cu 2011)**, **Santa Filomena (2012)**, **6 de Maio (2014-2017)**, încheindu-se în **2018**.

Prima fază, care a permis de la bun început denunțarea violenței instituționale avizate prin demolări forțate, a obligat în cele din urmă guvernul să lanseze un nou program de reinstalare menit să includă cea mai mare parte a locuitorilor excluși în mod oficial.

- A doua fază de mobilizare a avut loc în urma crizei financiare, când măsurile de austeritate introduse sub dictatul Memorandumului au redus drastic noul program de relocare.

Acesta este, de asemenea, momentul în care liberalizarea pieței închirierilor, împreună cu rolul crescut al investitorilor imobiliari globali pe piața imobiliară, deschid calea către o nouă fază de financiarizare a locuințelor din Portugalia.

² <https://habita.info/wp-content/uploads/2018/08/Santa-Filomena-Queixa-ProvedorJustic%CC%A7a-PT.pdf>

³ „Troika” este un termen care face referire la grupul de decizie creat de Comisia Europeană, Banca Centrală Europeană și Fondul Monetar Internațional pentru a gestiona efectele crizei financiare din 2008 în unele state europene, printre care și Portugalia. „Memorandumul” se referă la „Programul economic de ajustare” pentru Portugalia (împrumuturi de urgență, la care se adaugă programe de austeritate și tăieri bugetare), semnat în 2011, în toila unei severe crize financiare care a afectat țara (*n. trad.*).

Începând cu 2012, lunga criză a locuințelor din Portugalia – emblematizată istoric prin condițiile precare de locuire din cartierele improvizate– s-a dezvoltat progresiv și s-a extins la un număr din ce în ce mai mare de chiriași urbani cu venituri mici și medii.

Ca atare, Habita65 a trebuit să se confrunte cu două fronturi foarte diferite de lupte și realități sociale:

- ▶ pe de o parte, noile probleme de locuire cu care se confruntă un număr tot mai mare de chiriași din mediul urban dispersat, odată cu avansarea speculațiilor imobiliare,
- ▶ iar pe de altă parte, reluarea demolărilor din cartierele improvizate, pe care, de la Troika încoace, multe municipalități le-au promovat în detrimentul comunităților.

Începând prin a vorbi despre unul dintre cele mai elocvente cazuri ale acestei lupte de lungă durată – **mobilizarea din Azinhaga dos Besouros** – trecând printr-una dintre înfrângerile cele mai dureroase ale luptei noastre – **demolarea violentă a cartierului Santa Filomena** – vom vedea cum strategiile au evoluat de-a lungul a două decenii și s-au readaptat constant la conjunctura politică în continuă schimbare.

Suferind mai multe eșecuri, dar obținând și victorii, avansarea luptei pentru dreptul la locuință și la oraș este departe de a fi un proces liniar.

Astfel, vom reflecta asupra modului în care, într-o luptă atât de complexă și dură, posibilitatea de a recunoaște rezultatele sistemice și pe termen lung obținute de mișcarea socială pentru dreptul la locuință este poate una dintre cele mai dificile sarcini.

Adoptarea unei perspective largi asupra multiplicității strategiilor adoptate pe parcursul a două decenii, cât și asupra implicațiilor politice pe termen lung și a schimbărilor de politici pe care lupta noastră le-a produs, ne va permite în cele din urmă să răspundem la întrebarea:

- ▶ ce înseamnă să câștigi în lupta pentru locuință? Cum să producem schimbări sistemice eficiente?

Lupta pentru locuințe în Azinhaga dos Besouros-Amadora (2004-2006): pentru a câștiga sunt necesare strategii multiple de rezistență!

La începutul anilor 2000, **Azinhaga dos Besouros** – un cartier autoconstruit de barăci și case degradate, situat în zona metropolitană a Lisabonei, între **Pontinha** și **Amadora** – era locuit de aproape trei mii de locuitori (900 de gospodării), inclusiv portughezi, capoverdieni (majoritatea), cetățeni din São Tomé și Príncipe, angolezi, romi și migranți din Europa de Est.

Aproape toți au sosit acolo în anii 1980, deși unii dintre ei locuiesc acolo încă din anii 1950. Zona, considerată ca fiind o prioritate absolută de către programul PER, a fost destinată demolării, iar locuitorii săi au fost repartizați pentru reînnoire.

Pe baza datelor de recensământ publicate în 1993, PER prevedea relocarea cartierului în 760 de unități de locuit situate în Casal da Mira. La această premisă, care subestima în mare măsură nevoile locuitorilor, s-au adăugat numeroase criterii discriminatorii.

Accesul la relocare presupunea, de fapt, dovedirea formală a unor ani lungi de ședere permanentă atât în Portugalia, cât și în cartier. O condiție pe care mulți dintre locuitorii care

locuiau în cartierele improvizate nu au reușit să o îndeplinească, astfel că au fost numiți “**os sem direito**” – adică “**cei fără drepturi**”.

În anii următori, primele cazuri de evacuări forțate din **Azinhaga** nu au făcut altceva decât să dezvăluie amploarea problemei: **excluserile din programul PER au fost estimate la aproximativ 40% din populația care locuia în cartier.**

Acest lucru a însemnat că așa-numiții “**os sem direito**” au fost evacuați progresiv, fără soluții alternative de locuire, iar casele lor au fost demolate.

Tocmai în fața excluserilor PER și a evacuărilor forțate, în 2005 s-a format un grup descentralizat de activiști cu experiență, care, începând cu 2005, a început să sprijine la nivel local lupta din **Azinhaga**.

Pe parcursul a doi ani, un set complex și multiplu de strategii de rezistență au apărut progresiv și s-au combinat pentru a negocia soluții de locuințe adecvate pentru o mare parte din comunitatea **Azinhaga**.

Construirea orizontală a comunității:
“Unitatea nu este un dat, ci o muncă”.

► **Metoda adunărilor generale orizontale** este primul element-cheie care a fost utilizat pentru a organiza mobilizarea politică în **Azinhaga dos Besouros**.

La adunările săptămânale au participat atât locuitorii direct afectați, cât și susținătorii neafecțați.

Desfășurată adesea cu buldozerele la ușă, adunarea a fost cadrul care a permis construirea unei strategii de organizare colectivă pentru cartier:

■ definirea problemelor și a nevoilor, a strategiilor și a acțiunilor politice, precum și evaluarea eficienței acestora.

În timp ce, pentru a avansa cu demolările, strategia autorităților publice era de a diviza oamenii și de a negocia de la caz la caz, activitatea desfășurată în cadrul adunării a avut ca scop tocmai **contracurarea abordării individualizante** pe care procedurile instituționale o promovau, precum și **depășirea numeroaselor diviziuni interne care caracterizau viața comunității**.

Pe lângă faptul că a ajutat la prevenirea unor diviziuni mai mari între locuitori și la elaborarea unor strategii comune de rezistență, prezentarea comunității ca un grup unit de locuitori care revendică dreptul tuturor de a avea acces la locuințe adecvate și la prețuri accesibile a fost, de asemenea, un aspect crucial pentru a negocia soluții cu autoritățile publice și, în cele din urmă, pentru a spori impactul și eficiența luptei din **Azinhaga**.

Responsabilizarea locuitorilor:
nu-i înlocuiți niciodată pe locuitori și nici nu-i lăsați singuri.

În **Azinhaga**, ca și în alte părți, adunările generale săptămânale erau locurile în care orice membru al comunității putea să practice și să consolideze auto-organizarea comunitară.

Împuternicirea locuitorilor în aceste contexte a permis mai multor membri ai comunității să devină “lideri” în anumite părți ale luptei politice: unii au devenit purtătorii de cuvânt ai comunității, alții au luat un rol mai important în organizarea acțiunilor din cadrul comunității sau au tratat cu actorii instituționali și cu presa.

Auto-organizarea și conducerea informală au fost susținute în mod constant de activiști experimentați, care nu i-au înlocuit niciodată pe locuitorii afectați, dar nici nu i-au lăsat singuri.

► **Împuternicirea a însemnat că niciun grup de activiști care nu locuiau în cartier nu a mers singur să negocieze cu autoritățile publice fără locuitorii înșiși. Și nici invers.**

Pe tot parcursul mobilizării din **Azinhaga**, negocierile cu autoritățile publice s-au desfășurat întotdeauna prin intermediul unui **comitet – compus din persoane direct afectate și activiste** – care a fost ales de adunare și recunoscut de comunitate ca fiind cel mai potrivit pentru acest scop.

Mobilizarea politică din **Azinhaga**: o strategie de escaladare

Abordarea responsabilității autorităților publice și solicitarea de dialog: nivelul zero al conflictului

Pornind de la un nivel zero de conflictualitate, mobilizarea din **Azinhaga do Besouro** a implicat treptat **escaladarea**.

Nivelul zero de conflictualitate a început prin **construirea unei narațiuni diferite a cartierului** și a continuat cu **mai multe încercări de dialog cu instituțiile publice**.

Lansarea de comunicate publice, documente deschise și petiții au permis în primul rând să pună pe masă problemele și propunerile din **Azinhaga**.

Solicitarea de întâlniri, participarea la inițiative publice și utilizarea spațiilor instituționale create pentru discuții cu cetățenii au reprezentat

un al doilea pas fundamental care – deși adesea ineficient – a exercitat o presiune mai mare asupra autorităților publice și a legitimat și mai mult escaladarea conflictului.

Prin intermediul acestor mijloace, construcția unei narațiuni diferite – menită să iasă din invizibilitate și stigmatizarea publică – a fost promovată în mare măsură, afișând astfel încercările cartierului de a avea un dialog pașnic cu autoritățile publice.

Nesupunerea din Azinhaga dos Besouros a fost astfel legitimată de această primă etapă, în care încercările de a negocia soluții cu autoritățile publice s-au dovedit a fi nereușite: după ce au organizat mai multe proteste pașnice în fața primăriei, au discutat în adunarea publică a primăriei și au cerut să negocieze, locuitorii au putut denunța public faptul că **“mecanismele instituționale nu funcționează”**.

Trecând la nesupunere, rezistența la demolări a fost astfel prezentată ca fiind mijlocul suprem de a proteja cartierul de asaltul instituțional asupra siguranței personale a locuitorilor, a locuințelor lor și a bunăstării familiei.

Nesupunere

Nesupunerea în Azinhaga dos Besouros s-a făcut în două moduri:

- prin oprirea demolărilor forțate și
- prin ocuparea spațiilor instituționale.

În primul caz, prin nesupunere s-a încercat să se oprească evacuarea. Aceasta a necesitat **reunirea unui grup de oameni suficient de mare pentru a putea apăra fizic casele destinate demolărilor și a împiedica înaintarea mașinilor**.

Situat în fața blocului de case destinat demolării sau, alternativ, pe acoperișuri, corpul colectiv compus atât din activiste, cât și din locuitorii înșiși, a făcut posibil să acționeze ca o barieră în fața buldozerului.

O altă strategie eficientă de nesupunere a fost ocuparea fizică a spațiilor instituționale, cum ar fi municipalitatea sau ministerul locuințelor (50 de persoane). Ocuparea spațiilor instituționale s-a dovedit adesea eficientă pentru a forța negocierile cu instituțiile publice:

► **cerând soluții adecvate de locuire pentru persoanele care fuseseră deja evacuate**

și, în sens mai larg,

► **solicitând oprirea demolărilor până la găsirea unor soluții.**

Acestea au fost cele mai frecvente solicitări adresate.

Faptul că comunitatea **Azinhaga** era atât de apropiată din punct de vedere geografic a simplificat cu siguranță organizarea acțiunilor de nesupunere. Marginalizarea și stigmatul social care caracterizau cartierul au însemnat totuși că violența poliției a fost extrem de prezentă. **Pentru a evita intensificarea violenței polițienești, vizibilitatea publică și acoperirea de către presă au reprezentat un aspect crucial care trebuia garantat.**

Acest lucru presupunea să ne asigurăm că există jurnaliști de încredere, cărora le erau transmise în prealabil, în mod confidențial, informații despre acțiune, care să însoțească acțiunea cu camere de luat vederi, videoclipuri, articole de ziar.

Sau, în cazul în care jurnaliștii profesioniști nu erau disponibili, persoanele participante care documentau sau se dădeau drept jurnaliști au

ajutat, de asemenea, la limitarea riscului de creștere a violenței polițienești.

Strategii juridice

Un caz de succes al strategiei juridice în această etapă de început a mișcării pentru locuințe a fost **obținerea unui ordin de protecție colectivă**. Având ca scop prevenirea unei acțiuni administrative inițiate de stat, ordinul de protecție a fost folosit pentru a întârzia demolările în curs de desfășurare în **Azinhaga dos Besouros**.

Ce ne-a permis acest lucru să facem? Instanța care a obligat municipalitatea să suspende demolările a oferit un an pentru ca mobilizarea politică din **Azinhaga** să crească și să se consolideze.

Acest timp, în cazul cartierului **Azinhaga dos Besouros**, a fost folosit pentru a construi un demers în jurul cartierului, precum și pentru a organiza diverse tipuri de acțiuni care ar putea da forță și vizibilitate cartierului. Astfel încât, atunci când ordinul s-a încheiat, **Azinhaga dos Besouros** se afla deja în centrul dezbaterii publice.

Construirea de alianțe politice și mediatizarea luptei din **Azinhaga**:

Construirea unei platforme politice ca mijloc de depășire a cartierelor segregate și de ieșire din marginalitate:

Stabilirea unei legături între mobilizarea politică organizată la nivel local în **Azinhaga** și alte grupuri politice și personalități publice care aveau o mai mare notorietate și putere de exprimare a fost esențială pentru a crește vizibilitatea și a da forță pentru lupta cartierului.

Reamintind articolul din Constituția portugheză care consacră dreptul la locuință, strategia de construire a alianței a fost consolidată prin crearea **Platformei Articolul 65**, care a reunit mai multe personalități publice, arhitecți, asociații antirasiste, precum și câteva personalități și politicieni de stânga bine-cunoscuți.

Astfel, în timp ce, pe de o parte, am organizat adunări și acțiuni directe în cadrul cartierului, pe de altă parte, platforma a desfășurat o activitate mai degrabă instituțională și publică de mediatizare a cazului.

Au fost întreprinse mai multe acțiuni în acest sens: dezbateri, mese festive și o sărbătoare de Crăciun organizată în cartier, care au adus personalități cunoscute în **Azinhaga** și, în cele din urmă, au sporit vizibilitatea cartierului.

Când ordinul de protecție a luat sfârșit, presiunea politică exercitată împotriva demolărilor forțate și vizibilitatea pe care lupta din **Azinhaga** o dobândise prin intermediul Platformei Articolul 65 a fost foarte puternică. Iar când, la ceva timp după aceea, comitetul de cartier a stat la masă pentru a negocia soluții cu instituțiile, raportul de forțe se schimbase în mod izbitor.

De la victoriile din 2007 la înfrângerea din **Santa Filomena** din 2012: importanța unei perspective pe termen lung pentru a recunoaște progresele mișcării pentru locuințe

Când a avut loc demonstrația națională împotriva demolărilor forțate ale cartierelor improvizate în 2007, **Azinhaga dos Besouros** fusese deja demolat, dar alte cartiere improvizate erau sub amenințarea demolării forțate și a evacuării.

Mobilizarea a culminat cu ocuparea ministerului locuințelor, iar mișcarea pentru locuințe a obținut

o întâlnire cu secretarul de stat, care a promovat o modificare a programului de relocare. Legea a fost modificată, iar pentru persoanele "**sem direito**" a fost introdus un nou program numit **Pro-Habita**, în care persoanele lăsate pe dinafară de programul anterior de relocare au fost recunoscute ca fiind eligibile pentru a fi relocate.

"Pro-Habita" a fost lansat exact în momentul în care criza economică globală din 2008 a aruncat Portugalia într-o depresiune severă.

Înghetearea consecventă a investițiilor publice în domeniul locuințelor a compromis în mod fundamental viitoarele planuri de relocare. Demolările au reînceput în 2011 în **Bairro da Torre, Santa Filomena** și, ulterior, în **cartierul 6 de Maio**.

În momentul în care întreaga populație din întreaga țară suferea din cauza austerității, problemele de lungă durată care afectau cartierele improvizate au apărut ca fiind ceva secundar. În timp ce reducerile de pensii, șomajul și îndatorarea gospodăriilor care se abăteau asupra întregii populații se aflau în centrul dezbaterii publice, avansarea demolărilor în cartierele improvizate a rămas în mare parte în umbră.

Acest lucru s-a manifestat în mod frapant în cazul cartierului **Santa Filomena**, unde toate strategiile folosite de mobilizările politice anterioare împotriva demolărilor s-au dovedit ineficiente: de-a lungul unui an de luptă politică și în ciuda numeroaselor încercări, nu s-a putut construi nicio alianță politică, niciun caz în jurul demolărilor din cartier nu a putut ajunge cu succes în atenția publică, nu s-a putut deschide nicio masă de negocieri nici cu municipalitatea, nici cu guvernul și nu în ultimul rând nu s-a putut opri nicio demolare, mobilizarea împotriva

demolărilor suferind un nivel extraordinar de violență din partea poliției.

În fața încalcării din ce în ce mai mari a drepturilor locuitorilor și a evacuării lor violente din **Santa Filomena** au fost depuse două plângeri legale la **Avocatul Poporului** și la **Organizația Națiunilor Unite**.⁴

Văzute ca fiind ultima soluție pentru a denunța situația, condamnările care au urmat acestor evenimente au servit totuși luptei cartierelor improvizate, care a continuat în anii următori.

Deși plângerile juridice nu au reușit să oprească municipalitatea din **Amadora** să distrugă **Santa Filomena**, condamnările pe care statul portughez le-a cumulat au exercitat o presiune importantă asupra guvernului pentru a reduce escaladarea violenței.

Privind în urmă, strategia juridică utilizată pentru apărarea **Santa Filomena**, care a dus la o anchetă de doi ani promovată de Avocatul Poporului și de vizita raportorului special în urma condamnării ONU, a erodat, de fapt, în mod semnificativ legitimitatea demolărilor în cartierele improvizate. În 2018 a fost aprobat un nou plan de locuințe.

Concluzie:

Ce înseamnă să câștigi în lupta pentru locuințe? Importanța de a recunoaște progresele pe termen lung și victoriile pas cu pas ale mișcării pentru locuințe

Cele două cazuri de mobilizare politică analizate în cadrul acestei publicații ne pot permite să facem câteva remarci concludente care, în opinia noastră, sunt esențiale pentru a avea o mai bună perspectivă asupra progreselor semnificative pe

care, în decurs de două decenii, mișcarea pentru locuințe le-a sporit în Portugalia.

Povestea rezistenței din **Azinhaga** și **Santa Filomena** arată modul în care mobilizările din cartierele improvizate – care reprezintă chiar începutul mișcării pentru locuințe din Portugalia – **au reușit să le dea locuitorilor mai multă putere**: în ciuda invizibilității sociale de lungă durată și a discriminării instituționale de care au suferit, luptele politice inițiate în cartierele improvizate le-au permis locuitorilor să preia controlul asupra poveștilor lor și să aducă revendicările lor pentru drepturi și demnitate în centrul dezbaterii publice.

Mobilizările din **Azinhaga** și **Santa Filomena** arată, de asemenea, avansarea lentă, dar foarte eficientă, a câtorva victorii legislative fundamentale care, de fapt, au îngreunat calea autorităților publice de a promova evaziuni în masă similare. Și chiar dacă negocierile privind soluțiile de locuințe adecvate, stimulate de mișcarea pentru locuințe, nu au reușit niciodată să oprească distrugerea violentă a acestor cartiere, nici a vieții comunitare și a rețelelor de solidaritate, **mulți dintre locuitorii vizați inițial ca “neavând drepturi” au fost relocați cu succes**.

În spatele acestor relatări, firul comun al întregii povești pe care am relatat-o poate fi rezumat la câteva întrebări fundamentale:

- ▶ Ce înseamnă să câștigi în lupta de lungă durată și aparent nesfârșită pentru dreptul la locuință și la oraș?
- ▶ Cum să interpretăm victoriile parțiale ale mișcării pentru locuințe, precum și unele dintre cele mai dureroase înfrângeri ale sale? Nu în ultimul rând,
- ▶ în ce condiții și prin ce mijloace lupta pentru dreptul la locuință s-a dovedit a fi un factor

⁴<https://habitacolectivo.blogspot.com/2012/07/abuso-de-dereitos-humanos.html>

de răsturnare a puterii și a reușit să producă schimbări sistematice mai ample ale politicilor publice?

Mobilizările din cartierele improvizate reprezintă, în mai multe privințe, o platformă valoroasă pentru a reflecta asupra acestor aspecte. Având în vedere victoriile parțiale ale mișcării pentru locuințe și înfrângerile sale răsunătoare, unor activiste le este greu să recunoască progresele treptate și victoriile parțiale pe care le-a produs mișcarea pentru locuințe.

Cred că, într-un context în care relațiile de putere sunt adesea extrem de nefavorabile, este important totuși să poți recunoaște avansul lent pe care îl faci și importanța negocierilor pe care reușești să le finalizezi.

Capacitatea de a reflecta asupra victoriilor care sunt posibile într-o anumită conjunctură politică, precum și de a înțelege prompt și de a putea recunoaște când și în ce miză mișcarea socială avansează sau, dimpotrivă, se retrage, este ceva cu totul esențial pentru a face această luptă durabilă atât din punct de vedere individual, cât și colectiv.

Acum, în mod destul de ironic și exact în momentul în care scriu acest text, ne confruntăm din nou cu demolarea unui cartier auto-construit: situat deasupra unui șanț de drenaj care riscă să se prăbușească, demolarea brutală a cartierului **Segundo Torrão** și strămutarea forțată a locuitorilor săi în adăposturi temporare este justificată în prezent de municipalitate pentru a proteja “siguranța” locuitorilor.

Astfel, este pentru prima dată când vedem locuințe temporare – concepute pentru dezastre naturale – care vor fi folosite în situații

de probleme a căror rezolvare ar fi putut fi planificată cu mult timp în urmă.

De-a lungul unui deceniu de la apariția acestei probleme în **Segundo Torrão**, nicio relocare stabilă și pe termen lung nu a fost, de fapt, planificată de municipalitatea locală. Iar acum – folosind urgența ca pretext pentru a evacua locuitorii – demolările avansează.

Prin urmare, după mai mulți ani în care demolările au primit o “oprire” generală și o condamnare publică mai largă, putem observa că noi argumente sunt utilizate în mod eficient pentru a ocoli legea și a justifica demolările.

Ne putem așadar întreba: a fost toată această luptă pentru nimic? Exemplele descrise în acest text ne determină, desigur, să credem că nu. Dimpotrivă, multe strategii de rezistență pot fi îmbunătățite pentru a forța găsirea de soluții adecvate de locuire pentru locuitorii din **Segundo Torrão**.

În primul rând, trebuie să spunem că, în comparație cu primele etape ale mobilizării politice, **astăzi avem mult mai multe drepturi la care să apelăm**. Luptele politice desfășurate de-a lungul a două decenii au produs, de fapt, mai multe condamnări și au forțat instituțiile să legifereze. Aceste drepturi, care, în ciuda faptului că nu au fost întotdeauna recunoscute în mod corect de către instituțiile noastre democratice, pot fi folosite astăzi pentru a ne consolida strategiile de luptă juridică și de rezistență politică.

“Primul drept” consacrat de lege din 2018 este un cadru legislativ pe care – datorită luptelor de ieri – instituțiile și guvernul nu îl pot ignora acum.

Astăzi, aceste legi reprezintă instrumente fundamentale la care mișcarea socială poate și trebuie să recurgă pentru a apăra cartierul autoconstruit de demolare, la fel de mult ca și pentru a revendica soluții adecvate de locuire. Dar tocmai datorită acestei lungi istorii de rezistență, știm că acest lucru nu este suficient. Înainte de a putea aplica legea, astăzi, ca și în trecut, sunt necesare multe lucruri pentru a schimba jocul actual de forțe.

Săptămâna trecută, multe case au fost demolate, dar experiența îndelungată a mișcării pentru locuințe ne-a permis să elaborăm cu promptitudine mai multe ordine de protecție.

Și în timp ce auto-organizarea comunității prin adunări și acțiuni de protest avansează cu buldozerul la ușă, comunicatele publice⁵ și alianțele care se construiesc între locuitori, asociațiile locale și mișcarea pentru locuințe în sens larg permit în prezent mediatizarea cazului.

Abordând responsabilitățile autorităților publice în această situație de urgență, mișcarea socială urmărește să reducă legitimitatea demolărilor și, în sens mai larg, să modifice raportul de forțe între părțile implicate într-o inversare fundamentală a puterii. Să reușim în această luare de poziție va oferi șansa de a pune capăt procesului de demolare, precum și de a negocia soluții de locuire pe termen lung pentru cartier.

Susținute de cadrul legislativ al “primului drept”, acestea sunt câteva dintre strategiile pe care le folosim încă o dată pentru a revendica recunoașterea drepturilor esențiale pe care, după atâția ani de luptă, acești locuitori le-au câștigat și care, totuși, nu sunt încă pe deplin recunoscute.

Suntem conștiente că, deși departe de punctul de plecare din **Azinhaga dos Besoures**, mai sunt multe lupte de dus. După ce ne-am ridicat vocile colective o dată, de două ori și de multe alte ori din nou și din nou, lupta comună pentru dreptate în materie de locuințe nu poate fi discreditată și nici nevoia oamenilor de locuințe adecvate nu poate fi invizibilizată.

⁵ <https://habita.info/demolicoes-e-desocupacoes-no-bairro-2o-torrao/>

FIECARE EVACUARE ESTE CU UNA PREA MULT!

Bündnis Zwangsräumung Verhindern Berlin (Coaliția Împotriva Evacuărilor din Berlin, Germania)

Bündnis Zwangsräumung Verhindern Berlin (Coaliția împotriva evacuărilor din Berlin) este o alianță a unor grupuri diverse din Berlin, care sprijină oamenii în luptele lor împotriva evacuărilor.

Provenim din medii sociale și politice diferite, dar avem o înțelegere similară a faptului că **evacuările sunt expresia finală și cea mai violentă a proceselor de exploatare și de relocare trăite în capitalism.**

Dincolo de aceasta, evacuările sunt o etapă a acestor procese executate direct de către stat. Prin urmare, ele sunt un exemplu pentru felurile în care drepturile de proprietate și interesele private ale clasei proprietarilor sunt privilegiate în fața nevoilor noastre sau a altor drepturi recunoscute teoretic de stat.

De aceea, încă de la începutul celor zece ani de activitate, am considerat că **lupta împotriva fiecărei evacuări individuale este o luptă împotriva unui întreg sistem de exploatare.** Spunem adesea – fiecare evacuare este cu una prea mult (*jede Zwangsräumung ist eine zu viel*) – ceea ce înseamnă că pentru noi nicio evacuare nu este legitimă și că, chiar dacă fiecare caz în parte trebuie împins spre o soluție care, până la urmă, este în beneficiul victimei, pe termen lung nu ne dorim nimic mai puțin decât o lume fără evacuări!

Suntem un grup bazat pe **acțiuni directe.** Nucleul activității noastre este **adunarea săptămânală**, în cadrul căreia decidem strategiile și ne planificăm acțiunile.

Pentru noi, adunarea este atât un spațiu care este mereu la dispoziția tuturor, cât și o structură care ne permite să rămânem în contact cu persoanele aflate în pericol de evacuare și să putem interveni în mod constant și să planificăm acțiuni.

Acest lucru este important, deoarece unul dintre principiile noastre cele mai importante este că **nu luăm niciodată decizii în absența persoanei afectate.** Credem că cea mai bună expertiză a fiecărui caz este cea a persoanelor care trec prin procesul de evacuare, deoarece este singura perspectivă care ia cu adevărat în considerare sănătatea lor mintală, temerile și dorința de a-și continua lupta.

Munca noastră este politică, deoarece construim și menținem un spațiu și practicile sale pentru a continua să dezvoltăm în continuare modalități de luptă împotriva evacuărilor în afara cadrului legal și instituțional, exclusiv prin solidaritate și interacțiune socială.

Dacă vecinii se unesc, ei pot opri o evacuare, chiar dacă avocații sau asistența juridică pretind că nu o pot face! Însă o activitate politică comună poate avea loc doar dacă cei afectați sunt conștienți de natura ei și participă activ la ea.

De fapt, încercăm să nu discutăm nici măcar un caz în absența persoanelor afectate. Există și excepții de la această regulă, dar în general credem că până și informarea și evaluarea trebuie să fie recunoscute de persoana afectată.

Toate cele prezentate mai sus au și **aspecte anti-autoritare** – un alt principiu important al adunării noastre. Deoarece suntem foarte conștiente de ierarhiile care există prin diferitele niveluri de experiență, participare și capital social, considerăm că este esențial să continuăm să lucrăm la o structură care să echilibreze aceste ierarhii și să nu excludă pe nimeni din discuții și din procesul decizional.

Avem anumite roluri, care sunt redistribuite de la o săptămână la alta și care presupun sarcini foarte specifice, cum ar fi să răspundem la e-mailuri, să răspundem la telefon sau să scriem procesele verbale în timpul adunării.

Facilitarea adunării este rolul care implică cea mai mare autoritate, deoarece persoana care îl îndeplinește este responsabilă să faciliteze discuțiile, să respecte limitele de timp și să nu le lase să se abată de la subiect, să fie atentă la nevoile participanților și, eventual, să întrerupă discursurile prea lungi sau abuzive. În cadrul întâlnirilor noastre nu vor fi tolerate expresii sexiste, rasiste, abilitiste sau orice altă formă de xenofobie sau discriminare.

La unele adunări, moderarea poate fi chiar asistată de o persoană care gestionează o listă de vorbitori și timpul de vorbire, acordând prioritate persoanelor care nu sunt bărbați sau celor mai apropiate de cazul respectiv.

Odată ce convenim împreună asupra strategiilor și propunem acțiuni, cineva trebuie să fie de acord să participe la acestea. În cazul în care

nimeni nu dorește sau nu poate participa, vom căuta alte instrumente.

Obiectivul nostru principal este **nesupunerea civilă**. Chiar și alte instrumente pe care le folosim se bazează pe potențialul acțiunilor de nesupunere civilă.

De exemplu, atunci când scriem o scrisoare către un proprietar, începem pe un ton mai degrabă prietenos, dar menționăm și ce alte forme de acțiune am folosit în trecut și trimitem un link către site-ul nostru pentru o documentație detaliată.

Avem tendința de a folosi o **strategie de escaladare**, pornind de la o invitație la discuții, continuând cu presiuni prin

- ▶ publicitate,
- ▶ intrări,
- ▶ manifestări
- ▶ și proteste.

Dacă se dorește, organizăm și blocaje pentru a împiedica fizic poliția și executorii să intre în apartament. Dar nu este întotdeauna așa, în practică fiecare caz este diferit și are nevoie de o strategie diferită. Și fiecare strategie trebuie să fie aprobată de persoanele amenințate de evacuarea respectivă.

Prin discuțiile noastre, deseori venim cu idei noi sau adoptăm și modificăm forme de acțiune anterioare, în funcție de context sau de experiența cu proprietarii și autoritățile. Vizitarea proprietarilor și a companiilor – fie ele private sau publice – în birourile lor sau în alte proprietăți a devenit una dintre cele mai frecvente acțiuni pe care le-am desfășurat în ultimii ani.

Considerăm că diversele acțiuni de solidaritate fac parte din activitatea noastră colectivă. În

special, **însoțim oamenii în instanțe**. În cazul în care evacuarea lor nu ar fi putut fi prevenită și au nevoie de sprijin emoțional, **oferim sprijin**.

Suntem destul de explicite cu privire la faptul că nu suntem nici asistente sociale, sau un fel de furnizori de servicii și suntem atente să nu preluăm anumite tipuri de muncă emoțională.

Cu toate acestea, este important să recunoaștem că spațiul pe care îl creăm prin intermediul adunărilor noastre joacă în mod clar un rol în împuternicirea și susținerea emoțională a persoanelor afectate. Este un spațiu social în care oamenii ascultă și sunt ascultați. Cea mai bună dovadă în acest sens este faptul că mulți dintre cei și cele care au fost susținuți/e de noi rămân în contact sau chiar devin membri/e activi/e pentru a sprijini alte persoane.

O altă componentă importantă a activității noastre politice este **colaborarea cu alte grupuri și construirea de rețele și a unei mișcări coerente la nivel urban, federal și internațional**.

În ultimii ani, mișcarea chiriașilor și a chiriașelor din Berlin a crescut semnificativ ca reacție la presiunea de îmbogățire prin gentrificare.

Atacurile continue asupra squat-urilor și a altor spații alternative au fost, de asemenea, în creștere și au culminat în timpul pandemiei cu cel mai mare val de evacuări pe scară largă de la începutul anilor 2000.

Deși ne concentrăm în principal asupra persoanelor fizice și a micilor afaceri, ne implicăm și în alte lupte din oraș prin solidaritate și împărtășirea experienței noastre.

Berlinul este un oraș mare, cu o tradiție îndelungată de lupte urbane. Mișcarea este compusă din mai multe grupuri diferite care sunt

destul de specifice în ceea ce privește activitatea lor. Există grupuri care se concentrează mai degrabă pe anumite cartiere sau chiar pe proiecte specifice, sau aleg diferite instrumente pentru a lupta pentru accesul la locuințe sigure și la oraș.

Noi am lucrat întotdeauna împreună cu astfel de grupuri și am participat la adunări comune sau am organizat întâlniri de cartier pentru a unifica luptele. Colaborările se reflectă și asupra participării la adunarea noastră - putem avea până la 20 de membri/e activi/e, dar uneori creștem de aproape două ori în dimensiune.

Construim prietenii și rețele și la niveluri mai largi. În Germania, suntem în legătură cu multe grupuri din alte orașe și participăm în mod regulat la **Forumul Recht Auf Stadt (Dreptul la oraș)**, una dintre principalele întâlniri ale mișcării din țară.

De asemenea, facem parte din **Coaliția Europeană de Acțiune pentru Dreptul la Locuință și la Oraș**, iar în 2019 am organizat **Adunarea Generală la Berlin**, împreună cu **Solidarity Action Neukölln (Solidarische Aktion Neukölln)**. Anul acesta am vizitat tovarășii și tovarășele noastre din Cluj, România, pentru a le povesti despre activitatea noastră din Berlin.

Este de remarcat faptul că, de când ne-am început activitatea, numărul evacuărilor forțate din Berlin a scăzut. Activitatea noastră are cu siguranță un rol în această evoluție. Unele acțiuni pe care le desfășurăm au caracterul unei simple acțiuni de sensibilizare.

>> De exemplu, în ultimele luni am vizitat companiile de locuințe publice pentru a protesta împotriva evacuărilor pe care le fac. În Berlin (și în Germania) aceste companii funcționează precum companiile private care se află sub presiunea eficienței.

Deși mult mai puțin decât concurenții lor privați, companiile publice au evacuat și ele oameni. Credem că societățile de locuințe publice și cooperativele ar trebui să deschidă calea către o infrastructură complet lipsită de evacuări, mai ales în vremuri în care o mișcare puternică se concentrează pe deprivatizarea și re-municipalizarea stocului de locuințe.

Activitatea noastră a fost în continuă schimbare în ultimii zece ani. Acest lucru are parțial de-a face cu faptul că prezența și tacticile poliției din Berlin s-au schimbat și s-au intensificat la rândul lor. Evacuările violente nu sunt noi în Berlin, dar ele au fost aplicate de obicei împotriva squat-urilor și a altor spații radicale sau pentru a face loc dezvoltării urbane.

Ceea ce este nou este faptul că autoritățile aplică strategii similare pentru a evacua familii singure sau întreprinderi mici, dacă este necesar.

Într-un fel, faptul că acest lucru a devenit adesea cazul pe măsură ce rezistența a crescut este, de asemenea, succesul nostru, un semn al puterii noastre.

În acest fel, am arătat cât de mult efort și bani este dispusă puterea să investească în impunerea drepturilor de proprietate împotriva nevoilor oamenilor, cruciale pentru capitalismul contemporan și reflexele sale împotriva rezistenței la interesele de piață. Munca noastră are o semnificație politică și în acest sens.

Așa cum ne-am inspirat și am învățat de la tovarășele și tovarășii noștri din rețeaua spaniolă **La PAH** acum zece ani, încercăm să fim un exemplu relevant de acțiune radicală împotriva evacuărilor pentru vecinii noștri.

Știm că noi singuri nu putem opri toate evacuările. Dar când vedem că alte grupuri, cum ar fi **Stop Evictions din Bremen**, se inspiră din

practicile noastre și le dezvoltă în continuare, știm că mulți dintre noi, laolaltă, vom reuși să le oprim pe toate!

JUNTES FINS AL FINAL

NU INTRAȚI ÎN PANICĂ, ORGANIZAȚI-VĂ! LUPTA PENTRU DREPTUL LA LOCUIRE ÎN BARCELONA

*Sindicat d'Habitatge de Vallcarca
(Sindicatul Locativ din Vallcarca, Barcelona, Spania)*

Barcelona este unul dintre orașele cu cele mai scumpe chirii din întregul stat spaniol.

În ultimii 5 ani, chiriile au suferit o creștere de **28,7%**. Această creștere se datorează, în parte, ofertei scăzute și cererii foarte mari de închiriere. Una dintre cauzele majore ale lipsei de ofertă este nivelul nesustenabil al turismului.

În 2019, Barcelona, un oraș cu o populație de **1,6 milioane de locuitori**, a găzduit peste **8 milioane de turiști** numai în unitățile hoteliere. Apariția companiilor care oferă case de vacanță și turism, cum ar fi **Airbnb**, elimină apartamentele de pe piața închirierilor.

Închirierea este singura opțiune de locuire pentru majoritatea cetățenilor din Barcelona și, în prezent, presupune cheltuirea a mai mult de jumătate din salariu pentru locuință.

SINDICATELE LOCATIVE DIN BARCELONA

Ca răspuns la situația locuirii, în urmă cu aproximativ 7 sau 8 ani, unele comunități și cartiere din Barcelona, precum și din alte orașe din țară, s-au organizat prin intermediul sindicatelor locative. În prezent, există un sindicat locativ în aproape fiecare cartier din Barcelona.

A permite ca locuințele să devină un produs de piață înseamnă să ne riscăm viețile.

Statul spaniol a sprijinit profiturile și speculațiile timp de decenii, pe seama îndatorării claselor populare. În 2020, a intrat în vigoare o lege care a avut ca obiectiv limitarea și moderarea prețurilor de închiriere în Catalonia.

Această lege a impus un preț maxim al chiriei în 61 de municipalități din Catalonia. Legea a fost propusă de grupul El Sindicat de Llogateres, un sindicat al locatarilor/elor care activează în toată Catalonia, organizând chiriașii/ele și luptând pentru politici și legi care să garanteze dreptul la locuință. Cinci luni mai târziu, Curtea

Constituțională a considerat că aceasta propunere este "neconstituțională", declarând că legea este fără efect.

Cartierul nostru, **Vallcarca**, este una dintre zonele din oraș cele mai afectate de planurile urbanistice ale primăriei.

Primul Plan general metropolitan (PGM) datează din 1976; chiar dacă nu a fost executat în totalitate, încă afectează o mare parte a cartierului, blocând reabilitarea și întreținerea multor clădiri și case.

În 2002, a fost aprobată o modificare care a declanșat un proces de îmbogățire gigantică: **se propunea distrugerea tuturor caselor mici și atelierelor vechi din centrul cartierului, pe lângă realizarea unei șosele care să unească centrul Barcelonei și muntele Collserola și construirea de blocuri de apartamente noi și mai scumpe.**

În anii următori, multe case și clădiri au fost expropriate și demolate, iar o mulțime de locuitori au fost dați afară din casele lor.

CE ESTE UN SINDICAT LOCATIV?

Sindicatul Locativ din Vallcarca s-a născut ca răspuns la problemele și nevoile legate de locuire care au apărut în cartier.

Principalul său obiectiv este de a **ne apăra căminele noastre împotriva speculei** (responsabilă pentru scoaterea noastră din zonă) și **a gentrificării** (responsabilă pentru înlocuirea noastră cu persoane cu o putere de cumpărare mai mare) și **de a lucra la instrumente și soluții colective** pentru a satisface o nevoie atât de elementară – dar atât de puțin garantată – cum este accesul la o locuință decentă.

Principii

Principiile noastre se bazează pe

- ▶ anticapitalism,
- ▶ ajutor reciproc,
- ▶ autogestionare
- ▶ și "assemblearisme" (organizare colectivă bazată pe adunări generale).

Suntem **împotriva capitalismului**, recunoscându-l ca fiind **sistemul economic și politic care**

Acest proces a continuat până în 2008, când a încetinit din cauza crizei economice. Multe companii de construcții – în principal, **Núñez y Navarro** – au profitat de această situație pentru a cumpăra proprietăți imobiliare cu scopul de a se îmbogăți.

Între timp, au apărut mici grupuri de rezistență, care s-au organizat și au început să apere dreptul la locuire în Vallarca: de la un grup anarhist la un centru comunitar ocupat ilegal, de la adunarea vecinilor la sindicatul locativ.

permite rentierilor să existe în timp ce storc bani de la clasele populare, care suferă din cauza precarității situației lor locative.

Gestionarea colectivă a problemelor legate de locuire ne ajută să înțelegem că nu vorbim despre "evenimente izolate", ci despre situații care se repetă, ceea ce reprezintă o formă de violență structurală care ne afectează pe toți.

În plus, ca indivizi, deseori nu știm ce instrumente avem la dispoziție și nici nu avem cunoștințele tehnice sau juridice necesare pentru a ne apăra.

Prin urmare, organizându-ne și împărțind problemele și luptele noastre, putem găsi modalități de a ne apăra locuințele și, simultan, să ne simțim sprijinite în acest proces. **Credem în solidaritatea de cartier pentru că știm că luptând împreună suntem mai puternice!**

Credem că **colectivul trebuie să funcționeze în mod autonom și în afara instituțiilor de stat** (Birourile de servicii sociale pentru locuințe etc.), pentru a aborda toate problemele de locuire și

alternativelor care sunt ignorate tocmai de aceste instituții. În acest fel, în calitate de vecini/e, putem interveni direct în problemele care ne afectează și găsi soluții practice care să se potrivească nevoilor noastre.

Credem că modalitatea de abordare a tuturor acestor situații specifice (dar omniprezente) este printr-o **întrunire deschisă**, la care orice vecin/ă poate participa și contribui.

Cum funcționăm?

Sindicatul funcționează prin intermediul unor **adunări săptămânale**. Adunarea generală este spațiul în care persoanele membre informează grupul cu privire la activitatea din săptămâna precedentă și la evoluția cazurilor individuale, iar deciziile sunt luate în mod colectiv.

La începutul adunării sunt atribuite mai multe roluri, cum ar fi moderarea, întocmirea proceselor-verbale, preluarea de roluri etc. Apoi, în ordine, fiecare membru/ă al sindicatului care are un caz locativ actualizează situația cazului său.

Împreună răspundem la situație, aducând cunoștințe, idei și sfaturi despre cum să procedăm. La finalul intervenției fiecărui membru/ă trebuie să se precizeze în mod clar traseele de lucru și sarcinile atribuite; odată ce acest lucru este finalizat, trecem la următorul caz.

Este foarte important să se încerce ca fiecare membru/ă să își asume o sarcină sau alta (în măsura în care este posibil) și se subliniază întotdeauna faptul că fiecare persoană este responsabilă de propriul său caz: **sindicatul nu poate fi un loc în care se caută doar soluții, este necesar să se contribuie și să se colaboreze.**

Obiective

Principalul obiectiv al sindicatului este de a întrerupe dinamica capitaliste care pătrund în viața noastră privată, politică și socială.

Credem și ne propunem să transmitem ideea că putem înceta să mai fim victime dacă ne organizăm, că împreună avem putere și că, prin acțiune directă colectivă, suntem capabile să recuperăm ceea ce este al nostru și să ne garantăm drepturile.

Tactici

Comunicare

Este foarte important să denunțăm situația locuințelor și să răspândim vestea că este posibil să ne organizăm, să luptăm și să câștigăm. Pentru a face acest lucru folosim diferite modalități: de la punerea de afișe în magazinele locale de pe stradă, până la a vorbi despre sindicat în școli, de la scrierea unui articol de opinie în ziarul din cartier până la convocarea unei conferințe de presă pentru a vorbi despre următoarea evacuare care trebuie oprită.

Ne-am hotărât să avem o față cât mai publică: **o schimbare a opiniei publice este esențială pentru a schimba problema actuală a locuirii.**

Acțiune directă

Fiecare persoană este protagonista propriei sale lupte și nu are nevoie de intermediari pentru a transmite cuiva revendicările sale. Noi suntem cei/cele care îi înfruntăm și le ținem piept speculanților împotriva nedreptăților pe care le suferim cu privire la locuire, luându-ne problema în propriile mâini atunci când statul nu ne garantează dreptul nostru fundamental la

o locuință decentă. În acest fel ne asigurăm că este respectată capacitatea de decizie a fiecărui individ. Nu vrem ca nimeni să decidă în locul nostru, nici cu privire la viețile noastre, nici cu privire la locuințele noastre!

Negociere

Primul pas de urmat atunci când o familie sau un grup de persoane care împart o locuință ajunge la sindicat cu orice problemă de locuire este **contactarea proprietarului/propietarilor imobilului**.

Acest prim contact trebuie să fie realizat prin intermediul canalelor oficiale de comunicare ale sindicatului (e-mail sau telefon mobil), pentru ca proprietarul/propietarii să știe că familia are sprijinul sindicatului. Utilizând sfaturile oferite în cadrul ședinței, familia trebuie să decidă cu privire la cererile care vor fi adresate proprietarului/propietarilor. Aceste cereri ar trebui să fie clar reflectate în acest prim contact pentru a începe negocierile.

Negocierile pot fi purtate prin e-mail, telefon mobil sau față în față. În orice caz, deciziile luate trebuie să fie consimțite de familie și de sindicat. În cadrul negocierilor față în față, cel puțin două persoane din partea sindicatului trebuie să însoțească familia. Maximele și minimele pe care sunt dispuși să le accepte trebuie să fie clarificate înainte de întâlnirea cu proprietarul/propietarii.

Ocupări (birouri)

Uneori, negocierile eșuează și nu primim niciun răspuns la cererile noastre și nici alte informații.

În această situație, o strategie foarte des folosită de sindicatele din domeniul locuirii este aceea

de a ocupa birourile proprietarilor (de obicei bănci și birouri regale de stat). Ideea este de a aduna 30 de persoane și de a intra în birouri, făcând mult zgomot, pentru a-i împiedica să lucreze și pentru a forța o negociere la fața locului.

Rolurile și instrucțiunile trebuie să fie foarte clare, pentru a preveni scenarii neașteptate și contraproductive.

Evacuări

De multe ori, negocierea nu funcționează și ne îndreptăm spre o evacuare.

În acest caz, membrii/ele sindicatului **se adună în ziua evacuării în fața casei persoanei afectate, pentru a bloca efectuarea acesteia** (acest lucru implică atât negocierea cu părțile relevante, atragerea atenției mass-media asupra nedreptății cazului, cât și blocarea fizică a intrării poliției în proprietate prin crearea unei bariere de oameni în jurul fațadei).

Oprirea evacuărilor este una dintre cele mai frecvente și mai zgomotoase activități pe care le desfășurăm, deoarece tentativele de evacuare sunt atât de frecvente în Catalonia: **În 2021 au avut loc 1755 de evacuări numai în Barcelona.**

Toate sindicatele locative din Barcelona sunt în contact permanent: există un canal de informare în care sunt publicate evacuările din cadrul fiecărui sindicat ca apeluri de sprijin.

Sindicatul care convoacă blocarea unei evacuări este responsabil de pregătirea strategiei, de conducerea susținătorilor sosiți (de obicei, un amestec de membri/e de sindicat și vecini/e) și de transmiterea instrucțiunilor de acțiune care au fost decise în prealabil.

Trecerea printr-o astfel de situație generează mult stres și poate avea un final nefericit. Cu toate acestea, blocarea cu succes a unei evacuări este o dovadă puternică a ceea ce se poate obține prin acțiune directă colectivă. Faptul de a ține piept proprietarilor, poliției și judecătorilor în acest mod direct te face, de asemenea, să realizezi cât de important este să ne sprijinim între noi și cât de departe putem merge atunci când colaborăm prin ajutor reciproc.

Ocuparea ilegală

Squatting-ul este o alternativă de locuire folosită în mod obișnuit de sindicat în situațiile în care oamenii fie au fost evacuați/e din casele lor, fie nu mai pot continua să plătească chirie pentru locuința lor.

Considerăm că este revoltător faptul că există atât de multe locuințe goale într-un oraș ca Barcelona, unde sunt atât de mulți oameni fără un acoperiș. Prin urmare, sprijinim oamenii să ocupe apartamentele goale – de obicei deținute de bănci sau de fonduri vultur – ca o modalitate de a-și satisface nevoia de bază de locuință.

În căutarea unei locuințe cu "chirie echitabilă"

În 2019, am început o campanie sub sloganul "**chirie echitabilă**". Țintele acestei campanii sunt micii proprietari/e de imobile care sunt dispuși să închirieze case și camere sub prețul pieței. În cadrul adunărilor generale, avem de-a face cu multe cazuri de persoane – adesea familii întregi – care trăiesc în situații precare deși au un venit regulat și pot plăti între 300 și 500 de euro pe lună pentru chirie.

Prin această campanie, îi invităm pe acești mici proprietari/e să își ajute vecinii/ele să aibă acces la o locuință decentă.

>> Când am început această campanie un vecin a mers la sindicat și s-a oferit să își închirieze proprietatea la un preț accesibil. Acum, o femeie și copilul ei, care se aflau într-o situație foarte vulnerabilă și care nu au găsit nicio soluție din partea administrației de stat, locuiesc într-o casă decentă la un preț corect.

Coordonarea mișcărilor

Unul dintre aspectele cheie ale mișcării pentru locuire este faptul că este foarte transversală; **toată lumea este direct afectată de situația locuințelor.**

Acest lucru o face să fie o mișcare extinsă și plurală. Oameni din medii foarte diferite se adună și luptă pentru dreptul lor la o locuință demnă, iar opinia publică vede mișcarea cu ochi buni. Un alt lucru important este **coordonarea cu sindicatele locative din alte cartiere.**

De fiecare dată când un sindicat locativ are o evacuare (adică aproape în fiecare zi), oameni din tot orașul și din diferite sindicate locative participă la evacuări încercând să le oprească.

Dacă sunt mai multe evacuări într-o zi, ne împărțim forțele din punct de vedere geografic și strategic (evacuările diferă dacă este prima încercare sau dacă este a 7-a). De asemenea, ținem cont și de faptul dacă jandarmeria este solicitată de către judecător, pentru a ne asigura că avem cele mai bune șanse să le oprim pe toate.

De asemenea, am făcut câteva campanii cu alte sindicate locative împotriva proprietarilor. Situația proprietății locuințelor în Barcelona (și în întregul stat spaniol) arată că un procent de aproximativ **30% din locuințe sunt deținute de o persoană / companie** care deține 10 sau mai multe case. Iar

În ultimii 15 ani, situația s-a înrăutățit, deoarece acum există companii vultur din Spania și din afara statului care cumpără clădiri întregi, dau afară chiriașii/ele și măresc chiriile.

Împreună cu alte sindicate, am câștigat câteva campanii împotriva unor companii uriașe, forțându-le să se așeze la masă și să negocieze. De asemenea, a existat o grevă a chiriilor la nivel național în timpul blocajului Covid-19, cu motto-ul "**dacă nu putem lucra, nu vom plăti chiria.**"

Forța noastră rezidă în număr, deoarece legalitatea nu este (aproape) niciodată de partea noastră.

Limitele

Fiecare organizație are limitele sale și este esențial să le cunoaștem.

Cu ce probleme ne confruntăm

Una dintre marile dificultăți cu care ne confruntăm este să fim conștiente de munca pe care ne-o putem asuma și să ne stabilim limitele. Într-un oraș în care există sărăcie și greutate, este foarte ușor să ne lăsăm pradă disperării și să vrem să realizăm totul, dar trebuie să fim conștiente de cât de departe putem merge.

>> De exemplu, o decizie pe care a trebuit să o luăm a fost aceea **de a nu oferi locuințe persoanelor fără adăpost care vin la noi:** nu suntem echipați sau pregătiți pentru a ne ocupa de acest tip de cazuri și trebuie să recunoaștem că acestea nu se încadrează în atribuțiile și capacitățile sindicatului.

Represiunea

Răspunsul statului la creșterea și puterea mișcării pentru locuințe este, așa cum era de așteptat, amenzi și represiune.

Din martie 2019 până în octombrie 2021, au fost documentate **364 de amenzi pentru activismul legat de locuire**, dintre care 351 legate de evacuări, în valoare totală de 206.141 de euro. Suntem acuzate de obstrucționare, nesupunere și lipsă de respect.

Faptul că activiștii și activistele sunt sancționate a făcut tot mai dificilă menținerea liniei noastre de acțiune. De aceea, este important să regândim și să propunem în mod constant noi strategii.

Epuizarea activiștilor/elor

Din cauza amplitudinii problemelor legate de locuire cauzate de speculații și de gentrificare într-un oraș precum Barcelona, se poate avea impresia că întotdeauna mai sunt multe de făcut și că munca nu este niciodată suficientă.

Acest lucru poate duce la epuizarea membrilor/elor noștri, care pot prelua prea multe sarcini în mod regulat și pot începe să se simtă copleșiți/e.

Încercăm să **rezolvăm problema epuizării prin faptul că ne asigurăm că sarcinile sunt distribuite în mod egal în cadrul adunărilor din fiecare săptămână** și că o persoană nu are prea multe sarcini.

Această luptă este un proces care durează ani de zile, așa că trebuie să gândim pe termen lung. **Este întotdeauna mai bine să lași o sarcină nesupravegheată, decât să pierzi o membră al sindicatului pentru că s-a epuizat.**

Asistențialismul

Insistăm întotdeauna asupra faptului că fiecare persoană este protagonistă propriei sale lupte și că trebuie să fie proactivă în găsirea unei soluții locativă: **sindicatul nu este un loc în care să vii și să le ceri altora să-ți "rezolve" cazul.**

Credem că modelul de **srijin reciproc**, prin care oamenii atât ajută, cât și sunt ajutați, este preferabil și mai responsabil decât un model de asistențialism.

Prin luptă și experiență colectivă, oamenii devin experți în materie de locuire: **refuzăm o împărțire ierarhică între "activiști" și "victime".**

LISTA GRUPURILOR CARE AU CONTRIBUIT LA ACEST VOLUM, ÎN ORDINEA APARIȚIEI

Mișcarea **Căși Sociale ACUM! (Cluj-Napoca)** a pornit ca o inițiativă civic-activistă în cadrul Fundației Desire. În 2016 ea anunța nevoia de a politiza locuirea socială în orașul Cluj în contextul reducerii drastice a fondului locativ de stat și al transformării locuirii în afacere imobiliară din ultimele decade, cât și al limitării accesului la locuințe sociale tocmai persoanelor care sunt îndreptățite să le ocupe. În 2017, Căși sociale ACUM! a continuat să susțină persoanele de etnie romă aparținând clasei muncitoare pauperizate pentru a deveni un actor public care luptă pentru o politică antirasistă și justă de locuire publică. Definim această politică ca un instrument pentru asigurarea apartenenței la oraș în sensul larg de a nu avea doar dreptul de a locui în oraș, ci de a participa la deciziile politice privind dezvoltarea lui. Tot în 2017, membrii campaniei (împreună cu FCDL, Dreptul la Oraș, și Asociația E-Romnja) au fost printre inițiatorii platformei informale Blocul pentru Locuire.

Scopul de a transforma campania într-un motor al mișcării locale pentru locuire publică și dreptate locativă a prins contur prin acțiunile noastre din perioada octombrie 2017 – iunie 2018. Pentru a impulsiona crearea unui oraș pentru oameni, nu pentru profit, ca mișcare politică-activistă propunem pentru Cluj un model de dezvoltare care extinde fondul locativ de stat, inclusiv cel de locuințe sociale; alocă un buget adecvat investițiilor publice aferente; asigură accesul la locuințe sociale adecvate al categoriilor cu cele mai reduse venituri și celor care locuiesc în condiții deprivate; susține din bugetul public și modele alternative de locuire, cum ar fi diverse forme ale locuirii colective.

Frontul Comun pentru Dreptul la Locuire - FCDL (București) este o inițiativă a oamenilor al căror drept la locuire este pus în pericol sau încălcat.

Inițiat de un grup de persoane evacuate și amenințate cu evacuarea din București, alături de rude ale acestora, prieteni, activiști, artiști, ong-isti, FCDL se constituie ca o platformă de activism locativ la nivel național. Ne adresăm în primul rând evacuaților, dar și oamenilor de rând neafecțați de evacuări care susțin dreptul la o locuință decentă; organizațiilor civice, grupurilor politice independente, dar și mass-mediei, decidenților politici, autorităților locale și centrale.

Oameni din medii variate, răspândiți la țară sau oraș, sunt afectați constant de încălcarea dreptului fundamental la locuire. Fie că este o companie de dezvoltare imobiliară ce pătrunde în cartier pentru a crește prețurile caselor și chirii, fie că este o primărie ce nu acordă sprijinul cuvenit unor familii vulnerabile, fie că este un consiliu local ce decide izolarea unei comunități pe baza etniei, vedem peste tot cazuri de abuz și opresiune desfășurate în numele profitului și al puterii.

Credem că o schimbare reală poate veni doar prin solidaritate și auto-organizare. De aceea FCDL este o inițiativă ce are două scopuri principale: 1. înlesnirea organizării oamenilor în fața încălcării drepturilor lor locative și 2. aducerea pe agenda publică a mass-mediei și a autorităților a acestei probleme.

Dreptul la Oraș - DO (Timișoara) este un grup de analiză critică și acțiune directă care se organizează democratic și non-ierarhic și care dorește ca orașul să aparțină tuturor locuitorilor - prezenți și viitori, temporari și permanenți, privilegiați și marginalizați. De asemenea, vrem un oraș just în care toate dintre noi, indiferent de clasă, etnie, gen, orientare sexuală, religie etc., să avem acces echitabil la resurse și servicii sociale, un oraș în care participăm cu toții la luarea deciziilor și formularea politicilor publice, pentru că doar prin acest proces emancipator devenim cetățeni deplin. Vrem un oraș care pune oamenii și natura înaintea profitului economic.

E-Romnja: Suntem un grup de activiste rome, iar scopul nostru este de a împuternici fetele și femeile rome pentru a lupta împreună, astfel încât drepturile noastre ca femei rome să fie respectate în comunitate și în societate.

De ce o asociație pentru femeile rome în România?

- pentru că femeile rome există pe agenda publică numai la capitole precum îngrijire și sănătatea celorlalți;
- pentru că societatea românească este impregnată de stereotipuri negative și prejudecăți legate de femeile rome și este nevoie de demontarea lor;
- pentru că este nevoie de crearea unui cadru în care femeile rome să se manifeste: o comunitate în care femeile rome să se regăsească și care să reprezinte acea parte din viața lor profesională și personală cu care să se poată asocia;
- pentru că este nevoie ca acestea să fie vizibile în spațiul public prin contribuțiile pe care le aduc comunităților lor sau în societatea românească;
- pentru că nu există suficiente asociații de femei rome care să reflecte interesele acestora în spațiul public și privat.

Asociația Juriștilor Romi din România - RomaJust este prima organizație de juriști romi din țară și din Europa, fondată de tineri juriști romi. RomaJust s-a înființat la data de 04 iulie 2015 și este formată din absolvenți și studenți romi ai facultăților de drept din țară.

RomaJust a fost fondată ca urmare a constatării faptului că în ultimul deceniu un număr considerabil de tineri romi au absolvit facultatea de drept, în special în țările unde operează programul de burse al Fondului de Educație pentru Romi. Totuși, nu a fost înregistrat un progres vizibil în numărul avocaților, notarilor, judecătorilor romi, etc. Cu atât mai mult, România este o țară cu o populație semnificativă de romi. Sunt înregistrate foarte multe cazuri de discriminare și încălcare a drepturilor persoanelor de etnie romă, mulți dintre ei necesită asistență juridică. La fel, organizațiile de romi care utilizează instrumente juridice în activitatea lor nu au destui juriști sau chiar deloc în echipa lor ca să lucreze pe cazurile preluate de acestea. Acest fapt reprezintă o lacună în profesarea în domeniul juridic cât și în rândurile profesioniștilor de etnie romă.

A Város Mindenkié - AVM (Orașul e al tuturor din Budapesta, Ungaria) este un grup comunitar de advocacy pentru locuințe fondat în 2009 de activiste direct afectate de lipsa de adăpost și de aliații lor. Serviciul de urgență anti-evacuare al grupului combină munca socială, advocacy, asistență juridică și nesupunere civilă pentru a preveni evacuările.

Zdruzena akcija 'Krov nad glavom' (Acțiunea Comună pentru Acoperișul Deasupra Capului, în engleză pe scurt The Roof adică Acoperișul din Belgrad, Serbia) este o organizație înființată în 2017 în Serbia cu scopul de a sprijini lupta

pentru dreptul la locuire. Acoperișul reprezintă principiul de bază conform căruia dreptul la o locuință este un drept fundamental al omului: toată lumea merită un acoperiș deasupra capului.

Din 2011, de când legislația sârbă a început să permită persoanelor private să execute hotărâri judecătorești, numărul evacuărilor forțate a crescut, stimulat de faptul că singurele interese ale executorilor judecătorești privați sunt profiturile proprii și beneficiul clienților pe care îi reprezintă. Noi pledăm pentru o reformă legislativă imediată - dreptul la o locuință pentru toată lumea și eliminarea executorilor judecătorești privați.

Prin acțiuni de auto-organizare și solidaritate, ne propunem să sprijinim și să ajutăm cei/cele mai vulnerabile membre ale comunităților noastre. Organizăm diverse acțiuni directe menite să atragă atenția publicului asupra acestei probleme și să exercite presiuni asupra executorilor judecătorești privați, a administrațiilor locale, a instanțelor, a băncilor și a altor persoane responsabile de aruncarea oamenilor din casele lor în stradă. Prin lupte și cercetări sistematice despre problemele legate de locuire, ne propunem, de asemenea, să elaborăm o strategie de locuire pentru cei mulți din Serbia și, eventual, din restul lumii.

Habita 65 (Lisabona, Portugalia) este o asociație activistă non-profit care din 2005 luptă pentru dreptul la locuire și la oraș. Alcătuită în principal din femei care lucrează cu femei din diferite medii și domenii academice/profesionale, aparținem tuturor oamenilor și comunităților. Lupta noastră este intersecțională, anticapitalistă,

feministă, anti-lgbt-fobică și anti-rasistă. Denunțăm politicile de excludere în domeniul locuirii care au privat și mai mult oamenii de putere prin exploatarea locuinței ca pe o marfă. Astfel de politici au promovat strămutarea, precaritatea și lipsa de adăpost și au afectat accesul la asistență medicală și educație. În mijlocul acestei violențe sistemice care consolidează inegalitățile rasiale, de gen și sociale, acordăm prioritate construirii de alianțe și ne angajăm cu alte mișcări sociale prin intermediul alianțelor naționale și internaționale. Prin acțiune directă contestăm spațiul politic și ne străduim să producem o schimbare sistemică în politicile de locuire.

De-a lungul anilor, Habita a lucrat cu persoane afectate de evacuări, de lipsa alternativelor de locuire, de supraaglomerare, de asemenea cu comunități care trăiesc în cartiere improvizate, în pericol de demolare, cu persoane care locuiesc în locuințe sociale și cartiere puternic segregate, lipsite de cele

mai elementare echipamente și servicii de bază, cu familii cu dificultăți în plata creditelor sau chirii speculative.

Ne dezvoltăm strategiile și acțiunile prin practici zilnice, împreună cu persoanele direct afectate de criza imobiliară. În acest scop, organizăm adunări colective bilunare în care ne întâlnim și ne organizăm în jurul multiplelor probleme de locuire, angajându-ne reciproc în elaborarea de strategii politice personale și colective de rezistență, împreună cu consultanță juridică și acțiuni de solidaritate.

Bündnis Zwangsraumung Verhindern Berlin (Coaliția împotriva Evacuărilor din Berlin, Germania) este o alianță a unor grupuri diverse din Berlin, care sprijină oamenii în luptele lor împotriva evacuărilor. Provenim din medii sociale și politice diferite, dar avem o înțelegere similară a faptului că evacuările sunt expresia finală și cea mai violentă a proceselor de exploatare și de relocare trăite în capitalism, precum și că fiecare evacuare este cu una prea mult!

Sindicat d'Habitatge de Vallcarca (Sindicatul Locativ din Vallcarca, Barcelona, Spania) este un colectiv de cartier din Vallcarca, Barcelona. Combatem gentrificarea începând cu 2016 prin ajutor reciproc, solidaritate și acțiune directă.

REȚELE ACTIVISTE PENTRU DREPTATEA LOCATIVĂ DIN CARE FACEM PARTE

Blocul pentru Locuire (România) este o rețea de organizații ce luptă pentru dreptate locativă într-un spirit anticapitalist, feminist și anti-rasist. Suntem: Căși sociale ACUM!, FCDL, E-Romnja, Dreptul la Oraș, RomaJust.

EUROPEAN ACTION COALITION
FOR THE RIGHT TO HOUSING AND TO THE CITY

Coaliția Europeană de Acțiune pentru Dreptul la Locuință și la Oraș (European Action Coalition for the Right to Housing and to the City - EAC) este un proces de convergență între mai mult de 35 de mișcări din diferite orașe din 20 de țări europene care luptă pentru respectarea acestor drepturi fundamentale. După ce au militat independent timp de ani de zile, aceste mișcări (grupuri de bază compuse din chiriași/e, locuitori ai cartierelor de mahala/cartiere improvizate, locuitori de squat-uri, victime ale locuințelor inadecvate, victime ale evacuărilor sau afectate de îndatorare, profesioniști/e și cercetători/toare) au simțit nevoia să se reunească pentru a consolida această luptă în vederea adoptării unor acțiuni comune și a unor poziții comune în ceea ce privește chestiunile europene legate de locuire.

Sponsored by the Rosa Luxemburg Stiftung with funds of the Federal Foreign Office of the Federal Republic of Germany. This publication or parts of it can be used by others for free as long as they provide a proper reference to the original publication.

The content of the publication is the sole responsibility of the Desire Foundation and does not necessarily reflect the position of RLS.

Acest volum a rezultat din campania realizată de Căși sociale ACUM! în 2022 cu sprijinul Rosa Luxemburg Stiftung și Coaliția Europeană de Acțiune pentru Dreptul la Locuire și la Oraș.

**ROSA
LUXEMBURG
STIFTUNG
SOUTHEAST
EUROPE**

